

BUDAPEST XIII. KERÜLET INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

MONITORING ÉS FELÜLVIZSGÁLAT 2014

BUDAPEST XIII. KERÜLET INTEGRÁLT VÁROSFELJESZTÉSI STRATÉGIÁJA

III. MONITORING ÉS FELÜLVIZSGÁLAT 2014 **(Tervezet)**

Készítette:

Városkutatás Kft.

Ekés András

Horváth Vera

Petrovác Rózsa Rita

Sipos Zsófia

Somogyi Eszter

Szemző Hanna

Megbízó:

Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzat

Az Önkormányzat részéről koordinálta a Főépítész Iroda

Budapest, 2014. június

Tartalom

1	Vezetői összefoglaló és előszó	5
	A változások ellenére az Önkormányzat kiegyensúlyozottan, stabilan szervezi feladatait, folytatja elismert településirányítási tevékenységét.....	6
1.1	A monitoring és felülvizsgálat városrészenkénti és akcióterületenkénti megállapításai.....	6
2	Az integrált városfejlesztési stratégia fejlesztéspolitikai környezete.....	11
2.1	Budapest XIII. kerület hosszú távú fejlesztési koncepció.....	11
2.2	A XIII. kerület a fővárosi fejlesztési elképzelések tükrében	13
2.2.1	A Budapest 2030 hosszú távú városfejlesztési koncepció kerületet érintő főbb összefüggései.....	13
2.2.2	Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) Budapest Stratégia 2020 tervezet XIII. kerületet érintő fejlesztései	14
3	A XIII kerület 2012 és 2014 között.....	20
3.1.1	Legfontosabb eredmények.....	20
3.1.2	Az átalakuló kerületi kompetenciák	25
4	Monitoring és felülvizsgálat 2014	28
4.1	A monitoring és a felülvizsgálat alapjai	28
4.2	A monitoring folyamata és a feldolgozás módszerei, kapcsolódó egyeztetések.....	28
4.2.1	A felülvizsgálat során alkalmazott elvek.....	29
4.2.2	A monitoring és a felülvizsgálat tematikus és területi, szervezeti vetületei	30
5	A tematikus programok monitoringja	32
5.1	Közlekedés.....	32
5.2	Az IVS közlekedési 2014-es ágazati monitoringja	33
5.2.1	Fővárosi léptékű ágazati monitoring.....	33
5.2.2	Kerületi léptékű és érintettségű ágazati eredmények	40
5.3	Zöldfelület és környezetvédelem	48
5.3.1	Az IVS környezeti ágazati célkitűzései a 2012-es monitoring-tevékenység eredményei tükrében 48	
5.3.2	Az IVS környezeti 2014-es ágazati monitoringja	48
5.4	Lakásállomány és helyi lakáspolitiká	54
5.5	Szociális ellátórendszer - az ágazatot érintő változások	58
5.6	Helyi egészségügyi politika - az ágazatot érintő változások.....	62
5.7	Közművelődés és sport.....	65

5.8	Oktatáspolitikai - az ágazatot érintő változások	69
5.9	Közbiztonság és bűnmegelőzés.....	71
6	A városrészek programjainak monitoringja és felülvizsgálata	72
6.1	Újlipótváros – A városrész monitoringja	72
6.2	Újlipótváros – A városrész felülvizsgálata	74
6.3	Vízafogó – A városrész monitoringja	75
6.4	Vízafogó – A városrész felülvizsgálata	77
6.5	Váci út menti funkcióváltó területek – A városrész monitoringja.....	78
6.6	Váci út menti funkcióváltó területek – A városrész felülvizsgálata.....	82
6.7	Kertváros – A városrész monitoringja	84
6.8	Kertváros – A városrész felülvizsgálata	86
6.9	Északi lakótelepi terület – A városrész monitoringja	86
6.10	Északi lakótelepi terület – A városrész felülvizsgálata	87
6.11	Keleti vegyes funkciójú városrész – A városrész monitoringja.....	87
6.12	Keleti vegyes funkciójú városrész – A városrész felülvizsgálata.....	90
6.13	Középső-Angyalföld – A városrész monitoringja	91
6.14	Középső-Angyalföld – A városrész felülvizsgálata.....	93
6.15	Belső-Angyalföld – A városrész monitoringja.....	94
6.16	Belső-Angyalföld – A városrész felülvizsgálata.....	98
6.17	Margitsziget – A városrész monitoringja.....	99
6.18	Margitsziget – A városrész felülvizsgálata.....	99
7	Az akcióterületi programok monitoringja és felülvizsgálata	100
7.1	Pozsonyi úti akcióterület – Az akcióterület monitoringja	101
7.2	Pozsonyi úti akcióterület – Az akcióterület felülvizsgálata	102
7.3	Városházponti akcióterület – Az akcióterület monitoringja	103
7.4	Városházponti akcióterület – Az akcióterület felülvizsgálata.....	104
7.5	Vágány utca menti akcióterület – Az akcióterület monitoringja.....	105
7.6	Vágány utcai akcióterület – Az akcióterület felülvizsgálata	106
7.7	Kassák Lajos utcai akcióterület – Az akcióterület monitoringja	106
7.8	Kassák Lajos utcai akcióterület – Az akcióterület felülvizsgálata	107
7.9	Duna-parti beépítések akcióterülete – Az akcióterület monitoringja.....	108
7.10	Duna-parti beépítések akcióterülete – Az akcióterület felülvizsgálata.....	109

7.11	Rákospatak – Duna partok – Népsziget – Margitsziget ökológiai folyosó – Az akcióterület monitoringja	109
7.12	Rákospatak – Duna partok – Népsziget – ökológiai folyosók akcióterülete – Az akcióterület felülvizsgálata	113
7.13	Országbíró lakótelepi akcióterület – Az akcióterület monitoringja	114
7.14	Országbíró lakótelepi akcióterület – Az akcióterület felülvizsgálata	114
8	Az antiszegregációs terv monitoringja	116
9	Az antiszegregációs terv felülvizsgálata	124
10	A partnerségi feladatok és az IVS eljárásrendjének monitoringja	125
11	Városfejlesztési Irányító Testület működésének legfontosabb tevékenységei 2012-2014 között	127

1 Vezetői összefoglaló és előszó

Jelen dokumentum a 2008-ban Budapest Főváros XIII. kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete 132/2008. (X.16.) számú határozattal jóváhagyott Integrált Városfejlesztési Stratégia (IVS) harmadik monitoring és felülvizsgálati kötete. A 2010-ben készült első és 2012-ben készült második monitoring és felülvizsgálathoz hasonlóan e dokumentum célja, hogy felmérje az előző időszak változásait a kerület egészére, az egyes alágazatokra, a városrészekre, valamint az akcióterületekre vonatkozóan.

A XIII. kerület az elmúlt években is megtartotta népességvonzó erejét, illetve kiemelkedő gazdasági potenciálját. A lakónépesség az elmúlt két évben is nőtt, amely szinte egyedüli a fővárosi kerületek között. A 14 évnél fiatalabbak aránya az elmúlt két év során 8%-kal, a 15-64 év közötti korcsoporthoz tartozók száma 2%-kal, a 65 évnél felüliek száma 4%-kal nőtt 2012.01.01. és 2014.01.01. között. Összességében a lakónépesség az elmúlt két éves időszakban 3073 fővel gyarapodott, és 118 000 főt¹ jelent.

A gazdaság fejlődését tekintve a XIII. kerület továbbra is Budapest legdinamikusabban fejlődő városrésze. A város egészét érintő gazdasági stagnálás ellenére a kerület relatív versenyelőnye elsősorban a Váci út menti, nagy össz-alapterületű irodaépítésekre, valamint a kis lakásszámú egyedi építésekre terjed ki Angyalföld keleti oldalán.

2013-ban 425 lakás kapott használatbavételi engedélyt, és közel 2 100 lakásra van érvényes építési engedély, ezek egy része építés alatt áll. Az elmúlt két évben több mint 95 000 négyzetméter össz-alapterületű irodaépület kapott használatbavételi engedélyt, építés alatt áll 136 000 négyzetméter, míg építési engedéllyel közel 195 000 négyzetméter össz-alapterületű irodai funkció rendelkezik.

Fontos változás az elmúlt két év során, hogy megváltozott az önkormányzatiság szerepe, lecsökkentek azok a funkciók, amelyek – más önkormányzatokhoz hasonlóan – érdemben a kerületnél maradtak. Budapest Főváros Kormányhivatala, illetve annak XIII. Kerületi Hivatalának megalakulásával az önkormányzati kompetenciák kényszerű áthangsúlyozása a kerületben a fejlesztési irányok újraértelmezését kényszerítette ki. Számos olyan területen csökkent a közvetlen hatáskör, amelyekre a kerület kiemelkedő figyelmet fordított: az oktatás és oktatási infrastruktúra, kerületi kézből való jelentős mértékű kikerülése eszköztelenné tette az önkormányzatot ezen a területen.

A jelenlegi folyamatok viszonylagos ellentmondást sugallnak: egyfelől a korábbi népességmegtartó és –erősítő trendek folytatódtak, a gazdasági vonzerő is folyamatosan fenntartható egy relatív, városon belüli vezető pozíció mellett, másfelől a külső gazdasági környezet stagnálása és az irányítási és hatásköri feltételek átrendeződése számos helyen gyengítette a helyhatóság kormányzási kereteit.

Összességében elmondható, hogy az elmúlt időszakot is a lakossági igények maximális kielégítése jellemezte, mint vezérelv az ágazati politikákban, és a hétköznapi problémák megoldásában. Az

¹ Az adatot a KEK KH adatszolgáltatása alapján, a XIII. Kerületi Önkormányzat szolgáltatta. Az állandó lakosok száma 112 439 fő, míg az érvényes lakcímmel rendelkező állandó lakosok száma 110 756 fő volt 2014.01.01-jén.

önkormányzat továbbra is célként és egyben értékként kezeli, hogy a kerületvezetés által alkalmazott akciókat, kezdeményezéseket az igények, a lakosság részéről jelentkező problémák megoldására való törekvés uralja – legyen szó közterületek közösségi tervezésen alapuló megújításáról, vagy gyermek- és idősgondozásról.

Az elmúlt időszakot tekintve is elmondható, hogy a fejlődés folyamatos a korábbi dinamikánál, kedvezőtlenebb makrogazdasági feltételek mellett is. A kerületvezetés értékörző, -teremtő, egymásra építő fejlesztéspolitikája maradt és lesz is a fejlődés záloga a jövőben; ahogyan eddig a mindenkor prioritások tudatos és átgondolt meghatározásával, az azokat szolgáló projektek ütemezett előkészítésével és megvalósításával. Ezen városfejlesztési politika révén olyan városfejlesztési közeg alakult ki a befektetők számára, ahol nem csupán ingatlanfejlesztések megvalósítása a cél, hanem az értékteremtés, a város fejlődésének építésében való aktív részvétel, melynek egyik szép példája az árkádokkal, közhasználatú zöldfelületekkel tervezett, közösségi tereknek helyet adó irodaépületek megépítése, mely több mint egy munkahely, a minőségi időtöltésre lehetőséget adó kulturált, élő városi környezet.

A változások ellenére az Önkormányzat kiegyensúlyozottan, stabilan szervezi feladatait, folytatja elismert településirányítási tevékenységét.

A XIII. kerületi IVS 2014. évi felülvizsgálata a 2008-ban elfogadott dokumentum idején hatályban volt jogszabályi és településtervezési előzmények tematikájával készült. A 2016-ban tervezett felülvizsgálat a közelmúltban jelentősen megváltozott jogi és településrendezési környezetben –a 314/2012.(XI.8.) Korm. rendelet szerint Integrált Településfejlesztési Stratégiaként, a Fővárosi Önkormányzat által újonnan kidolgozott településfejlesztési és – rendezési döntések, építési szabályzat figyelembevételével kell elkészülnön.

1.1 A monitoring és felülvizsgálat városrészenkénti és akcióterületenkénti megállapításai

Az alábbi munkarész egy-egy mondatban összefoglalja városrészenként és akcióterületenként a legfontosabb megállapításokat, amelyek a 2012-2014-es időszak monitoringját és a soron következő időszak lehetőséget mutatják be.

A 2012 óta eltelt időszakban folytatódott **Újlipótváros** folyamatos megújulása. Nőtt a gondozott és parkosított zöld területek száma, hiszen átadásra került a Ruttkai Éva park és megújult a Kárpát utcai lakótelep közparkja. Folytatódott az épületállomány felújítása, a terület modernizálódása és erősödött a városrész kulturális reneszánsza.

A **Vizafogó városrész** az elmúlt évek során, miután megszűnt az országos program az iparosított technológiával készült épületek energiahatékony megújítására, elsősorban közterületi beruházások segítségével tudott fejlődni. Két ütemben megvalósult a Vizafogó sétány felújítása és forgalomcsillapítása. Jelenleg a területen egy közösségi tervezés keretében zajló zöldfelületi fejlesztés folyik. Egyelőre nem megoldott a terület kapcsolata a Duna-parttal, ennek rendezése a jövő fontos feladata, illetve fontos egy újabb országos panel program beindulása esetén a minél nagyobb részvétel biztosítása.

A Váci út menti funkcióváltó terület Budapest legerősebb irodai folyosójaként dinamikus fejlődést mutat, folyamatosan épülnek a korszerű, zöld építészet jegyeit hordozó épületek. A Duna-part menti terület viszont az elmúlt két év során lényegében nem változott, a megkezdett lakóépületek nem készültek el, újak nem épültek. A Váci út térségében továbbra is munkahelyi központú fejlesztések szükségesek, amelyek a városon belüli kiemelkedő relatív pozíciót megtartják, sőt növelik. Az elkövetkező időszakban fontos, hogy az irodai funkciók mellett a Duna-parti zóna funkcionálisan és közterületi szempontból is megerősödjön. Ennek egyik húzóereje lehet a Dagály fürdő fejlesztése, illetve a Duna-parti zöldfelületi sáv kiépítése, összefüggő közterületi rendszerré alakítása.

A **kertvárosi** területen a jellegzetes városképi karakter fokozatosan tűnik el, évről-évre egyre több épület újul meg, a kertvárosi hagyományos hangulatot egy változatos, családi házas, sorházas állomány váltja fel.

Továbbra is fontos a városrész arculatának és használatának megőrzésére való törekvés, de a kertváros építészileg minőségi karakterének emelése érdekében a szabályozók, meghatározott paraméterek mentén történő átgondolása is célszerű lehet a jövőben, melyek a Kertváros karakteréhez illő funkciókat engednek meg, figyelembe véve természetesen az élhető lakókörnyezet iránti elvárásokat.

Az Északi lakótelepi területen tovább bővült a megújult közterületek és zöldfelületek aránya. Megjelentek a játszóterek és pihenőparkok mellett a fitneszeszközöket is tartalmazó sportparkok. A jövőben is fontos, hogy a lakóépület-állomány megújítása folytatódjon, ehhez szükséges az állami és fővárosi támogatási rendszer újraindítása.

A **Keleti vegyes funkciójú városrészben** tovább bővült a kisebb alapterületű és lakásszámú lakóépületek létesítése, amelynek eredménye a korábbi vegyes használat helyetti egyre inkább monofunkcionális terület kialakulása. Fontos, hogy a terület vonzerejének megtartása érdekében tovább bővüljenek a magas minőségű, többfunkciós közterületek, zöldfelületek. A városrész változatossága és vonzereje szempontjából lényeges, hogy megengedhetőek legyenek bizonyos, a lakófunkcióra nézve nem káros, korszerű technológiával üzemelő munkahelyi, szolgáltató és kisipari tevékenységek, így ismét vegyes használatú tömbök jelenjenek meg az építészeti karakter erősítése mellett.

Középső-Angyalföld kimozdult a stagnálás állapotából; megindultak a válság hatására abba maradt magán lakóépület fejlesztések és az önkormányzat is proaktív beavatkozásba kezdett, zárványként beékelődő leromlott társasházak szanálása érdekében. A sport és rekreációs célú fejlesztések tervezése tovább folytatódik, illetve a magánfejlesztések keretében fejlődtek tovább a területen lévő telephelyek is.

A jövőt illetően továbbra is a városrész funkciógazdagodása fog erősödni, melyet egyébként az önkormányzat is ösztönöz. A munkahelyek számának növelése, a vállalkozások fejlesztése egyértelmű célként jelentkezik, másik fontos törekvés pedig a sport és rekreációs fejlesztések klaszterszerű megjelenésének ösztönzése mind a magántőke, mind pedig állami beavatkozások

révén. A minőségi lakófejlesztések - bár korlátozott számban - a városrész presztízsének további emelését szolgálják.

Belső-Angyalföldön a stagnálás a lakócélú fejlesztések terén tovább folytatódott, azonban két magas minőségű irodaház fejlesztése valósult meg, illetve áll megvalósítás alatt. Az akcióterületeken elsősorban önkormányzati beavatkozások történtek, illetve kormányzati tervek formálódása pozitív irányba látszik meghatározni a városrész jövőjét. A leromlott lakásállomány szanálása és felújítása és társadalmi problémák kezelése hosszabb távon is kihívást jelentenek.

A városrészben az intézményi funkciók, felsőoktatás és egyéb közfunkciók az egész városrészre kihathatnak egyéb fejlesztési igényeket generálva. Várható az iroda és kereskedelmi funkciók térnyerése a Róbert Károly körúton és a Dózsa György úton, mint másodlagos fejlesztési tengelyeken, a Váci út telítődésével.

A **Margitsziget** a Budapest Főváros közigazgatási területével összefüggő törvények módosításáról szóló 2013. évi CXXVIII. törvény következtében kikerült a kerület közigazgatása alól.

A **Pozsonyi úti akcióterületen** az eltelt időszakban befejeződött a felújítás harmadik üteme. Ennek nyomán átalakult a Wahrmann Mór köz és megszületett a Ruttkai Éva pihenőpark, megújult a Pozsonyi út Victor Hugo utca és Bessenyei utca közötti szakasza. A harmadik ütem lezárásával a területen a nagy volumenű önkormányzati befektetések befejeződtek, a Pozsonyi úti akcióterület megszűnik.

A **Városcsoponti akcióterület** karaktere és épületállománya lényegében nem változott, a korábban tervezett irodai fejlesztések nem valósultak meg. Az 1-es villamos felújítása kapcsán a közlekedési felületek egy része újult meg az elmúlt időszakban. Amennyiben a városcsoponti terület fejlesztése főként a külső piaci pozíció fellendülése kapcsán megerősödik, és ehhez akár a Dagály fürdő térségének megújítása és újrapozicionálása is hozzájárulhat, elsőként jöhet létre olyan budapesti valódi multifunkcionális és magas közterületi minőséget jelentő alközpont, amely nem pontszerű, hanem két fejlesztési tengely (Váci út – Róbert Károly körút és hídi felhajtó) metszéspontjában valósulna meg.

Vágány utcai akcióterületen a kormányzati fejlesztési szándékok letisztulása jelenti a legnagyobb előrelépést, melyek szerint egyetemi kampusz, illetve más intézményi fejlesztések fognak történni. Az ehhez szükséges övezeti átsorolások megtörténtek. A Vágány utca átépítése az északi részen fővárosi szándék, a déli részen való meghosszabbítását középtávon nem tervezik, mely negatívan befolyásolja a déli részek jelenlegi helyzetét. Az önkormányzat proaktív stratégiát alakított ki a déli területen, leromlott állapotú társasházak önkormányzati forrásból történő szanálásával. Középtávon ezen tevékenység folytatása, a potenciális, üresen álló területek fejlesztőknek való értékesítése a feladat, amennyiben a beruházói érdeklődés újra megélénkül. A társadalmi problémák kezelésére továbbra is komplex programok szükségesek.

A **Kassák Lajos utcai akcióterületen** elsősorban az önkormányzati fejlesztések előkészítése történt meg, és nem látszik a jövőben sem nagyobb jelentőségű magánjellegű fejlesztési igény megjelenése. Éppen ezért a Malomházak ügye sem haladt előre. A közeljövőben megvalósuló Klapka

Szolgáltatóházzal és a környező közterületek fejlesztésével az önkormányzat a kerület egyik első lokális kisközpontját hozza létre, mely kedvezően befolyásolja majd az akcióterület vonzerejét. Szintén önkormányzati fejlesztésként várható a Rózsafa – Kassák Lajos – Huba utcák találkozásánál, a templom előtt lévő tölcser alakú kiteresedés közterületi megújítása, agora funkció telepítésével, melynek 2013-ban benyújtott rehabilitációs pályázatát a Fővárosi Önkormányzat elutasította. A területen található leromlott társasházak továbbra is kihívást jelentenek, hiszen jelentős bennük a hátrányos helyzetű családok aránya. Az akcióterület és a városrész szempontjából is kedvező eredménnyel járt a Prevenciós Központnak az akcióterületre való költözése, mely így a társadalmi problémákkal terhelt városrészek közelében valósíthatja meg programjait. A **Duna-parti beépítések akcióterületén** érdemi változás nem történt, jelenleg a part menti zöldsáv kerületi tulajdonba történő átadása zajlik. Egyedül a térség közösségi közlekedési kiszolgálása javult a 15-ös busz meghosszabbítása révén. Az elkövetkezőkben érdemes előkészíteni egy olyan forgatókönyvet, amely a korábbi, intenzív beépítési szándékok helyett egy közterületi szempontból erőteljesebb, humanizáltabb városrészt tervez kialakítani, az üres telkek beépítési lehetőségeinek visszafogottabbá tételével, a közösségi infrastruktúra kiépítésével.

A **Rákos patak – Duna partok – Népsziget – Margitsziget ökológiai folyosók akcióterületét** tekintve fontos előrelépést jelent, hogy 2012 óta tovább folytatódtak a **Rákos-patak** tekintetében a 2010-ben elkészült revitalizációs tanulmányterv egyeztetései az érintett szakhatóságokkal és közműszervezetekkel, továbbá 2013-ban elkészült a Rákos-patak Béke u. – Göncöl u. közötti szakaszára, a patak mindkét partját érintő megújítási koncepcióterve. Mely alapján az Önkormányzat benyújtotta a Budapest Főváros Önkormányzat által, a 27/2013.(IV.18.) Főv. Kgy. rendelet alapján kiírt „Közterületek komplex megújítása” című pályázat keretében a patakot érintő pályázati dokumentációt és koncepciótervet. A patak komplex revitalizációja, illetve annak kerületi kezelésben lévő szakaszainak ütemezett megvalósítását támogatja továbbra is a kerület.

2012-ben az Önkormányzat elkészíttette a **Duna-part** Dráva utca és Árpád híd hídfője közötti szakaszának tájépítészeti tanulmánytervét, melynek tartalma beépült a Fővárosi Közgyűlés által 463/2013.(03.27.) sz. határozattal elfogadott Budapest Duna menti területeinek fejlesztési tanulmányterve és hasznosítási koncepciója c. tanulmányba.

A **Duna-parti** területeket érintő legjelentősebb közterületi beavatkozás a Kárpát lakótelep 2014. évben befejeződő közparki fejlesztése volt. 2014 januárjával sor került a Marina-part Duna-parti közparki területeinek operatív üzemeltetésbe vételére az Önkormányzat részéről. 2014-ben a Duna-parttal közvetlenül határos önkormányzati tulajdonú közterületeket Budapest Főváros Önkormányzata 99 évre vagyongazdálkodásra átvette, mellyel csökkentek a XIII. Kerületi Önkormányzat által fenntartandó Viza utcai közterületek. Továbbra is fontosnak tartja az Önkormányzat a főváros leghosszabb vízparti sétányának fokozatos megvalósítását, valamint ehhez kapcsolódóan a vízparttal való élőbb kapcsolat kialakítását.

A **Népsziget** tekintetében a 2012-2014-es időszakban érdemi előrelépés nem történt a telekalakítások vonatkozásában. 2012-ben, 2013-ban és 2014-ben is tovább folytatódott a lakosság évenkénti civil kezdeményezése a terület kitakarítására, melyhez ezúttal is a kerület biztosította a

tárgyi feltételeket. Továbbra is cél a vonatkozó szabályozási tervek elkészítése, valamint a területet érintő telekalakítás megvalósítása, gerincút kialakításának előkészítése.

Az **Országbíró sétány** átfogó, funkcióbővítő felújítása 2012 nyarán befejeződött, a terület kikerült az IVS akcióterületeinek sorából. Azonban továbbra is fontos feladat a közterületi infrastruktúra intenzív fenntartása a kerület részéről, továbbá az itt élő lakóközösségek részéről a projekt eredményeinek megőrzése mind fizikai értelemben, mind a létrejött közösségi értékek életben tartásával.

2 Az integrált városfejlesztési stratégia fejlesztéspolitikai környezete

2.1 Budapest XIII. kerület hosszú távú fejlesztési koncepció

A 2013. június 27-én, 86/2013.(VI.27.) Ö.K. sz. határozattal elfogadott Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzat hosszú távú településfejlesztési koncepciója a kerületet olyan kihívásokra készíti fel, amelyekkel a következő 20 év során szembesül. Éppen az időtávból fakadóan különböző jövőképekkel számol, amelyeket erősen befolyásol az EU változó szerepe, a gazdaság alakulása, demográfiai kihívások és a klímaváltozással kapcsolatos kihívások alakulása. A koncepció egy modern, a változó környezethez jól alkalmazkodó kerülettel számol, ami sokszínű és versenyképes a főváros kontextusában, és továbbra is törekszik a létező társadalmi egyenlőtlenségek csökkentésére. A koncepció azt az utat igyekszik kijelölni a kerületi vezetés számára, amelyen haladva a kerület elősegítheti ennek a vízióknak a megvalósulását.

A hosszú távú koncepció egyik vezérfonala a „város a városban” gondolat, ami kompakt városrészeket képzel el intenzív területhasználattal. Arra épít, hogy a XIII. kerület nagyon sokszínű, az itt található városrészeknek minden esetben egymástól különböző, karakteres arculata van. Figyelembe véve ezt a sokszínűséget a különböző városrészeknek markánsan eltérő fejlődési irányvonalat jelöl ki. A hosszú távú koncepció által lehatárolt városrészek csak részben azonosak az IVS által lehatároltakkal. A koncepció elkülönít egy hagyományos polgári negyedet, ami elsősorban Újlipótvárost jelenti. A Vízafogó lakótelep esetében, kihasználva, hogy a terület nagyon jó megítélésű a fővárosi lakótelepi állomáson belül, ám éppen a lakótelep jellege miatt relatív olcsó és kisebb alapterületű lakások találhatók benne, egy fiatalos negyedet képzel el, első lakásukat vásárló családokkal és pályakezdőkkel. Az IVS hasonlóan különálló egységként kezeli ezt a két területet.

A kerület egyéb részein azonban eltér az IVS és a hosszú távú koncepció területfelosztása. A kerület északi részében családostok negyedét jelöli ki a koncepció, ami elsősorban az angyalföldi kertvárost, a zöldövezeti társasházakat és környéküket jelenti. A családostok negyede a koncepcióban elsősorban lakófunkciót jelöl, megfelelő színvonalú oktatási-nevelési intézményekkel és jól hozzáférhető egészségügyi szolgáltatásokkal. Ugyanezt a területet az IVS három különböző városrészhez sorolja, az Északi lakótelephez, a Kertvároshoz és a Keleti egyes területek északi feléhez.

Kihasználandó a Szabolcs utcai kórház területét, illetve, hogy a környéken olcsón lehet lakást bérelni, a koncepció a Lehel út - Dózsa György út- Vágány utca által határolt területre, amelyet az IVS Belső-Angyalföldnek nevez, a koncepció oktatási centrumot, kampuszt képzel el. Az IVS ugyanitt inkább a jelentős lakásállomány megújítását és a terület rehabilitációját hangsúlyozza. A Nyíró Gyula kórház környékére egy gyógycentrum fejlesztését tartja megfelelőnek a koncepció. A koncepció társadalmilag felértékelendő városrészeknek a Duna-part északi részét, illetve a kerület közepét tartja, átfedésben az IVS által Középső-Angyalföldnek nevezett területtel, illetve a Váci út menti funkcióváltó területek északi részével. Végezetül a Duna-partot, a Rákospatak környékét, valamint a Dagály fürdőhöz kapcsolódó területet rekreációs tevékenység területeként jelöli ki a hosszú távú koncepció. Bár az IVS funkcionálisan hasonlóan gondolkodik, hiszen külön akcióterületet szentel az

által a ökológiai folyosónak nevezett területnek, városrész szinten részben a Váci út menti funkcióváltó területekhez sorolja ezeket, részben azokhoz a városrészekhez, amelyeket a Rákos-patak átszel a kerület északi felén.

A koncepció a területfejlesztés új elemeként, szorosan kapcsolódva a „város a városban” gondolathoz, a kisközpontok fejlesztését tűzi ki célul, amelyek nagyobb területek jobb ellátását szolgálják. A policentrikus kerület víziója egy többszintű alközpontrendszer képzel el, fővárosi, kerületközi, kerületi és lokális jelentőségű alközpontokkal. Ezek egy része már jelenleg is meg van – például a Róbert Károly körút és a Váci út kereszteződése, ami egy fővárosi jelentőségű alközpont illetve a Béke tér környéke, ami kerületi jelentőségű. Másokat a jövőben kell még kialakítani, mint a koncepcióban javasolt XIII. kerület északi városkapu az Újpest vasúti megállóhoz kapcsolódva. A lokális jelentőségű központok, melyeket megnevez ugyan a koncepció, de amelyek száma még bővíthető, kulcsfontosságúak lehetnek egy-egy lecsúszó, vagy leromlott terület rehabilitációjában.

Szorosan kapcsolódva a kompakt város elképzeléshez, azt kiegészítve, kiemelt helyen szerepel a koncepcióban zöldterületi fejlesztés fontossága a koncepcióban. Reflektálva az átalakuló városhasználatra illetve a kerület jellegzetes demográfiai folyamataira, ami egyaránt jelenti az idősebb lakosság és kisgyermekes családok számának növekedését a népességen belül, a koncepció szükségesnek tartja a zöldterületek nagyságának és minőségének növelését. Átlagosan 8-10 m² lakosonkénti közterületi zöldfelület elérését tűzte ki a koncepció, ami egy összefüggő kerületi rekreációs zöld-tengely kialakítását javasolja, összekapcsolva a Duna-partját, a Rákos-patak mente területeit illetve a Népszigetet és a Margitszigetet.

Nagyon fontos szempontja a hosszú távú koncepciónak a munkahelyteremtés és gazdaságélénkítés. Ezt részben a szolgáltató szektor növekedésével, részben pedig olyan korszerű és éppen ezért a környezetet nem szennyező iparágak telepítésével kívánja előmozdítani, mint a bio-technológia, az info-kommunikációs iparágak, megújuló energiával kapcsolatos tevékenységek vagy akár az egészséggazdaság. Az iparágak fejlesztéséhez fel kívánja használni a kerületben jelenleg is rendelkezésre álló eszközöket, és utal arra, hogy nagyon hasznos lenne, ha a Szabolcs utcai kórházi tömb helyén egy, a fentebb vázolt szektorok egyikéhez kapcsolódó felsőoktatási intézmény tudna létrejönni. Továbbá a koncepció hangsúlyozza, hogy nagyon sok fajta gazdasági tevékenység végezhető alapvetően lakóövezetként funkcionáló részben, amennyiben betartja a megfelelő környezetvédelmi előírásokat. A megállapítás hozzá járulhat a jelenlegi beépítési szabályozás megváltoztatására, lakó és munkahely funkció vegyes jelen léte a kerület számos területén, lehetővé téve a kihasználatlanul maradt telkek felhasználását munkahelyteremtésre a jövőben.

2.2 A XIII. kerület a fővárosi fejlesztési elképzelések tükrében

2.2.1 A Budapest 2030 hosszú távú városfejlesztési koncepció kerületet érintő főbb összefüggései

A Budapest 2030 hosszú távú városfejlesztési koncepciót a Fővárosi Közgyűlés hagyta jóvá 2013 áprilisában, 767/2013 (IV. 24.) sz. határozatával. A dokumentum nagy távú jövőképet határoz meg, és kijelöl főbb fejlesztési irányokat, azonban konkrét értékválasztás, megfelelő prioritizálás kevésbé jelenik meg. A kerület számára releváns szempontokat jellemezően nem konkrétumok révén, hanem tematikusan vagy térszerkezeti javaslatokon át lehet megismerni. A forráslehetőségek hozzárendelésének hiányában az egyes fejlesztések megvalósulásának esélye nem szűrhető le.

Az Egészséges környezeti feltételek megteremtése c. célkitűzése alatt foglalkozik olyan területspecifikus kérdésekkel, amelyek a XIII. kerületet is érintik.

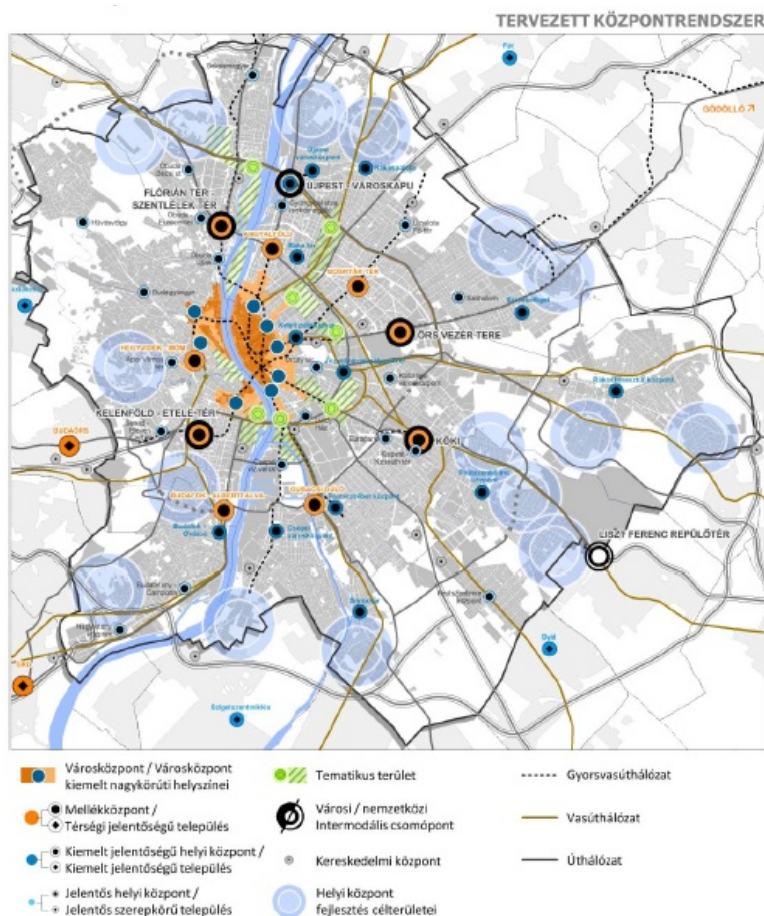
Támogatja a Duna menti zónában a Duna-part revitalizációját, a Duna-parti zöldfelületek és egyéb rekreációs területek fejlesztését.

A Dunával együtt élő város célkitűzés keretében a koncepció foglalkozik a Duna-partok elérhetőségének, közcélú hasznosításának megteremtésével, a kapcsolódó infrastruktúra terén pedig a Duna menti közlekedési elemek elválasztó hatásának csökkentésével, a Duna szigeteivel való gyalogos és kerékpáros kapcsolatok megteremtésével, a szállodahajók kikötésének differenciált szabályozásával, úszóművek elhelyezésével.

Támogatja a korábbi barnamezős területek újrahasznosítását, ezen területek akár rekreációs-zöldfelületi célú hasznosítását. Rákosrendező kapcsán a kerület közvetetten érintett.

A tervezett központ- és alközpontrendszer kapcsán mellékközpontként nevezi meg a Váci út – Róbert Károly körút csomópontját. Ez a besorolás a Nagykörút zónáján kívüli legmagasabb hierarchiának felel meg a koncepció megnevezési rendszerében.

A Béke tér környékét kiemelt jelentőségű helyi központként fogalmazza meg, míg a Gyöngyösi utcai metróállomás térségét jelentős helyi központként nevezi meg, mely összhangban van a kerület hosszú távú koncepciójával is, mint a Duna Plázából hiányzó, új kiegészítő, pl. kulturális, közösségi funkciók megjelenése. Rákosrendező tematikus területként jelenik meg.

1. ábra: Tervezett központrendszer a Budapest 2030 hosszú távú városfejlesztési koncepcióban

A gazdasági élet fejlesztésével foglalkozó fejezetekben a XIII. kerület közvetetten érintve a következőt fogalmazza meg a dokumentum: „A főváros pesti oldalán, az átmeneti zónában találhatóak azok a nagy kiterjedésű barnamezős területek, amelyek kiválóan alkalmasak a magas hozzáadott értéket termelő tevékenységek letelepedéséhez. Jól kihasználható a meglévő infrastruktúra közlekedés és közmű szempontjából is. A legjelentősebb területek a Váci út mente, a Nyugati pályaudvar – Rákosrendező térsége...”

2.2.2 Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) Budapest Stratégia 2020 tervezet XIII. kerületet érintő fejlesztései

Az ITS Budapest Stratégia 2020 c. dokumentum a hosszú távú fővárosi koncepción alapul, célja, hogy meghatározza Budapest Főváros Önkormányzata számára a város fejlesztésének középtávú feladatait 2020-ig, kijelölje a kulcsprojekteket, valamint az integrált akcióterületi beavatkozásokat és azok feltételrendszerét. Időtávja a 2014-2020-as időszak, amely igazodik az EU-s programozás aktuális időtávjához.

A XIII. kerületet az Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) több területen is érinti.

A Duna kiemelt szerepével foglalkozó célkitűzések érintik a XIII. kerületet. – A “Dunával együtt élő város” kiemelt középtávú területi cél: A Duna, a Duna-partok és a dunai szigetek közösségi és

gazdasági adottságainak integrált fejlesztése, kiemelve a: „Rakpart sokszínűvé tétele, ill. megosztott rakpart használat” c. intézkedést, amely konkrét megoldási változatai egyelőre nem ismertek.

Kiemelt cél: a Duna integrálása a város életébe

- a folyóhoz való hozzáférés javítása, a Duna menti területek közterületi és zöldfelületi hálózatokba való jobb betagolása, közösségi és rekreációs területek kialakítása és ehhez kapcsolódó foglalkoztatás fejlesztés;
- Duna menti integrált közlekedési folyosó létrehozása, intermodális kapcsolatok erősítése;
- a Duna menti területek gazdasági célú fejlesztése;
- az éghajlatváltozás hatására megváltozó árvízvédelmi helyzet kezelése;
- a fővárosi koordináló szerepkör megerősítése a Duna és Duna menti területek összehangolt fejlesztése érdekében;

Az elviekben támogatható célok pontosabb tartalmának megismerése szükséges ahhoz, hogy a kerület számára adódó pozitív vagy negatív hatások jobban megismerhetők legyenek. A tervezés későbbi fázisában kell, hogy megjelenjenek azok az elemek, döntési pontok, amelyek például a Duna partok kapcsán érzékenyen érinthetik a kerületi szempontokat.

Az akcióterületi projektek közül a 2. számú fővárosi akcióterület a Margitsziget, illetve ehhez kapcsolódva a környező Duna-partok, illetve a 2021-es vizes világbajnoksághoz tartozó létesítmények révén érintik a kerületet:

Projekt neve	Tartalma	Költsége	Tervezett időtávja	Tervezett finanszírozása
Dagály felújítása	létesítmény felújítás, szolgáltatás fejlesztés,	3 milliárd Ft	2014-2017,	VEKOP, saját forrás
Duna-partok megújítása	A belvárosi Duna-partok közterületi	1 milliárd Ft	2015-2017	VEKOP/GINO
- Dagály fürdő és Dráva utca között	rehabilitációja keretében			P, saját forrás
Kikötők, úszóművek fejlesztése	Dunai gazdasági program keretében (Szent István park magasságában szállodahajó kikötő)	0,4 milliárd Ft	2015-2018 (ütemezetten)	saját forrás
2-es villamos északi meghosszabbítása	Árpád hídig történő meghosszabbítása a teljes vonalszakasz	23 milliárd Ft	2017-2018	VEKOP/IKOP

Projekt neve	Tartalma	Költsége	Tervezett időtávja	Tervezett finanszírozása
	rekonstrukciójával			
Vizes VB - Dagály fürdő megújításához kapcsolódó fejlesztések	2013-ban a rendezési jog megítélés utána projekt előkészítése megkezdődött	n.a.	n.a.	központi költségvetés

Ezen akcióterületi program-elemekhez kapcsolódik magánerős fejlesztésként jelölve a XIII. kerület Városhutató (Váci út, Róbert Károly körút) térsége.

A 3. számú fővárosi akcióterület szintén rendelkezik XIII. kerületi érintettséggel. A terület a Nyugati térség – Városhutató akcióterület, amely a következő elemek révén érinti a kerületet:

Projekt neve	Tartalma	Költsége	Tervezett időtávja	Tervezett finanszírozása
Nyugati tér és aluljáró megújítása ütemezetten	fővárosi területek, aluljáró, felüljáró állapotmegóvó felújítása	800 millió Ft	2014-től	saját forrás
Vágány utcai turistabusz parkoló	Múzeum-liget keretében, előkészítés alatt	n.a.	n.a.	n.a.
Egykori Volán telep (Szabolcs utca) területének fejlesztése	vegyes funkciós fejlesztés (iroda, lakás, szálloda) az egykori barnamezős területen	n.a.	n.a.	magántőke

Az ITS Barnamezős és alulhasznosított területek programja c. munkarésében szerepel a kerület által közvetetten érintett Rákoshutató projekt előkészítése. Tartalma: a Rákoshutató területének

funkcióváltását előkészítő feladatok, közterület fejlesztések, területelőkészítés. Finanszírozása pedig a KEHOP kárfeltárási keretéből, illetve az Európai Területi Együttműködési Programból tervezett.

Rákosrendező fejlesztése a kerület számára fontos. Nem csak a kerületközi kapcsolatok javítása érdekében, hanem a felértékelő hatás miatt is, amely az angyalföldi területek számára fontos lehet a jövőben.

Fővárosi projektek között az ITS az alábbi, a kerületet is területileg vagy funkcionálisan érintő projekteket nevezi meg:

Projekt neve	Költsége	Tervezett időtávja	Tervezett finanszírozása
Fővárosi személyforgalmi behajtási díj rendszer bevezetése és a hozzá kapcsolódó beruházások,	15,1 Mrd Ft	2016-ra	IKOP
M3-as metró	98,3-166,7	részben IKOP	2015-ig
rekonstrukciója	milliárd Ft	(járműbeszerzés:	előkészítés,
és északi meghosszabbítása		saját forrás/ hitel/központi költségvetés)	2020-ra megvalósítás
Villamos pályák összekötése Deák Ferenc tér és Lehel tér között (Bajcsy-Zsilinszky út – Váci út)	14,8 milliárd Ft	VEKOP/IKOP	2016-2017
2-es villamos és környezete felújítása és északi meghosszabbítása	23,0 milliárd Ft	VEKOP/IKOP	előkészítés 2013-tól megvalósítás: 2017- 2018
3-as villamos északi meghosszabbítása a Szegedi úti felüljáró megépítésével, hiányzó hálózati kapcsolatok megteremtésével az Erzsébet	9,2 milliárd Ft	VEKOP	2017-2018-ig

Projekt neve	Költsége	Tervezett időtávja	Tervezett finanszírozás a
királyné útja és a Béke tér között			
A Duna integrálása	0,5 milliárd Ft	Európai Területi	2017-2019
Budapest közlekedési rendszerébe		Együttműködés programjai	
Közösségi terek és integrált közterületi megújítások (Tér-Köz plusz)	3,5 milliárd Ft	VEKOP	2014: prioritások kidolgozása 2015-től folyamatosan
A belvárosi Duna-partok komplex közterületi rehabilitációja	13,5 milliárd Ft	VEKOP	2014-2020 ütemezetten
Épületfelújítás támogatása – értékörzés, energiahatékonyság, funkció	7 milliárd Ft	KEHOP (társasházi, magán), VEKOP (önkormányzati) Európai Területi Együttműködés programjai	2014-től
Városmegújítási klaszter program	kb. 100 millióFt/év	VEKOP Európai Területi Együttműködés programjai	2014-től
Dagály Strandfürdő fejlesztése	3 milliárd Ft	VEKOP, saját forrás	2014-2017
Rákospatak integrált fejlesztése	1 milliárd Ft	VEKOP- CLLD konstrukció	2014: előkészítés (megvalósíthatósági tanulmány)

A fővárosi közlekedési projektek, amelyek az ITS-ben szerepelnek, és kerületi érintettséggel bírnak, a belső és kerületközi kapcsolatrendszer szempontjából lényegesek. A 3-as villamos révén a kerületközi, harántirányú kapcsolatok bővülnek, a Béke téri kerületközpont elérhetősége, Zugló és Angyalföld kapcsolata sokat javul. A 2-es villamos északi meghosszabbítása révén Vízafogó, az Esztergomi út, a Népfürdő utca térsége, illetve az új beépítésű, Duna-part menti területek elérhetősége és közösségi közlekedésbe való jobb bekapcsolása komoly eredmény lehet a XIII. kerület számára. Mindkét beruházás esetén a kerület számára fontos, hogy milyen tervezői megoldások jelennek meg, hogyan védhetőek a lakossági szempontok, miközben a beruházás eredeti célja, a közösségi közlekedési hálózatfejlesztés, nem változik. Fontos, hogy a kerület minél nagyobb részben a tervezésben partner legyen, megismerve valamennyi tervfázist, időben kezelve az esetleges konfliktusokat. Az egyik konfliktus forrás lehet a 2-es villamos újlipótvárosi hosszabbítása. Ennek lakossági tájékoztatására különös hangsúlyt kell helyezni, az összárosi érdekű beruházás elfogadtatása pedig akkor reális, ha a közterületi negatív hatások (zöldfelület csökkenés, kutyafuttató áthelyezése stb.), a zaj- és rezgés megnövekedése, az építés során járó kellemetlenségek minimalizálhatók. Ehhez a hatékony lebonyolítás mellett a legkorszerűbb mérnöki technológiák alkalmazására is szükség van a közlekedés- és közterület-fejlesztés eszköztárából.

Az M3-as metró szükséges felújítása a kerület számára a közlekedésbiztonsági szint növekedése mellett egy korszerűbb vonal és járműpark révén a Váci úti térség számára is további vonzerőt hoz, ennek ingatlanpiaci pozitív hatása lehet. A beruházás elhúzódása ennek ellenkezője irányába hathat.

A Dagály fürdő fejlesztése és a Duna-partokat érintő elemek elviekben a kerület számára a közterületi és rekreációs funkciókra kedvezően hatnak. Mindegyik beruházás esetében olyan megoldások szükségesek, amelyek mind az építés, mind az üzemelés időszakában a kerületi lakosság számára nem jelentenek elviselhetetlen terheket (sem a közlekedés, szállítás, sem az egyéb környezeti hatások, pl. zaj, rezgés megnövekedése révén).

3 A XIII kerület 2012 és 2014 között

3.1.1 Legfontosabb eredmények

Jelen monitoring és felülvizsgálat az elmúlt két évben jelentkező globális folyamatok vizsgálatát végzi el, figyelembe véve az IVS-ben szereplő, **a nyitottságra és dinamizmusra épülő hosszú távú jövőkép**, illetve az ehhez igazodó középtávú fejlesztési célkitűzések és az azok megvalósulását szolgáló programok, valamint az IVS által képviselt értékrend 2012-2014 közötti időszakban történő összhangját.

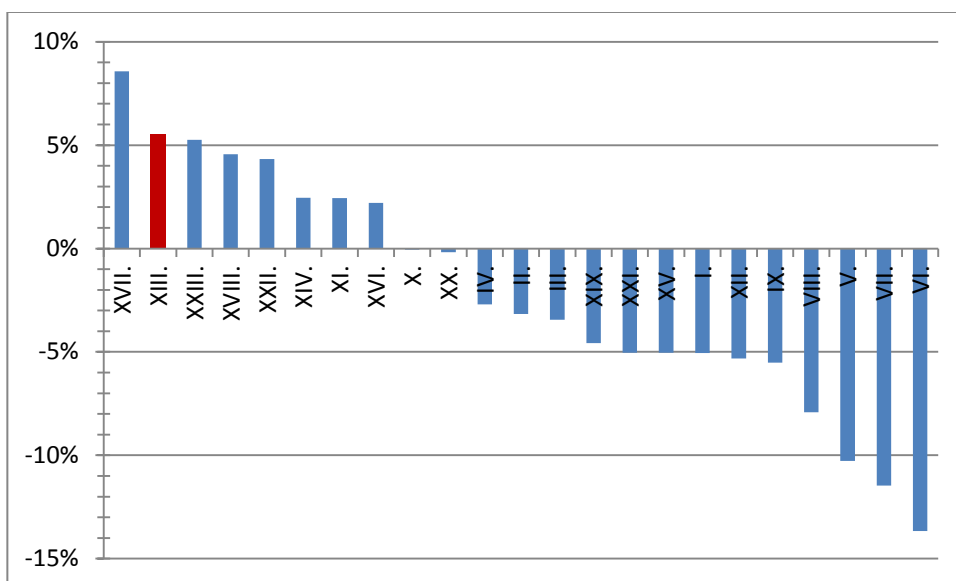
A monitoring szempontjából vizsgált 2012 és 2014 közötti időszakot a későbbiekben részletesen is elemzésre kerülő önkormányzatiság mozgásterének szűkülése, a kerületi önkormányzat feladatainak és kompetenciáinak átalakulása, a változásokhoz való minél gyorsabb alkalmazkodás, a Budapest Főváros Kormányhivatala, annak XIII. Kerületi Hivatalának megalakulásával módosult közigazgatási struktúrára történő berendezkedés jellemezte. Az önkormányzati kompetenciák kényszerű áthangsúlyozása a kerületet a fejlesztési irányok újraértékelésére készítette. Az államigazgatás reformjával kapcsolatos feladatoknak, a hatáskörök átadásával járó kötelezettségeknek a kerület maradéktalanul meg tudott felelni, továbbra is támaszkodva az utóbbi évekre jellemző, jól működő kerületi vezetésnek és hivatali működésnek köszönhetően. A kerület akár az oktatás állami kézbe történő átadása kapcsán vagy egyéb a kerület jövőjét érintő fővárosi döntések vonatkozásában (pl. a Margitsziget a Fővárosi Önkormányzat közvetlen igazgatása alá került) határozott ellenvéleménye és szándéka ellenére kénytelen volt alkalmazkodni az új körülményekhez.

Az önkormányzat működési kontextusában bekövetkezett körülmények ellenére az előző monitoring és felülvizsgálathoz hasonlóan, ugyan visszafogott, de továbbra is töretlen és kiegyensúlyozott, átgondolt fejlesztési elképzeléseken alapuló fejlődési pályán tudott maradni, kiaknázva eddig is meglévő befektetői vonzerejét, ami az irodaépítéseket illeti, továbbra is megőrizte a kerületi lakosság igényeinek maximálisan megfelelni akaró és tudó önkormányzat attitűdjét, mindezt a minél magasabb színvonalon történő működés jegyében.

A kerület lakosságszáma tovább növekedett a monitoring és felülvizsgálat által vizsgált időszakban (2012-ről 2013-ra 1534 fővel, 2013-ról 2014-re 1539 fővel²). Az elmúlt évekre jellemző, kedvező demográfiai trendek tovább erősödtek, a születések száma nőtt. Továbbra is évről-évre többen választják lakhelyüknek a kerületet.

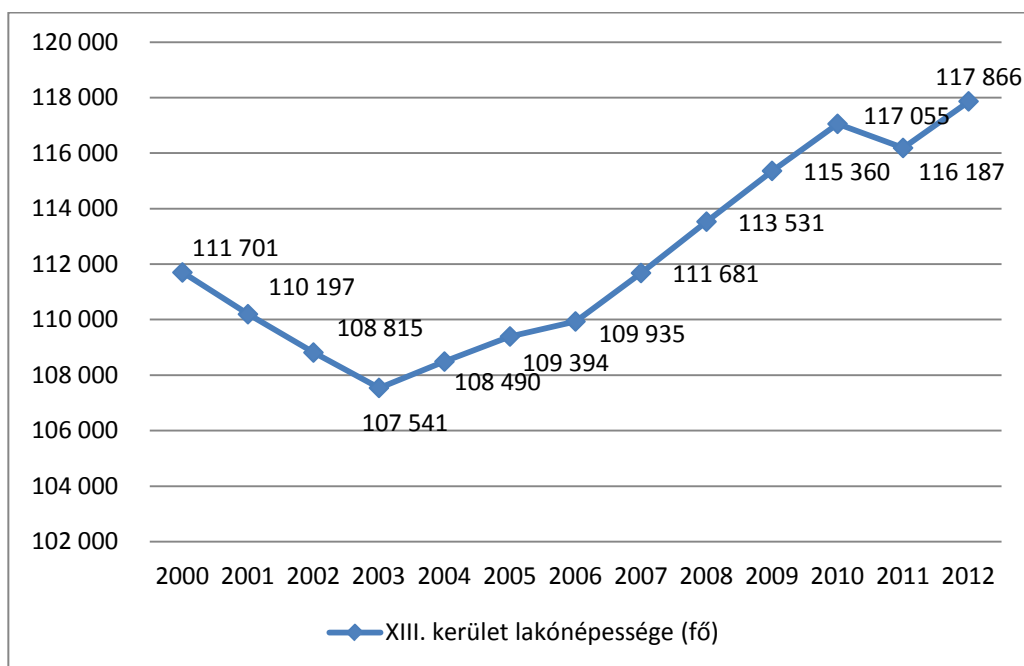
Az évek óta tartó stabil lakónépesség növekedést szemlélteti az alábbi ábra, mely szerint az elmúlt évtizedet tekintve második helyet foglalja el a lakosságszámában gyarapodó fővárosi kerületek sorában, mely jól mutatja a kerület népességmegtartó erejét, stabilitását.

² A Budapest Főváros Kormányhivatalának XIII. Kerületi Hivatalában működő Önkormányzati Iroda adatszolgáltatása szerint.

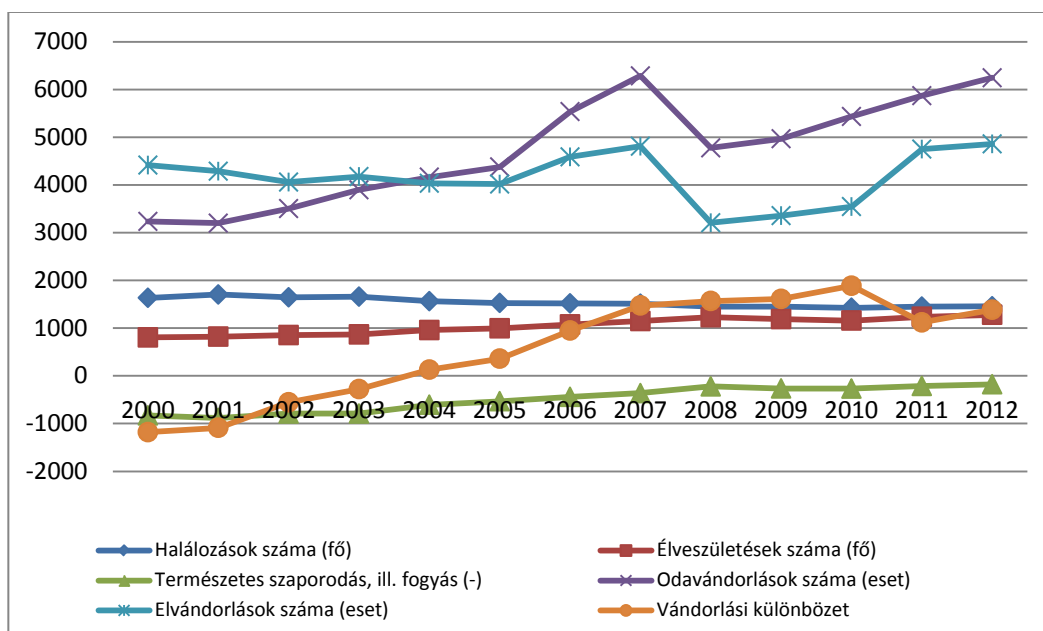

2. ábra: A fővárosi kerületek 2000 és 2012 közötti lakónépességének %-os változása (Forrás: KSH – Tájékoztatási adatbázis)

A kedvező demográfiai folyamatok a 2000-2012 között megfigyelhető természetes szaporodás, ill. fogyás - az élveszületések számának növekedésének köszönhető - kedvező alakulásával, a folyamatosan növekvő vándorlási különbözettel magyarázható, mely a már említett beköltözéseknek köszönhető.

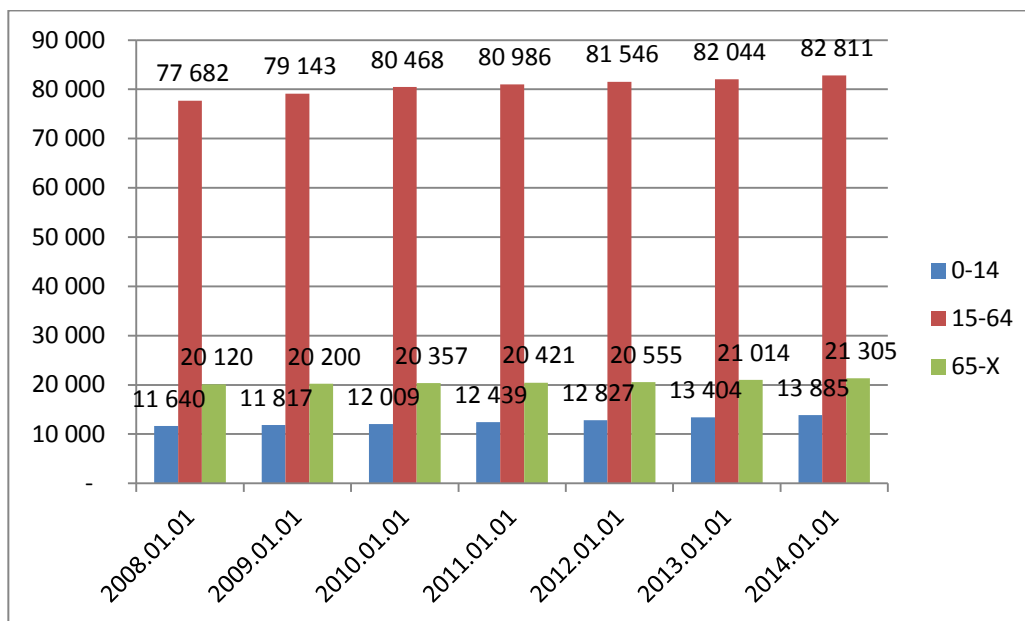

3. ábra: A kerület lakónépességének alakulása 2000 és 2012 között (Forrás: KSH - Tájékoztatási adatbázis)

4. ábra: A XIII. kerület természetes szaporodása, ill. fogyása, továbbá a vándorlási különbség alakulása 2000 és 2012 között (Forrás: KSH – Tájékoztatási adatbázis)

A kerület korszerkezetét tekintve az IVS elkészítését követő időszakban, 2008-ról 2014-re a 14 éven aluliak száma 20%-kal nőtt (11 640 főről 13 885 főre), amely a lakónépességen belüli arányukat tekintve 1%-os növekedést jelentett, 2008-ban a 14 éven aluliak aránya 11%, 2014-ben 12% volt.

5. ábra: A lakónépesség számának változása az egyes korcsoportokat tekintve 2008 és 2014 között (Forrás: XIII. kerület, Önkormányzat, illetve a XIII. Kerületi Önkormányzat)

Az általános demográfiai trendeknél kedvezőbb folyamatok oka a kerület stabil fejlődési potenciáljával magyarázható, mely többek között a kerület sikeres és időtálló értékvalasztásában, következetes célkitűzéseiben rejlik. Az elmúlt két évben is az **innovatív és fenntartható működés**, a

zöld energiák minél szélesebb körű alkalmazása, a lakosság erre irányuló ösztönzése volt jellemző a kerület fejlődésére, legyen szó az energiahatékony irodacélú fejlesztések megvalósításáról, (mint pl. a Váci Greens), vagy az önkormányzati beruházásban épülő 100 lakásos passzív ház idén várható átadásáról, továbbá a közterületek minőségének humanizált módon történő, magas színvonalú fejlesztéséről (pl. Országbíró sétány, Ruttkai Éva park), a közterületek, zöldfelületek energiahatékony fenntartásáról (pl. lakótelepi zöldfelületek fűtő kutakkal történő öntözése révén).

Az értékőrző, tudatos és kiegyensúlyozott fejlesztések eredményeképpen számos díjat és elismerést kapott a 2012 óta Hild-díjas kerület az elmúlt két évben is:

2012 őszén a **Klapka Szolgáltatóház és környéke fejlesztési tervének** készítőit díjazta a nyomtatott és elektronikus sajtó szerkesztőiből, újságíróiból álló zsűri a **Média Építészeti Díj** odaítélésével, mint a 2012-es év legszínvonalasabb építészeti tervét.

2013-ban az Országbíró lakótelep közterületi felújítása a Magyar Urbanisztikai Társaság és az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága által közösen alapított köztérmegeújítási nívódíjat kapta meg.

A RaM két elismerést is kapott, egyet 2012 decemberében, mely során a **Lakásvásár Média Csoport különdíját nyerte** el a XIII. Kerületi Önkormányzat a FIABCI **Magyar Ingatlanfejlesztési Nívódíj** pályázatán, 2013-ban az **Építési Vállalkozók Országos Szövetsége (ÉVOSZ)**, a **középületi kategóriában Építőipari Nívódíjban** részesítette az Újlipótvárosi Közösségi Ház – RaM Colosseum épületét.

6. ábra: A RaM a középület kategóriában elnyert építőipari nívódíja, melyet 2014 márciusától már emléktábla is hirdet az épületen

(Forrás: <http://www.budapest13.hu/>)

2013 februárjában építőipari innovációs tudásközpont³ nyílt a kerületben, mely a **C³ Atelier elnevezésű, beton építőipari termékek kreatív bemutatására hivatott.** A Párizsban és Bécsben is megtalálható központ kiállítóteret és konferenciatermet foglal magában. A kiállítóteret maga is a kiállítás része, mely keretében a falakon, a padlón található igényesen megmunkált látszóbeton felületeket, a mennyezeten beton keretes lámpatesteket, az előtérben fényáteresztő beton recepciós pultot és beton szerkezetes kanapét tekinthetnek meg a látogatók.

Végezetül 2014 májusában a kerület elnyerte a Magyar Urbanisztikai Társaság és az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság által alapított Köztérmegeújítási Nívódíj 2014 pályázatán a Lakókörnyezet közterei kategóriában a Parkolóterületből közpark, a Ruttkai Éva park kialakítása a XIII. kerületben címen a zsűri elismerését.

„Közösen a XIII. kerületért” elnevezésű gazdasági és várospolitikai program céljának tekinti a digitális esélyegyenlőség feltételeinek megteremtését, melyet az internet-hozzáférés minél szélesebb körű biztosítása révén kíván megvalósítani. Ennek elérése érdekében az elmúlt két évben tovább bővült a középületek és közterületek vezeték nélküli internet-elérhetősége, melynek használata az ún. Kerületi kártya igényléséhez kötött. 2013-ig összesen 1878 kártya-igénylő aktiválta a Wifi hozzáférést.

Ahogy az előző monitoring és felülvizsgálatban is szerepelt 2012-ben 3 új helyszínen tette lehetővé az Önkormányzat a WiFi szolgáltatást (Országbíró sétány, Vizafogó sétány, Jakab József utca.) a lakosság infokommunikációs eszközökön való tájékozódását. 2013-ban a korábbi hozzáférési helyek számát megduplázva, három újabb közterülettel és tizennégy köztérmegeújítással bővült az önkormányzati WiFi-rendszer az alábbiak szerint, mellyel a kerület 20-25%-ban elérhető vált a WiFi szolgáltatás tekintetében:

- Lehel téren és Lehel Csarnokban,
- Szegedi és Visegrádi úti egészségügyi szakrendelőben,
- Angyalföldi Sportközpontban,
- Angyalföldi Gyermek- és Ifjúsági Házban és a Dagály u. – Bodor u. közti területen,
- Prevenációs Központban (Tüzér u.),
- Szociális Szolgáltató Központban (Jász u.),
- Ezüst kor Idősek Klubjában (Dévai u.),
- Napfény Idősek Klubjában Visegrádi u.),
- Nostalgia Ház Idősek Klubjában (Zsinór u.),
- Derűs Alkony Idősek Klubjában (Újpalotai u.),
- Indián Nyár Idősek Klubjában (Papp K. u.),
- Reménysugár Idősek Klubjában (Kassák L. u.),
- Klub-kávézóban (Szt. István krt.).
- Közszoolgáltató Zrt. Vezérigazgatóság (Béke út 65.) épületében,

továbbá a Béke téri szolgáltatást kiterjesztve, a Szegedi út - Béke út kereszteződésben is elérhetővé vált a vezeték nélküli internet szolgáltatás.

³ A tudásközpont a Madarász Irodaházban található (1138 Budapest, Madarász Viktor u. 47-49.), a HOLCIM Magyarország Kft. székhelyén, a III. emeleten.

A kerület ezen infokommunikációs fejlesztése több mint 10.000 embert érint.

A hozzáférési pontok számának növelésén túl a szolgáltatás műszaki színvonalának emelésére is figyelmet és forrást fordított az Önkormányzat, ennek megfelelően emelte, megduplázta a le- és feltöltési sebességet az egyes hozzáférési helyeken. A 2013-as évtől 4Mbps le-, és 2 Mbps feltöltési sebességet tesz lehetővé a 23 millió forint, önkormányzati forrásból biztosított fejlesztés. A kerület szándéka a WiFi-elérhetőség további bővítése.

A „Közösen a XIII. kerületért” program többek között célul tűzte ki a fiatal korosztály széleskörű bevonását az önkormányzati döntéshozatal folyamatába, ennek érdekében hozta létre 2012-ben a kerületi honlapon belül a gyermek- és ifjúsági oldalt.

A kerület infokommunikációs fejlesztéseinek köszönhetően, 2012-ben második alkalommal érdemelte ki a XIII. Kerületi Önkormányzat honlapja az Év Honlapja díjat a Magyar Marketing Szövetség pályázatán, mely során mind a szakmai zsűri, mind a lakosság közönségszavazás keretében kategóriájában a legjobbnak értékelte a honlap színvonalát. Az információkhoz való egyenlő esélyű hozzáférés, a digitális esélyegyenlőség feltételeinek biztosítása jellemezte az elmúlt években és jellemzi továbbra is a kerület elektronikus úton történő kommunikációs tevékenységét folyamatosan lekövetve az információs és telekommunikációs technológiák fejlődése támasztotta kihívásokat, és az azokhoz való alkalmazkodást, ennek megfelelően történt meg az önkormányzati honlap okostelefonokra történő optimalizálása is.

Az önálló közigazgatási egységként 1938. június 1-jén létrehozott kerület 2013-ban ünnepelte fennállásának 75. évfordulóját. Az önkormányzat ezért az egész évet felölelő jubileumi programsorozatot szervezett, amely imázsépítő szerepet töltött be, a helyi identitás kialakítását, megerősítését célozta. A 40 helyszínen zajló programokat összesen 42 ezer fő látogatta meg. A legsikeresebb rendezvények az Angyalföldi Utcabál, a Szent Mihály napi búcsú, a Vízimajális és a Béke téri Republic 67 koncert és a Kerület Süteménye pályázat voltak. Az önkormányzat 75 programot tervezett, civil szervezetek, iskolák és intézmények kezdeményezései nyomán több jubileumi rendezvény valósult meg, többek közt helytörténeti séták, a nagy sikerű Játéktér, a Nemzetiségi fesztivál, az Angyalföldi Utcazenéi Fesztivál, a Csillagnéző, valamint színházi előadások, családi- és sportnapok. A „75 év – 75 épület” című – partnervárosainkban, Szovátn, Kassán is bemutatott – kiállítás, a kerület 75 évének mindegyikéből bemutat egy jeles (és a korra jellemző) épületet, és ugyanazon év egy jellemző sajtóciikkét. Az érdekes helytörténeti anyagból könyv készül. A programok koordinálását a Polgármesteri Hivatal és a Kult13 divízió munkatársai végezték.

Összességében elmondható, hogy a kedvezőtlenül változó önkormányzati mozgástérben is a tudatos kerületfejlesztés mentén történt a fejlesztések előkészítése, megvalósítása, megőrizve a korábban kitűzött célokat és értékrendet, a lakossággal kialakított harmonikus kapcsolatot.

3.1.2 Az átalakuló kerületi kompetenciák

Budapesten a kerületeknek saját tulajdonuk, adóketési és rendeletalkotási joguk van, amely Európában kivételes. Ez az egyedi, az önállóságot szimbolizáló önkormányzati berendezkedés amellet, hogy széleskörű kompetenciákat ad a kerületeknek, fővárosi összhang hiányában, vagy az erős kerületek érdekkellentétei mentén konfliktusok forrása is. A kerületek önállóságát védő érdekek

képviselte veszélybe kerülhet, ha a Fővárosi Önkormányzat közgyűlésének összetétele eltolódik a kerületi polgármesterek túlsúlya felé, ezzel a képviselőket irányítva a fővárosi érdekek irányába mozdítva – akár a kerület szempontjai fölé helyezve. Ez a folyamat tovább erősíti a helyi önkormányzatok szerepének csökkentését és az állami jelenlét növelését. Márpedig a helyi folyamatokban, fejlesztésekben az önkormányzatiság fennmaradása és szerepének valódi tartalommal való fenntartása elemi érdek lenne, a szubszidiaritás elvének tiszteletben tartását is segítve.

A kerületek egységes fellépése, nem széthúzással, hanem egymás erősítésével történő politizálása a fővárost nem gyengítené, hanem erősítené. A kiüresedő fővárosi szint árnyékában gyengítendő kerületi szerep a XIII. kerület esetében – fejlettsége és elismertsége révén – jelentős veszélyeket rejt, amelynek vesztesei a kerület lakosai vagy a kerületben fejlesztő, üzemelő vállalkozások.

Az elmúlt két évben jelentős átalakulások következtek be a kerületi önkormányzati hatásköröket illetően, az önkormányzatiság eddigi mozgástere számos tekintetben szűkült.

3.1.2.1 A közigazgatási rendszer átalakításával összefüggő feladatok végrehajtása

2012-ben jelentősen felgyorsult a közigazgatási rendszer átalakítását célzó jogalkotói folyamat. Az átalakításra való felkészülést nehezítette a kerület számára az a körülmény, hogy míg az újonnan államigazgatási szervekhez átkerülő, átalakulással érintett feladat- és hatásköröket, az addigi feladatellátás formáját megváltoztató jogszabályok megfelelő időben meghatározásra kerültek, azonban az ezek végrehajtását segítő törvényi rendelkezésekhez kapcsolódó végrehajtási rendeletek kibocsátása és a végrehajtó állami szervek késve hozott intézkedései kedvezőtlenül hatottak az átalakulással kapcsolatos önkormányzati feladatok tervezhetőségére, az új struktúrára való átállás támogatására. Az elhúzódó jogalkotás ellenére, a XIII. kerületi Polgármesteri Hivatal az általa alkalmazott monitoring rendszer segítségével megfelelően tudta előkészíteni és nyomon követni a jogalkotás folyamatát, azonosítva az önkormányzatokat érintő változásokat, meghatározva és ütemezve az ehhez szükséges szervezési, döntés-előkészítési feladatokat, a végrehajtás menetét, szakaszait, a felelősök és határidők kijelölésével. Az átalakuláshoz szükséges adatközlési, információszolgáltatási feladatait az Önkormányzat mindig határidőre teljesítette.

2012.április 15-től a jegyző szabálysértési hatáskörei átkerültek a Fővárosi Kormányhivatalhoz, a jegyzői elsőfokú hatósági hatáskörök közel fele a 2013.január 1-től működő XIII. Kerületi Hivatalhoz került, mely az okmányirodai szolgáltatásokon és a gyámhivatali feladatokon túlmenően a szociális, az igazgatási kompetenciák gyakorlásának addigi rendjét is érintette.

3.1.2.1.1 A (járási) fővárosi kerületi hivatalok kialakítása

A járási/kerületi hivatalok kialakítása, az új szervezet felállítása az önkormányzatok erőforrásainak igénybevétele, az önkormányzatok tulajdonában lévő ingó- és ingatlan vagyon törvény által biztosított ingyenes használati jogának megalkotásával, a polgármesteri hivatalokban dolgozó szakemberek Kormány részéről történő átvételével történt. Ezen járási/kerületi hivatali rendszer kialakításához szükséges önkormányzati előkészítési feladatok ellátását nehezítette, hogy a törvényi szintű szabályozás időben, de az annak végrehajtását segíteni célzó végrehajtási kormányrendeletek késve születtek meg. A járási/kerületi hivatalok kialakításának folyamatát az önkormányzat valamennyi szervezeti egységének felelősségteljes, elhivatott, a napi feladatok ellátása melletti

munkavégzése révén kifogástalanul menedzselte, folyamatosan szem előtt tartva a kerületi lakosság ügyintézésének zökkenőmentességét biztosítva, folyamatosan tájékoztatva a lakosságot az átkerülő hatáskörökről, az ügyintézés átalakulásával, áthelyezésével kapcsolatos információkról.

3.1.2.1.2 Az általános iskolák, gimnáziumok állami fenntartásba vétele

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény rendelkezése szerint 2013. január 1-től az önkormányzati fenntartású általános és középiskolák állami fenntartásba kerültek át, a feladatellátáshoz kapcsolódó ingó- és ingatlanvagyonot ingyenes használati jogával együtt, kizárólag az intézmények működtetése maradt önkormányzati kompetencia, melyre állami forrást nem kapott. Az átadott intézmények fejlesztése a törvény értelmében az állam feladata lett. Az átadás előkészítése az önkormányzatokra hárult, melyet ebben az esetben is nehezített, hogy a végrehajtással összefüggő kormányrendeletek, az állam nevében eljáró Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK) felállítása, a tankerületi igazgatóságok kiépítése, és ehhez mérten az átalakulást megalapozó, előkészítő feladatok tisztázása akadozva, késve történt. Ennek ellenére az Önkormányzat munkatársainak erőfeszítései révén az általános és középiskolai intézmények átadását zökkenőmentesen teljesítette, szinte páratlan módon biztosítva a KLIK helyi, tankerületi igazgatóság működőképességének feltételeit. Az átadással párhuzamosan szükség volt az önkormányzat működtetési feladatainak ellátásához szükséges ellátási rend, a működtetést biztosító szervezet, a kerületi Intézményműködtető és Fenntartó Központ (IMFK)⁴, illetve annak működési rendjének kialakítására. 2012-ben megtörtént a KLIK és az Önkormányzat között kötött megállapodás előkészítése, az Önkormányzat érdekeit szem előtt tartó módon. A 2013-ban megszületett megállapodás értelmében „használatra” ingyenesen átadásra kerültek az Önkormányzat fenntartásában lévő iskolák a KLIK 13. Tankerülete igazgatójának, megteremtve a feltételeket, melyek beköltözésre alkalmassá tették még az új rendszer működésének megkezdése előtt a tankerületi igazgatóság számára használatba adott irodahelyiségeket, majd sor került a személyi anyagok átadására is.

Az oktatási szerepkör változásával, az intézmények átadását követően felmerült tapasztalatokkal kapcsolatos részletesebb ismertetést az 5.8. fejezet tartalmazza.

---

⁴ A szervezet, mely a korábbi Gazdasági Ellátó Szervezet jogutódjaként jött létre 2012. év végén.

4 Monitoring és felülvizsgálat 2014

4.1 A monitoring és a felülvizsgálat alapjai

Az integrált városfejlesztési stratégia monitoringjának és felülvizsgálatának célja, azon ágazati és területi jelentőségű folyamatok nyomon követése, melyek a kerület fejlődését alapvetően meghatározták a vizsgált két éves időszakban. A monitoring és felülvizsgálati tevékenység során sor kerül annak vizsgálatára, hogy az önkormányzat által végrehajtott fejlesztések, programok és feladatok mennyiben járultak hozzá az IVS által megfogalmazott hosszú távú jövőképhez, és jövőkép elérése érdekében definiált átfogó, illetve ágazati és területi célkitűzések megvalósulásához. A monitoring kiemelt feladata tehát, annak értékelése, hogy az elmúlt két év eredményei, mennyiben tükrözik a kerület által elfogadott IVS szellemiségét és értékvalasztását. A globális gazdasági folyamatok ugyan nagymértékben nem változtak az elmúlt időszakban sem, de a kerület továbbra is meg tudta tartani befektetői vonzerejét, ami az iroda célú fejlesztések megvalósulását, kisebb mértékben a kevés lakásos társasházak építését illeti, mely eredményeképpen az elmúlt két évet is a lassú, stabil fejlődés jellemezte. Az önkormányzat az elmúlt két évben is átgondolt, következetes fejlesztéspolitikát gyakorolt, mely során az eddigiekhez hasonlóan egy egységes koncepció és célrendszer mentén történt a fejlesztési projektek előkészítése és megvalósítása. A korábban már említett önkormányzatiságot érintő hatáskör és feladatbeli változások miatt nagyobb hangsúlyt kaptak, illetve kapnak a jövőben is, egyes korábban is támogatott ágazati fejlesztési irányok, mint a közterületi rend új kereteinek kidolgozása, a fenntartási színvonal folyamatos emelése, különösen a köztisztasági feladatok terén, a szociális közszolgáltatások, pl. bölcsődék, óvodák infrastrukturális fejlesztése.

A kerületfejlesztés a gazdasági válság előttinél ugyan lassabb, de **stabil dinamikája** a korábbi évekhez hasonlóan is a kerület pozíciójának megőrzésére és a lehetőségekhez mérten történő erősítésére irányuló kiszámítható önkormányzati működési feltételek biztosításának köszönhető. Összességében elmondható, hogy a kerület sikeres fejlődésének legnagyobb bizonyítéka, hogy a mindenkor nyomon követési jelentésekben előkészítés alatt álló, tervezett fejlesztések a monitoring és felülvizsgálatot követő időszakban valóban meg is valósultak. A kerületi lakosság igényeihez igazodó fejlesztések eredményei évről-évre kézzel foghatók, amely a fővárosi átlagot meghaladó önkormányzati bevételek és csökkenő központi támogatások mellett egy hatékony önkormányzati gazdálkodás és a következetes, tudatos kerületfejlesztési politika sikeréből fakad.

4.2 A monitoring folyamata és a feldolgozás módszerei, kapcsolódó egyeztetések

A monitoring tevékenység alapvetően két részből tevődik össze:

A monitoring egyrészt a mennyiségi adatgyűjtésen, azaz a Hivatal munkatársaitól és az önkormányzat gazdasági szervezeteitől (XIII. Kerületi Egészségügyi Szolgálat Kht., ill. Közzolgáltató Zrt. divízió-, ill. ágazatvezetőitől) kapott adatszolgáltatáson alapszik.

Másrészt minőségi adatok szintetizálásából áll, mely az **elmúlt két évben született ágazati, intézményi beszámolók, koncepciók**, azok időarányos teljesüléséről szóló tájékoztatók, összefoglaló

jelentések, az egyes szakterületekért felelős munkatársakkal, ágazati és területi fókusszal folytatott személyes egyeztetések alkalmával szerzett információk, feltárt eredmények, **a személyes terepi bejárások alkalmával szerzett ismeretek** összegzését jelenti. Az elemző munkarészt erősítette a fent említett, a 2008-as IVS-ben definiált monitoring mutatók alapján számszerűsített – a Hivatal osztályaitól, az önkormányzat gazdasági társaságaként működő Közszolgáltató Zrt. megfelelő divíziójától, az azon belüli ágazatoktól begyűjtött – adatok feldolgozásából nyert eredmények, következtetések felhasználása.

A lefolytatott interjúk hasznos és nélkülözhetetlen információkat nyújtottak a monitoring minél szélesebb körű elvégzéséhez. A monitoring munkarész során nemcsak az önkormányzati hatáskörrel bíró intézményekkel (Hivatal osztályai, illetve a Hivatal gazdasági szervezetei) történő egyeztetésekre került sor, hanem az időközbeni változások miatt, állami hatáskörrel bíró, de az önkormányzatot érintő intézményekre is kiterjedt (pl. KLIK).

A kerületi részről megküldött adatok, az elhangzott értékelések, szándékok alapján a monitoring elvégezhető volt.

4.2.1 A felülvizsgálat során alkalmazott elvek

A felülvizsgálat célja a monitoring folyamat eredményei alapján megfogalmazott jövőbeni irányok, fejlesztési prioritások megfogalmazása, ill. továbbvezetése az IVS stratégiai részében. A felülvizsgálatnak nem célja az IVS alapelvének, célrendszerének módosítása; az elemző munkarészt követően értékelésre kerül, hogy az IVS, 2008-ban meghatározott célrendszerében, prioritásában milyen áthangsúlyozásokra, ill. kijelölésekre van szükség az elért eredmények, megtett intézkedések fényében. A felülvizsgálat hivatott vizsgálni, hogy a monitoring során feltárt folyamatok, elért eredmények miként tükrözik az IVS cél- és értékrendszerét, szellemiségét, kijelölik az elkövetkező évek továbbra is fontos kihívásait, feladatait, esetenként az alkalmazandó eszközkészletet és fejlődési potenciált.

A felülvizsgálat során annak vizsgálatára került sor, hogy milyen mértékben szolgálták a megvalósult fejlesztések az adott ágazat, illetve az IVS által kijelölt városrészek, valamint a 2012-es felülvizsgálat során aktualizált akcióterületek vonatkozásában kitűzött stratégiai jelentőségű célok elérését. Ennek megfelelően a felülvizsgálat szerint egy adott cél:

- a) a fejlesztéseknek köszönhetően teljesült,
- b) megvalósulása jelenleg folyamatban van,
- c) vagy ugyan elmaradtak azon fejlesztések, melyek a megvalósulást lehetővé tennék, ennek ellenére a cél továbbra is változatlanul fontosnak tekinthető. Ebben az esetben bizonyos, a teljesülést meghatározó feltételrendszerben bekövetkezett változásoknak köszönhetően a célok közötti prioritások átrendeződésére kerülhet sor.

Az IVS jelen felülvizsgálatának, illetve eddigi felülvizsgálatainak eredményeivel együtt értelmezendő.

4.2.2 A monitoring és a felülvizsgálat tematikus és területi, szervezeti vetületei

A monitoring és felülvizsgálat során az eddigi gyakorlatnak megfelelően sor került annak vizsgálatára is, hogy milyen változásokra, hangsúly-áthelyeződésekre került sor a tematikus programok, azaz az ágazati célkitűzések terén, illetve területi értelemben a városrészi és akcióterületi lehatárolások vonatkozásában, mely vizsgálatok eredményeit részletesen tartalmazzák a vonatkozó fejezetek.

Az átalakult önkormányzati kompetenciák következtében az eddigieknél is hangsúlyosabbá váltak a kerület számára a **közterületek fejlesztésével, városüzemeltetéssel kapcsolatos feladatok ellátása**. Az oktatás államosítását követően az Önkormányzat átstrukturálta erőforrásait a szociális ügyek eddigieket is meghaladó mértékű támogatására, a bölcsődék, óvodák infrastrukturális fejlesztésére, a lakossági igények kielégítésére. Ezt szolgálta a XIII. Kerületi Közszolgáltató Zrt. létrehozása is, mellyel az önkormányzat – az egészségügy kivételével – összes közszolgáltatási feladatának szervezése vált hatékonyabbá.

A monitoring és felülvizsgálat alá eső időszak során a fentebb részletezett közigazgatási reform szükségessé tette az önkormányzat Polgármesteri Hivatalának szervezeti felépítésének és működési rendjének módosítását. A változások lekövetésére többrétegű szervezetszabályozó eszközrendszer született, mely során a Képviselő-testület 2012. december 13-án elfogadta a **Hivatal Szervezeti és Működési Rendjét** szabályozó normatív határozatát⁵. 2013. év elején ezt követően megszületett az a **polgármesteri-jegyzői együttes utasítása** (mint normatív utasítás), mely a szervezeti egységek főbb feladatait szabályozta. Az utasítás alapján meghatározott **szervezeti egységek ügyrendje**, a vonatkozó munkaköri leírásokkal együtt egységes szabályozási rendszer jött létre.

Ennek megfelelően a Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének 1/2011. (I. 14.) önkormányzati rendeletét a Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének Szervezeti és Működési Szabályzatáról a Hivatal belső szervezeti tagozódását illetően a 40/2012. (XII. 18.) önkormányzati rendelet 26. § módosította az alábbiak szerint:

⁵ A Képviselő-testületre továbbra is a Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1/2011. (I. 14.) önkormányzati rendelet vonatkozik (módosított formában).

A legjelentősebb változást az Okmányiroda és a Gyámhivatal megszüntetése jelentette, de a hatáskörök átrendeződése az Építésügyi és a Szociális Osztályt is érintette.

A köznevelési feladatok állami kézbe vételét követően a Művelődési, Ifjúsági és Sport Osztály és a Szociális Osztály egybeolvadásával új osztály jött létre a Hivatalon belül Szociális és Köznevelési Osztály néven. 2013. január elsejétől a Jogi Osztályon belüli átrendeződés eredményeként a birtokvédelmi és szabálysértési feladatok átkerültek az Igazgatási Osztályhoz. A Főépítési Iroda 2013.január 1-jét követően a Polgármesteri Iroda szervezetéhez tartozik.

A 2013. január 1-jével létrejött Budapest Főváros Kormányhivatala XIII. Kerületi Hivatal felállítására miatt a korábbi polgármesteri hivatali létszám közel harmadával csökkent, és több mint 1300 tételenyi tárgyi eszköz – többek között bútorok, telekommunikációs és informatikai eszközök – használatra történő átadására került sor.

5 A tematikus programok monitoringja

5.1 Közlekedés

A 2008-as Integrált Városfejlesztési Stratégia az alábbi főbb fejlesztési irányokat fogalmazta meg a közösségi közlekedés és a közúthálózat **fővárosi szintű** fejlesztései terén:

- A közösségi közlekedés terén, rövidtávon kiemelt fontosságú az új beépítésű, part menti területek megfelelőbb feltárása közösségi közlekedéssel.
- Szegedi úti kötőtpályás és közúti átkötés megépítése Zugló felé, átvezetve a közút mellett a 3-as villamost (vagy annak egy elágazó járatát), összekötve a 14-essel, illetve a Béke tér és az Árpád híd pesti hídfője közti kapcsolat biztosítása.
- 2008. nyár végi és ősze eleji új BKV paraméterkönyv kerületi érintettségű járatai ritkításainak elkerülése, kisebb hálózati módosítások és átszámozások megvalósítása.
- A Körvasúti körút és az Aquincumi híd megvalósítása
- Rakparti út északi meghosszabbítása és környezetbe illesztett nyomvonalvezetése

7. ábra: Elektromos autó töltőállomás, és kerékpárút a Jászai Mari térnél– a környezetbarát közlekedési módok térnyerése⁶

⁶ A forrását tekintve külön nem jelölt képeket, Ekés András készítette.

Fővárosi hatáskört és szomszédos kerületet érintően:

- A XIII. kerületet érintően jelentős VI. kerületi és fővárosi (illetve fejlesztői) együttműködésre alapozva, az IVS kerületi hatáskörén túlmutatva megvalósításra javasolt volt a Vágány utca déli szakaszának megépítése a Dózsa György út és a Lehel tér között.

Kerületi hatáskörre és fejlesztői hozzájárulásra alapozva:

- A kerületi érintettségű fejlesztések terén kiemelt hangsúlyt kapott az észak-déli, lokális forgalom magasabb szintű kiszolgálását végző Cserhalom utca kiépítése.

Az IVS javaslatot tett a célforgalmú személyhajózás vizsgálatára, amely a belvárosi és az új beépítésű, vízparti területei között teremtené összeköttetést.

Az IVS a kerületi elemek fejlesztése terén a 2007-2010-es program célkitűzéseit vette alapul a közútfejlesztés, a forgalomtechnika és a parkolás területén:

- *A parkolás-szabályozás kiterjesztése, forgalomtechnikai eszközökkel való parkolóhely bővítés, a díjfizető övezet kiterjesztése.*
- *Folyamatos karbantartással és tervszerű fejlesztéssel az úthálózat jó minőségének biztosítása, forgalomcsillapító küszöbök telepítésével a gyalogosközlekedés biztonságának fokozása.*
- *Évente 1000 m² gyalogátkelőhely és parkolási burkolatjel felújítása.*
- *Lakó- és pihenőövezetek területének növelése.*
- *Újabb sétálóutcák/forgalomcsillapított övezetek kialakítása az Újlipótvárosban.*
- *Főváros kezelésében lévő egyes kerületi közterületek megújítása.*
- *Térszint alatti parkolók, garázsok építésének lehetőségének vizsgálata.*
- *Kerületi kerékpárút hálózat bővítése*
- *Az egységes fővárosi parkolási rendszerhez való csatlakozás*
- *Településrendezési szerződésekben a közúthálózati fejlesztések rögzítése*

5.2 Az IVS közlekedési 2014-es ágazati monitoringja

5.2.1 Fővárosi léptékű ágazati monitoring

Az elmúlt két év során a XIII. kerületet érintően kisebb léptékű, elsősorban fővárosi vonatkozású közlekedési változások történtek. E változások jelentős részben a kerületen túlmutató, fővárosi feladatok és hatáskörök révén valósultak meg, egyes elemei a kerületi lakosság, illetve Budapest Főváros XIII. kerület Önkormányzata részvételével jöttek létre.

A XIII. kerületet érintő közösségi közlekedés üzemeltetési problémái jellemzően stagnáltak az elmúlt időszakban, egyes elemei ugyanakkor tovább romlottak. A kerületet érintő autóbusz viszonylatokon részben új, részben jó állapotú, használt járművek is megjelentek, ezzel valamelyest frissült az előregedett járműpark.

8. ábra: 2013-ban beszerezett autóbusz a 105-ös járat Gyöngyösi utcai végállomásán

2012-ben megjelentek alacsonypadlós csuklós trolibuszok a 75-ös vonalán, amely apró lépés, de segít a Kárpát utca környékén, ahol eddig alacsonypadlós jármű nem közlekedett. A 79-es trolibusz 2013 nyara óta ugyancsak hétköznap közlekedik, de meghosszabbított útvonalon a Révész utcát is eléri, és kizárólag alacsonypadlós trolis közlekednek rajta. Tovább romlott ugyanakkor az elmúlt időszakban a XIII. kerületet is érintő 3-as metró műszaki állapota, amelyet 2014-ben eseti síncterékkel orvosolnak, de érdemi megújítás, a járműpark cseréje, modernizációja nem kezdődött meg.

9. ábra: A XIII. kerület külső és belső közösségi közlekedési kapcsolatai⁷

2012 óta felgyorsult több, a kerületet is érintő közlekedési nagyprojekt előkészítése, amelyek közül a „A fővárosi villamoshálózat és trolibuszhálózat egységes fejlesztési koncepciója” c. több tervezett helyszínen érinti a XIII. kerületet: a vizsgálatok és megvalósíthatósági tanulmányok alapján megvalósításra javasolt a 3-as villamos Szegedi úti átkötése és Árpád hídig közlekedtetése, a 2-es villamos északi meghosszabbítása, a 14-es villamos Bajcsy-Zsilinszky úton való bevezetése és összekötése a kiskörúti viszonylatokkal. A 3-as villamos meghosszabbítása esetén több változat is készült megvalósíthatósági tanulmány szinten, amelyek közötti különbség a Béke tér és Árpád híd közötti szakasz nyomvonalában voltak. Az egyik változat a Béke tér – Gömb utca – Pap Károly utca – Róbert Károly körút (32-es vonalán), a másik a Béke tér – Lehel utca – Róbert Károly körút (14-es, majd 1-es vonalán) vezetett megoldást támogatta. A kerületi lakosság véleményezhette az

⁷ <http://www.bkk.hu/apps/docs/terkep/pest.pdf>

önkormányzat honlapján a két változatot, amely alapján a Tulajdonosi, Kerületfejlesztési és Lakásgazdálkodási Bizottság az utóbbi változat szerinti vonalvezetést támogatta.

Folyamatban van az Angyalföldet kettészelő Róbert Károly körúton közlekedő 1-es villamos pályafelújítása, az Árpád híd és Lehel utca között a vágányépítés befejeződött, a villamasközlekedés megindult az új pályán, 2014 tavaszán.

10. ábra: Az 1-es villamos felújított megállója a Lehel utcánál

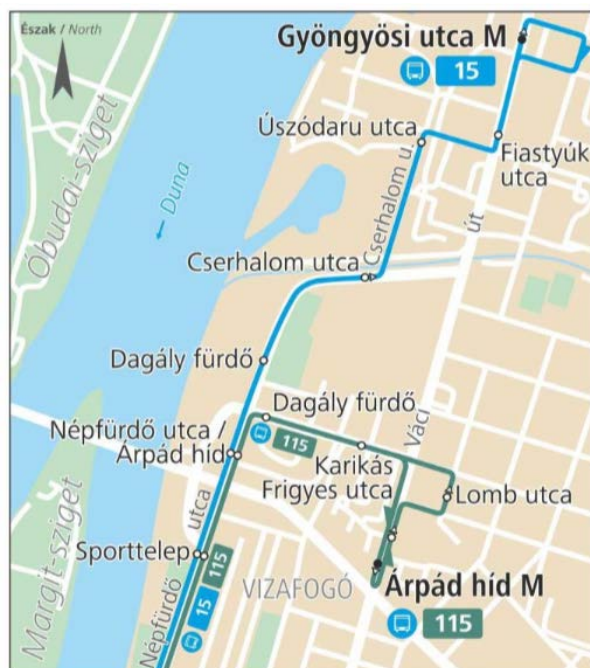
Az 1-es és 3-as villamosokhoz is kapcsolódóan járműbeszerzés valósul meg 2015-2016-ban, amely révén megjelennek mindkét viszonylaton az alacsonypadlós villamosok. Előbbi vonalon 56 méteres, utóbbin mintegy 35 méteres járművek fognak részleges akadálymentes szolgáltatást biztosítani.

A Váci út kapcsán a kerületet érintő M3-as metróról illetően a tényleges rekonstrukciót megalapozó tanulmányok nem készültek el, azok közbeszerzési folyamata megakadt 2014 elején.

11. ábra: Az M3-as metró felújítandó járműve a Forgách utcai állomáson

Az autóbusz-közlekedésben több lépésben, lakossági részvétel mellett módosult a 15-ös autóbusz útvonala. 2013-ban megtörtént a 15-ös és 133-as autóbuszok teljes üzemidős összekötése (azaz a korábbi 115-ös járat folyamatos közlekedtetése), a Dagály utca térsége kiszolgálásának megmaradása érdekében első ütemben a Cserhalom utca érintése nélküli változat valósult meg. 2014 év elején újabb önkormányzati és társadalmi egyeztetés eredményeképp a 15-ös vonala két viszonylatra tagolódott: a 15-ös a Gyöngyösi utca M-ig, a 115-ös az Árpád híd M-ig közlekedik, a Dagály utcától délre pedig azonos útvonalon járnak.

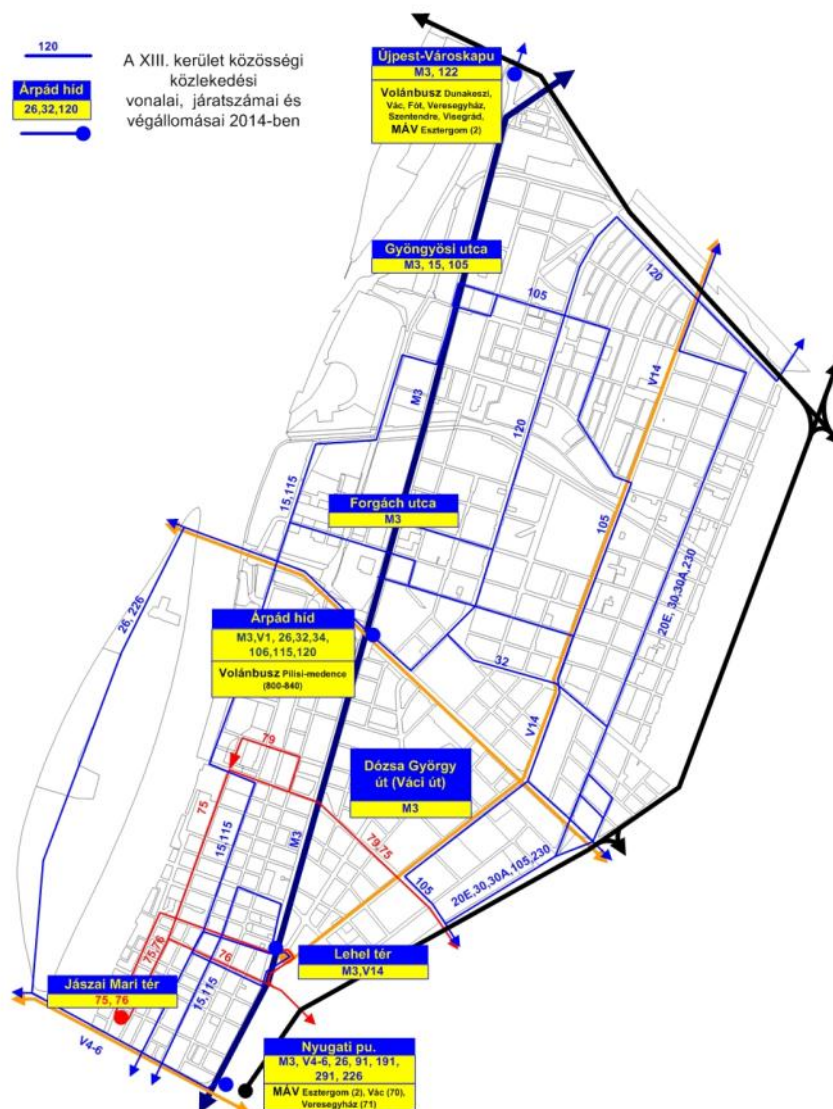
12. ábra: A 15-ös és az új 115-ös buszok 2014 májusától érvényes új útvonalai⁸

Ezzel a módosítással hosszú évek után megvalósult az északi lakóterületek autóbuszos elérése, azonban a Cserhalom utcánál a Fiastyúk utcára kanyarodó 15-ös járat a Marina part sűrű beépítésű lakóterületei számára nem ad megfelelő kapcsolatot. (Ezzel a vonalvezetéssel a Váci út Gyöngyösi utcai és Forgách utcai állomásai közötti, eddig ki nem szolgált terület jutott autóbusz-közlekedéshez). A 2012-es monitoring során megállapítottakhoz képest tehát megvalósult a Duna-parti, új beépítésű területek közösségi közlekedési feltárása.

2014. május-júniusában zajlik a 14-es villamos Frangepán utca és Gyöngyösi utca közötti szakaszának felújítása, amely jelentősen javítja a Béke utca térségében a villamasközlekedés feltételeit.

Fentiekén túl a legtöbb villamos, autóbusz és trolibusz közlekedésében érdemi változások nem történtek a 2012-es monitoring időszak óta.

⁸ http://www.bkk.hu/apps/docs/te_15_115.pdf

13. ábra: A XIII. kerület 2014 májusában érvényes városi közösségi közlekedési hálózata

Átadás előtt áll a közösségi kerékpárkölcsonzó rendszer (MOL-Bubi), amely a XIII. kerületben is rendelkezik dokkoló állomásokkal. Ezen állomások a kerületben az alábbiak:

- Szent István park (22 kerékpár)
- Lehel tér (15 kerékpár)
- Pannónia utca (15 kerékpár)
- Jászai Mari tér (15 kerékpár)
- Szent István körút (22 kerékpár)

A kerülethatáron, a Nyugati téren, a pályaudvar Váci út menti, de VI. kerületi oldalán 22 kerékpár.

14. ábra: Mol-Bubi dokkolók a XIII. kerületben⁹

15. ábra: Mol-Bubi állomás átadás előtt a Jászai Mari téren

Amennyiben a közösségi kerékpárkölcsönző rendszer megfelelően működik, és használata mindennapossá válik, hatékony eszköz lehet a családban lévő második, illetve harmadik autó részbeni kiváltására, alternatívát adva az egyébként rövid utazásokhoz használt személygépjárművekkel szemben.

A kerület forgalmasabb csomópontjaiban is megjelentek az évek óta húzódó beruházás keretében megvalósuló utastájékoztató berendezések. A FUTÁR kijelzők és monitorok jellemzően a

⁹ <http://www.bkk.hu/bubi/>

metróállomásokon és kapcsolódó felszíni közösségi közlekedési megállóiban, néhány forgalmasabb megállóhelyen (Pl. Budai Nagy Antal utcai trolis végállomás, Béke téri villamosmegálló) valósulnak meg.

A közúti intézkedések terén az elmúlt időszakban rendszeresen felmerül a személyforgalmi behajtási díj kérdése, amely zónahatártól függő mértékben jelentősen érinti a XIII. kerületet. Mivel a személyforgalmi behajtási díj (dugódíj) kérdésében érdemi előrelépés a sajtóban megjelent 2012-es, meglehetősen ellentmondásos kommunikáción, majd a téma napirendről lekerülésén túl nem történt, így nem ismert, hogy jelenleg milyen szándékok vannak a díj bevezetésére és a kapcsolódó beruházások előkészítésére.

Nem valósult meg, tervezési, előkészítési értelemben sem lépett 2008 és 2012 óta előre a Körvasúti körút és az Aquincumi híd ügye, ismereteink szerint kikerült a jelenleg felülvizsgálat és áttervezés alatt álló Balázs Mór tervből (korábbi nevén: Budapest Közlekedési Rendszerének Fejlesztési Terve, BKRFT). Részlegesen történt előrelépés a kelet- és észak-pesti kerületközpontokat összekötő Nagy Lajos király útja – Szegedi út vasút fölött történő átvezetésével a 3-as villamos fejlesztésének előkészítése („A fővárosi villamoshálózat és trolibuszhálózat egységes fejlesztési koncepciója”) kapcsán.

A Duna-partokat érintően a BKK Zrt. várhatóan 2014 őszén közbeszerzést folytat le a Kossuth Lajos tér - Dagály fürdő közötti Duna-part jövőbeli szerepére vonatkozóan. E dokumentumnak jelentős kerületi vonatkozásai lesznek.¹⁰

5.2.2 Kerületi léptékű és érintettségű ágazati eredmények Közútfejlesztés

A 2012-ben elvégzett monitoring időszak óta a közúti paraméterek így alakultak:

Mutató	2012	2013	2014 (tervezett)
Újraburkolt utak hossza (kerületi tulajdonú) (fm)	1 527	1 899	1 331
Kerékpárút hálózat hossza (fm)	12 152	12 152	12 152
Kerékpáros nyommal ellátott útszakaszok hossza (fm)	3 820	3 820	3 820

¹⁰ http://www.bkk.hu/apps/docs/beszerzes/koz_b_terv_2014.pdf

Látható, hogy az évente újraburkolt utak hossza 2013-ban volt a legmagasabb, a 2014-es tervezett felújítások száma ennél kevesebb. A kerékpárút hálózat hossza ugyanúgy, mint az előző monitoring időszakban, továbbra sem változott, stagnál. A kerületben felújítást jellemzően a fővárosi önkormányzat által üzemeltetett fővárosi tulajdonú utak igényelnek, kritikus állapotban van pl. a Gyöngyösi, a Röppentyű, a Pap Károly, a Kámfor valamint a Kárpát utca. Ezeket leszámítva az útburkolatok, kiemelten az aszfaltburkolatosak, többségükben jó állapotban vannak. A folyamatos karbantartás és a tervezett fejlesztések együttesen biztosíthatják az utak megfelelő burkolatállapotát.

Az elmúlt időszak jelentős eredménye, hogy megvalósult a Pozsonyi út humanizálásának befejező, 3. üteme. A beruházást teljes egészében a XIII. kerület finanszírozta. Egy teljes közterület-felújítás történt, amely által egy élhetőbb és biztonságosabb közlekedési felület jöhetett létre. Jelentős eredmények születtek a 2011-2014-es időszakra vonatkozó útfelújítási és forgalomtechnikai változtatási programnak köszönhetően is, melynek utolsó fázisa jelenleg még folyamatban van.

16. ábra: Vizuálisan jól elkülönülő gyalogos átkelőhely a Szent István parknál, az átépített Pozsonyi úton

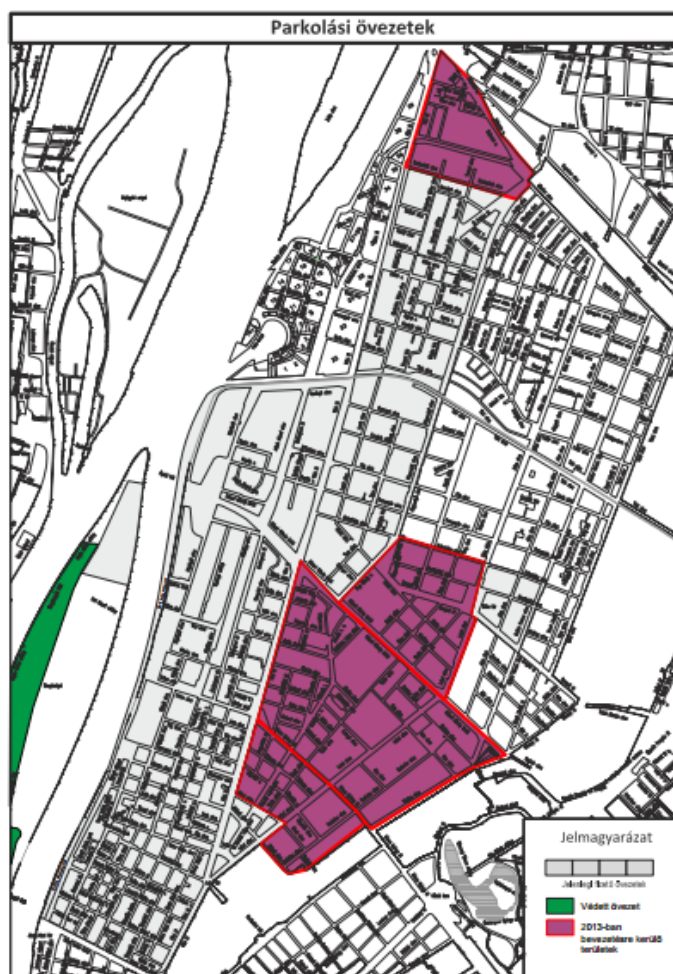
Parkolás

A kialakított parkolóhelyek és a különböző típusú lakossági várakozási engedélyek számát az alábbi táblázat tartalmazza:

Mutató		2012		2013		2014	
Kerületi üzemeltetés alatt álló fizető parkolóhelyek száma		13 900		20 050		21 000	
Kiadott, különböző típusú lakossági várakozási engedélyek száma	lakossági várakozási hozzájárulás	14 903	15 313	19 499	19 944	20 500	20 965
	gazdálkodói várakozási hozzájárulás	309		347		350	
	egészségügyi várakozási hozzájárulás	101		98		115	

2013 második negyedévétől új fizető parkolási övezet került bevezetésre a Bulcsú utca páratlan oldala – Lehel utca – Dévai utca – Váci út – Róbert Károly körút – Pap Károly utca – Petneházy utca – Béke utca – Lehel utca – Róbert Károly körút – Vasút; valamint a Váci út – Szekszárdi utca – Balzsam utca által határolt területeken. Az intézkedésnek köszönhetően a környékre jutó terhelés csökkent, javult a parkolóhelyek kihasználtsága, és nőtt a parkolóhelyek „forgási sebessége”.

A kerület célja, hogy a parkolási problémákat úgy oldja meg, hogy a jelenleg parkolóként használt gyalogos- és zöldfelületek eredeti funkciója a legtöbb esetben visszaállítható legyen.

17. ábra 2013-ban bevezetett fizető parkolási övezetek a kerületben

Sok helyen jelent gondot a kevés parkolóhely a kerületben. Újlipótvárosban egyes utcákon megengedték az autók járdán való parkolását, a gyalogosok számára minimálisan fenntartandó 1,5 m-es járdaszélességet parkolásgátló oszlopok telepítésével biztosítják.

A parkolóhely-problémára megoldást adhat egyes társasházak használaton kívüli pincéjének átalakítása, illetve parkológarázsok létesítése. Utóbbi létesítésére a kerület már több alkalommal is írt ki pályázatot, amelyek azonban befektetői érdeklődés hiánya miatt megghiúsultak. Fontos azonban, hogy ne a meglévő (és egyre növekvő) igényekhez épüljenek újabb és újabb parkolási felületek, hanem törekedni kell a parkolási igények visszaszorítására is. Ennek egyik módszere a különböző alternatívák (közösségi közlekedés, kerékpározás, gyaloglás) népszerűsítése és feltételeinek javítása. A közösségi közlekedés esetén ez elsősorban nem kerületi feladat, de a kerület is vállalhat szerepet benne. Az igények csökkentéséhez hozzájárulhat még a meglévő parkolási tarifák újragondolása. A jelenleg korlátlan számban kiadható, nagyon kedvező lakossági parkolási éves díjak átalakításával is lehetne kedvező eredményeket elérni (pl. ha a családonkénti második autó éves parkolási díja magasabb lenne).

Kerékpáros közlekedés

A kerületben a kerékpárút-hálózat hossza az utóbbi években nem változott, a kerékpározás körülményeinek megfelelő biztosítását a kerület kiemelten fontosnak érzi. A 2012-ben elfogadott

kerékpáros stratégia is ezt erősíti. A kerékpáros fejlesztések közé tartozik, hogy a következő egyirányú utcák egyes szakaszait megnyitották az ellenirányú kerékpáros-forgalom számára:

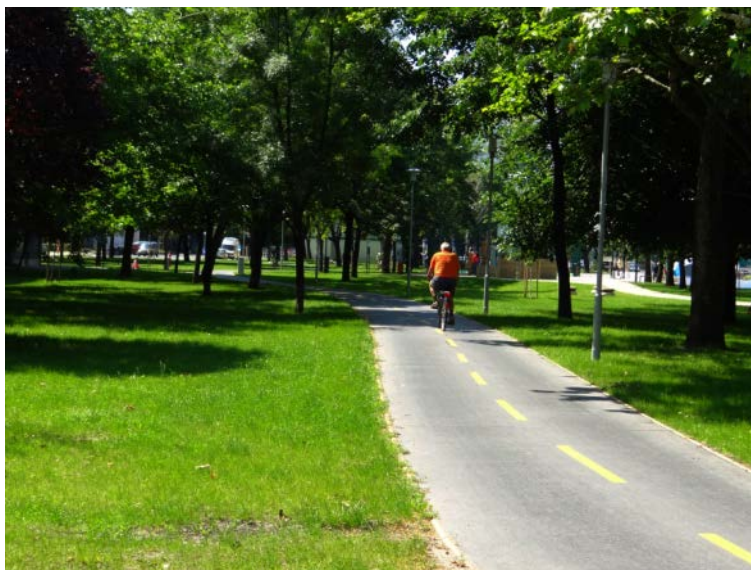
- Pozsonyi út
- Tüzér utca
- Gömb utca
- Hajdú utca
- Csángó utca
- Angyalföldi utca
- Taksony utca
- Dévai utca

A kerékpáros infrastruktúra egyéb elemeinek fejlesztésére is sor került, közintézmények és irodaházak előtt kerékpártárolók kerültek kialakításra, néhány helyen vendéglátó egységek előtt a gépkocsi parkoló területén néhány álláshely „beáldozásával” szintén kerékpártárolók létesültek.

A XIII. kerületet is érinti a BuBi (Budapest Bicikli) projekt, melynek keretében 4 helyen (Jászai Mari tér, Pannónia utca, Szent István park, Váci út – Victor Hugo u. sarok) kölcsönzőállomások kerültek kialakítása. A közbringa rendszer jelenleg tesztüzem módban van.

18. ábra: Kerékpáros lámpa a Lehel tér Gogol utcai csomópontjánál

19. ábra: módosított nyomvonalú kerékpárút az új Duna terasz közelében

20. ábra: Szabálytalan parkolás kerékpársávon a Kassák Lajos utcában

21. ábra: Ellenirányú kerékpáros nyom a Tüzér utcában

Gyalogos közlekedés

A gyalogos közlekedés területén kiemelt szerepet kap az aszfalt burkolatú járdák átépítése, és annak térkőburkolatra való cseréje, mivel ez utóbbi sokkal környezetbarátabb, esztétikusabb, és bontás-építés esetén sokkal könnyebben kezelhető, javítható. Építkezés esetén a beruházó kötelezettsége az ingatlanhoz tartozó járda kiépítése, útépítés esetén lehetőség szerint a járda is átépítésre kerül. Évente közel 5000 m² járda kerül felújításra a kerületben.

22. ábra: Gyalogos és kerékpáros közlekedési felületek találkozásának igényes kivitelezése a Duna terasznál

Forgalombiztonság

A kerületi önkormányzat kiemelt figyelmet fordít a forgalombiztonság biztosítására, s ennek érdekében rendszeresen végeznek forgalomelemzéseket, igényfelméréseket és vizsgálják a biztonságos közlekedés feltételeinek javítását. Ezeket szem előtt tartva kiemelten fontos:

- a gyalogos közlekedés zavartalan biztosítása
- a közösségi közlekedés és a kerékpáros közlekedés zavartalan biztosítása
- parkolásszabályozás
- az egyéni közlekedés megfelelő feltételeinek megteremtése

A kerület útfelügyeleti tevékenysége is végez, melynek során ellenőrzik a burkolatjelek állapotát, és szükség esetén a javítási igényeket továbbítják a Budapesti Közlekedési Központ – Közút Zrt. felé. Fővárosi beruházásban az utóbbi években gyalogos átkelőhelyek, csomópontok felfestése újult meg/jött létre, illetve kerékpáros és mozgáskorlátozott piktogramok kerültek felfestésre.

A közlekedésbiztonság növelése érdekében digitális sebességekijelző táblák kerültek elhelyezésre a következő helyszíneken:

- Újpesti rakpart
- Fiastyúk utca
- Gyöngyösi út
- Tatai út
- Reitter Ferenc utca
- Béke utca
- Dévényi utca

A készülékek beváltották a hozzájuk fűzött reményeket és a lakossági visszajelzések is pozitívak.

Akadálymentesség

Fontos feladat a fejlesztés területén a **mozgáskorlátozottak** számára az akadálymentes közlekedés feltételeinek biztosítása. A leggyakoribb akadályt a gyalogos átkelőhelyen és a tömegközlekedés megállóhely szigetein a kiemelt szegélyek okozzák. A mozgáskorlátozottak útvonalain, a gyalogos átkelőhelyeken a szegély lesüllyesztése, a biztonságos átkelés elősegítésére pedig a középső gyalogos védősziget nyújt megfelelő megoldást. Jelenleg a gyalogos útvonalak közel négyötöde akadálymentesített.

5.3 Zöldfelület és környezetvédelem

5.3.1 Az IVS környezeti ágazati célkitűzései a 2012-es monitoring-tevékenység eredményei tükrében

A fővárosi kerületek között, egyedülálló módon, elsőként született meg 2008-ban a kerület 2008-2010-es zöldfelületi stratégiája, majd 2011-2014-es időszakra vonatkozó zöldhálózat-fejlesztési programterve AngyalZÖLD néven, mely stratégiai dokumentum jövőképe és fejlesztési céljai a kezdetekről szoros koherenciát mutatnak az IVS célkitűzéseivel. Az AngyalZÖLD a XIII. kerület *partnerségi együttműködésben* megvalósított programok: *megújult Duna-parti sétányok, természetes mederben folyó Rákos-patakot övező parkok, a kerület főbb zöldfelületi tengelyeit kiegészítő zöldsétányok formájában, minőségi időtöltésre alkalmas közparkok, közkertek, forgalomcsillapított városi terek rendszereként* megvalósuló jövőképét vizionálja. Ezt a víziót az alábbi, a közhasználatú zöldfelületek minőségi és mennyiségi fejlesztésére és fenntartására irányuló és társadalmi együttműködés erősítését, valamint a szabályozási környezet javítását célzó **fejlesztési programok** révén kívánja megvalósítani:

1. Közpark, közkert fejlesztési program
2. Zöldfolyosó, zöldsétány és fasor fejlesztési program
3. Intézményudvar program
4. Környezetgazdálkodási program
5. Kommunikációs és partnerségi program
6. Szabályozói program

A fenti beavatkozási területek mentén készíti elő és valósítja meg a kerület a lakosság igényeinek megfelelően a közterületek fejlesztését a funkciógazdagság, az innovatív megoldások szempontjainak figyelembevételével, a minőségi környezet feltételeinek megteremtésével.

5.3.2 Az IVS környezeti 2014-es ágazati monitoringja

A 2012-es monitoring során ismertetett, 2012. január 1-jén megalakult XIII. Kerületi Közzolgáltató Zrt. Közterületi divíziója látja el a kerületben a közterületek használatával, fenntartásával, fejlesztésével kapcsolatos feladatokat integrált formában egyesítve a parkolás-szabályozási, közútkezelési, és környezetgazdálkodási¹¹ feladatköröket. Az új szervezeti működés előnye, hogy a fenntartás és a fejlesztés ugyanazon szervezeti egységbe tartozik, így a közterületi fejlesztések komplex módon történő megvalósulására kerülhet sor, a fent említett szakterületek együttműködése révén. A szervezeti átalakulás szükségességé teszi, hogy a korábbi kifejezetten a zöldfelületi hálózat fejlesztését célzó stratégiai dokumentum helyett egy új komplexebb, a zöldfelületek, utak középtávú fenntartási és fejlesztési programját, valamint a kapcsolódó forgalomtechnikai, parkolás-szabályozási feladatokat tartalmazó dokumentum kerüljön kidolgozásra, a XIII. kerület Közterületi Stratégiája formájában, melynek elkészítésére várhatóan ez év végén kerül majd sor.

¹¹ 2014-től a Környezetgazdálkodási ágazat feladataiba a kerületi iskolák udvarainak fenntartási feladatainak koordinálása is beépül.

23. ábra: Virágos erkélyek és felületek a XIII. kerület különböző részeiről

24. ábra: Köztéri sporteszközök a Ciffra György parkban

25. ábra: A Duna terasz kamaszjátsszótere

26. ábra: A Duna terasz vízpára függőnye

A kerület zöldterületeinek hálózata jelentősen, több mint 45 ezer nm-rel növekedett 2014 januárjával, amikor a Marina-sétány közhasználatba került.

A 10 ha alatti, önkormányzati fenntartású zöldterületek 33 ezer nm-rel csökkentek 2013-ban, melynek oka, hogy a Duna-parttal közvetlenül határos önkormányzati tulajdonú területeket 99 évre vagyongazdálkodásra a Fővárosi Önkormányzathoz rendelte az Országgyűlés.

Az Önkormányzat legjelentősebb közterület-fejlesztési beruházásai 2012-ben, az Országbíró lakótelep és sétány komplex fejlesztésének megvalósulása, a Pozsonyi út megújításához kapcsolódóan átadott Ruttkai Éva pihenőpark létesítése volt.

2012-ben került sor a Debreceni park szökőkútjának létesítésére, a Wein János park játszótérének fejlesztésére, attraktív virágfelületek kialakításával. A játszótér fejlesztések keretében számos a Máglya köz, Hajós, Bárka park, Szobor utca, Gidófalvy játszóterek esetében került sor új játszószerkek kihelyezésére. A játszótér fejlesztési program keretében létesült az Országbíró sétány után 2013-

ban a Cziffra György parkban és a RaM-kertben is a szabadtéri sportolást lehetővé tevő fitnesspark, továbbá megújultak a Hun-Tüzér utcai és Jakab József utcai játszóterek.

2013 legjelentősebb közparki fejlesztései a Béke-téri zöldterület felújítása partnervárosaink fásorával, a Gyermekek tér zöldfelületi fejlesztése, a közpark megújításával, fitnesseszközök kihelyezésével, a környezettudatos fenntartói szemléletnek megfelelően talajvízkútról működtetett öntözőhálózat kiépítésével. A zöldterületi fejlesztések másik nagyobb volumenét - a kerület hosszú távú fejlesztési koncepciójában is prioritásként szereplő - lakótelepi közterületek komplex fejlesztése jelentette a Kárpát utcai, a Gidófalvy és a Kassák Lajos utcai lakótelepen. A Kárpát utcai fejlesztés egyes elemi 2013-ban megvalósultak: a Henry Dunant csendes pihenőkert színvonalas kialakítása, majd a fővárosi szinten is példaértékű Duna-terasz elnevezésű, labdapálya és szabadidőpark átadására 2014 májusában került sor, egyedülálló rekreációs és aktív szabadidős teret biztosítva a kamasz korosztály számára. A beruházás talajvízkúttal és automata öntözőhálózattal biztosítja a színvonalas fenntartáshoz elengedhetetlen nyári öntözést. Megvilágított pára fúvókák létesültek, melyek egyedi látványelemként, a nyári forróságban kondicionáló berendezésként szolgálnak. A felső rakparti szakaszon megújult a gyalogos sétány, a területen áthaladó nagyforgalmú kerékpárút az Eurovelo szabványnak megfelelően újult meg közvilágítással ellátva. Hiánypótló forgalomtechnikai beavatkozás volt a Bessenyei utcát keresztező gyalogos átkelőhely kialakítása, mely a Kárpát parkot a Pozsonyi úttal kapcsolja össze. A területhasználókkal való egyeztetés alapján a benzinkút mellett létesült a kerület első „integrált parkja”, ahol a kutyák is használhatják a zöldterületet. A Kárpát lakótelep közparki beruházásával 1 hektárral nő az intenzív fenntartást igénylő területek nagysága.

2014-ben a Képviselő-testület által elfogadott közterületi beruházások célokmányában szereplő Vízafogó, Béke-Tatai lakótelepek szabadter-építészeti fejlesztését, a Gyöngyösi és Tomori lakótelepek között elhelyezkedő Cziffra György park és Kárász u. játszótér, rekreációs fejlesztését megkezdte az önkormányzat.

A Vízafogó zöldterületi fejlesztése kapcsán a korábbi, főként a Vízafogó sétány forgalomcsillapítására és a burkolatok felújítására irányuló beruházások (I. és II. ütem) után sor kerülhet a lakótelep presztízsének megőrzését, emelését célzó közparki rekreációs és zöldterületek felújítására. A fejlesztés az eddigi projekt előkészítési gyakorlatnak megfelelően közösségi tervezés keretében a lakosság véleményének megkérdezésével és a lakossági igények figyelembevételével történik. A zöldfelületi növényzet, a játszóterek, labdapályák, pihenőhelyek, kutyafuttatók átfogó felújításán, új rekreációs célú funkciógazdagításon (pl. közterületi fitness-tér létesítése) alapuló projekt két helyszínre fókuszál: a Vízafogó lakótelep tízemeletes házgyári tömbjei közötti közterületekre (Viza u. – Népfürdő u. – Dunavirág u. – Párkány u.) és az udvaros házak által határolt zöldterületekre (Dunavirág u. – Esztergomi út – Dráva u. – Párkány u.).

A Béke-Tatai lakótelep közterületi fejlesztése során koncentrált zöldterületi, közterületi felújítások keretében a Futár park (a meglévő játszótér bővítésével, felújításával, fitness eszközök kihelyezésével), a Jéggyár utca 1-7. és 9-15- udvarok (burkolat, homokozó és zöldfelület felújítással, valamint új játszóeszközökkel), a Jász u. 116 játszótér felújítására (új játszóeszközök kihelyezésével,

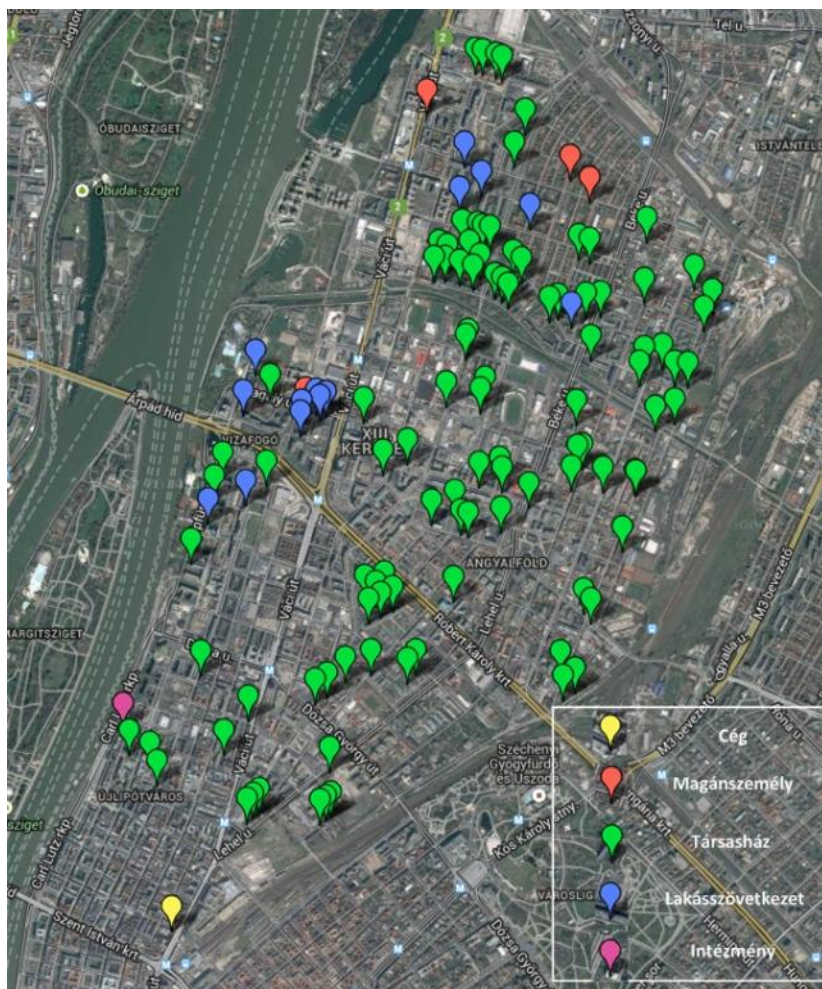
homokozó felújítással, gumi esésvédő felületekkel), a Béke u. 69-79. épület melletti gyalogos közterület rendezésére kerül sor 2014-ben.

A Kárász utcai fejlesztés keretében várhatóan integrált játszótér kialakítására kerül sor, ahol a halmozottan sérült gyermekek együtt játszhatnak az egészséges gyermekekkel, megújul a labdapálya, új streetball pálya létesül, mászóvárak, illetve fitness eszközök kerülnek kihelyezésre a zöldfelületek, burkolatok felújítása mellett.

A fasorfejlesztési program keretében 2012-ben 470 fát, 2013-ban 352 fát telepítettek a kerület fasoraiba, parkjaiba, 2014-re 200 fa telepítése tervezett. A faültetési program megvalósításának nyomon követését továbbra is a **kerületi fakataszter** teszi lehetővé, mely a www.angyalzold.hu honlapról elérhető (a <http://188.6.163.167:81/> címen).

A kerületi intézményfejlesztési program keretében 2012-2014-es időszakban többek között a Zöld Ág Tagóvoda, Madarász Viktor Tagóvoda, a Napraforgó Tagóvoda, valamint a 2014-ben átadásra kerülő Pöttyös Tagóvoda udvarai újultak meg, gazdagodtak új játszószerekkel, növényzettel.

2012-ben és 2013-ban is kiírásra került a lakossági partnerség keretében több mint egy évtizede, sikeresen működő, a lakóközösségek környezetük szépítésére, az előkertek, parkterületek ápolására irányuló aktivitásának erősítését célzó „Lakossági Zöldfelület Védnökségi Pályázat”. Ennek keretében 2012-ben a 214 pályázat közül 118-at részesített támogatásban az önkormányzat. 2012-ben először volt lehetőség a „Legzöldebb társasházi kert” és a „Legvirágosabb erkély és homlokzat” címek elnyerésére. 2013-ban, a kerület közigazgatási fennállásának 75. évfordulója alkalmából a pályázat kiemelkedő részvevőit különdíjazással is elismerték. 5 pályázó arany fokozatú és további 20 pályázó kiemelt fokozatú díjat kapott. A lakosság a program keretében több mint 100 000 nm közterület fenntartásában működik közre évente.

27. ábra: A 2012. évi Lakossági Zöldfelület Védnökségi Programban résztvevő társasházak, lakásszövetkezetek és magánszemélyek (Forrás: www.angyalzold.hu – AngyalZÖLD LZPV tematikus térkép)

A partnerségi együttműködés szellemében indította útjára 2013-ban az Önkormányzat Gondos Gazdi programját, mely a városi kutyatartás magatartási normáinak elfogadtatását célozza. A jövőben is folytatódó kommunikációs program mellett az Önkormányzat a Közterületi divízió feladatellátásában kiemelt figyelmet fordít a felelős kutyatartás infrastruktúrájának fenntartására és bővítésére a kutyafuttatók megújításával, az ebürülék gyűjtő hálózat bővítésével, racionalizálásával, valamint a 2014-től kísérleti jelleggel, a Pozsonyi úton kialakított kutya-ilmhelyekkel, - melynek jövőbeni bővítését is tervezik a Gyöngyösi sétányon - biztosítva a szükséges fejlesztéseket a kutyatartás közterületi feltételrendszerének megteremtéséhez.

A köztisztasági, kerületüzemeltetési feladatok tekintetében is felelős gazdaként magas színvonalon gondoskodik az Önkormányzat a közterületek tisztaságáról, ennek megfelelően a közterületek tisztaságának biztosítása, az illegális hulladéklerakások felszámolása érdekében komplex rendszert működtet, melyben a vásárolt szolgáltatások, a gyorsszolgálat, a közfoglalkoztatás keretében működtetett parkgondnoki rendszer egészítik ki egymást. 2013 áprilisától a kerület díszburkolatainak heti rendszerességgel történő takarítására a Hollán Ernő, Ditrói Mór, Pozsonyi út, Vizafogó sétány, Országbíró sétány és Gyöngyösi sétány területén 29.200 m²-en, 2013 júliusától a legintenzívebb közterületi használatnak kitett utakon (Ditrói M. u., Hollán E., Pozsonyi út) heti

háromszori gépi takarításra került sor. Az eddigi gyakorlatnak megfelelően 2012-2014-ben is évente sor került a Népsziget közhasználatú szakaszainak közösségi akció keretében történő tisztítására, utcatakarító brigád felállításával került sor a köztisztasági szempontból kritikus utcák (Szabolcs u., Mohács u., Kámfor u.) rendszeres takarítására.

2013-ban az önkormányzat pályázati dokumentációkat nyújtott be a Kassák Lajos u. és Rózsafa u. találkozásánál lévő tér és épített környezetének rehabilitációjára, illetve a Rákospatak Béke u. – Göncöl u. közötti szakaszának felújítására a Fővárosi Önkormányzat által kiírt „Közterületek komplex megújítása” pályázati felhívásra, melyhez a projektek önrészét is biztosította a Képviselő-testület 98/2013. (VI.27.) ÖK. határozatában. Egyik pályázat sem részesült támogatásban.

2014-ben befejeződik az AngyalZÖLD Stratégia 2011-2014 közötti ciklusprogramjának végrehajtása, a teljesült eredményekről a Képviselő-testület szeptemberi ülésén kap részletes tájékoztatást.

5.4 Lakásállomány és helyi lakáspolitikai

A kerületi IVS a helyi lakáspolitikai alapvető céljai közt a korszerű lakásállomány és vonzó lakókörnyezet kialakítását és fenntartását nevezte meg. A kerület 2013. áprilisban megjelent Hosszú távú fejlesztési koncepciója célul tűzi ki, hogy az állammal és a fővárossal együttműködésben a helyi önkormányzat erőfeszítéseket tegyen a szociális lakásépítés és a bérlakások arányának növelésére, és elősegítse a lakásépítés területén a változatos kínálatot. Az országos trendekkel szemben a kerület lakossága folyamatosan nő, és az önkormányzat várakozása szerint e növekedés – az egyre korszerűbb ellátás eredményeképp – hosszabb távon is tartós marad, így elengedhetetlen, hogy a kerület megfelelő eszközökkel ösztönözze a lakásfejlesztéseket.

Lakásépítések

A 2012-14-es időszakban országos szinten éreztette a hatását a válságot követő elhúzódó recesszió, amely a lakásépítést különösen súlyosan érintette. A szektor 2013 elején kezdett el talpra állni, és ez helyi szinten is érezhető. Úgy tűnik, 2013-ra a lakásépítések száma túljutott a mélyponton: míg 2011-ben 259 lakás kapott használatbavételi engedélyt, a 2012-es mélyponton alig 38 lakás került átadásra, tavaly ismét emelkedést mutatott az átadott lakások száma (425 kiadott használatbavételi engedéllyel – lásd a táblázatban). Ez messze elmarad a válság előtti – évenként 1 500-2 000 közötti – értékektől, és meg sem közelíti a kétezres évek elején tapasztalható fellendülést, az ingatlanpiaci árak pedig továbbra is nyomottak. Valamelyest nőtt az épülő és az építési engedéllyel rendelkező (de még nem épülő) projektek száma, 2013-ban 3 új építési engedélyt adtak ki. A korábban engedélyezett projektek közül a legjelentősebbek közé tartozik egy Rozsnyai utcai, már lakott 141 lakásos társasház, és a Teve utca 18-28. alatti 328 lakásos épületegyüttes – ez az utóbbi évek egyik legnagyobb volumenű lakásépítése, melynek lakásait jelenleg értékesítik. A Duna-parti területeken a beruházások továbbra is szünetelnek. A lakásfejlesztések a legélénkebben továbbra is a Keleti vegyes funkciójú területeket és a Középső-Angyalföld városrészt érintették. Az építési engedéllyel rendelkező vagy engedélyezés alatt álló új lakóépületek a tervek szerint több mint 3 000 új lakással bővítenék a kerület kínálatát, és kiterjednek a Vízafogó, az Északi lakótelepi terület és a Belső-

Angyalföld városrészekre is. Ezek legnagyobb része elhúzódik, az építkezés sok projekt esetében meg sem kezdődött.

Lakásokra kiadott használatbavételi engedélyek száma, 2006-2013

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Újlipótváros (A1)	-	-	-	-	-	67	-	-
Vízafogó (A2)	249	98	282	103	-	-	-	221
Váci út menti funkcióváltó területek (A3)	498	350	127	659	-	-	-	-
Kertváros (A4)	-	-	-	-	-	-	-	-
Északi lakótelepi terület (A5)	47	-	-	-	-	-	-	-
Keleti vegyes funkciójú terület (A6)	391	478	669	534	447	192	38	52
Középső-Angyalföld (A7)	251	315	395	185	-	-	-	152
Belső-Angyalföld (A8)	248	328	256	125	-	-	-	-
Összesen	1 684	1 569	1 729	1 606	447	259	38	425

A kerületi lakás- és ingatlangazdálkodás meghatározó irányvonala továbbra is a lakásállomány modernizációja, minőségének javítása. Ez nemcsak az önkormányzati tulajdonú lakás- és ingatlanállomány folyamatos fejlesztését jelenti: a kerület a lakossági építések és az üzleti fejlesztők számára is igyekszik támogatásokat nyújtani, illetve vonzó környezetet kialakítani. A kerületi társasházak a felújítás támogatásához kamatmentes kölcsönért folyamodhatnak az önkormányzathoz, s az elmúlt években – részben a válság hatására – folyamatosan nagy volt a kölcsön iránti igény. A kerület 2012-ben 212 millió forint, 2013-ban 206 millió forint összegben utalt ki kamatmentes felújítási hitelt a társasházaknak, amelyet azok a legtöbbször állagmegőrző felújításra, a gázvezetékek felújítására vagy fűtőkorszerűsítésre fordítottak.

A kerület 2008 óta hirdet pályázatot Értékvédelmi Támogatásra; azóta az önkormányzat minden évben bruttó 10 millió forintos pályázati keretet biztosított a társasházak számára. 2012-ben hét épület kapott támogatást több mint 9 millió forint értékben, 2013-ban további hét társasház kapott összesen 10 millió forint összegű támogatást. 2008 és 2013 között a kerület több mint 40 millió forintot fordított a jogszabállyal védett épületek építészeti értékeinek megőrzésére - elsősorban az Újlipótvárosban és a Belső-Angyalföldön.

2012-ben 31, 2013-ban már 105 külföldi állampolgár nyújtott be a kerületben ingatlanvásárlási (főként lakás és helyiségek – garázs, tároló megvételére) kérelmet. 2014-ben megmaradt az előző évi magas forgalom: június végéig 49 kérelem érkezett. 2012-2014 között az összes külföldi igénylő közel fele (48%) orosz volt, mellettük az izraeli és kínai vásárolni szándékozók aránya volt kiemelkedő (az igénylők 14, illetve 10%-a).

Önkormányzati bérlakáspolitiká

Tovább folyt az önkormányzati bérlakás-állomány korszerűsítése az IVS és a Hosszú Távú Fejlesztési Koncepció célkitűzéseivel összhangban. Ennek megfelelően 2012-ben több éven át tartó felújítási munkák fejeződtek be a Zsinór utca 37 alatti többlakásos épületben, szanálási programok zajlottak a Szabolcs, a Dagály, a Bessenyei és a Kartács utcában álló leromlott állapotú önkormányzati tulajdonú tömbökben, valamint a Jász utca, Reitter Ferenc utca és a Teve utca egyes részein is. 2013-ban az önkormányzat 18 üres lakást újított fel.

A kerületben összesen 129 olyan ingatlan van, amelyben csak önkormányzati tulajdonú lakások vannak; a lakásállomány nagyobb része vegyes tulajdonú épületekben található. Ez komplikálttá teszi az állomány kezelését és fejlesztését, és innovatív megoldásokat követel meg az önkormányzati vagyont kezelő XIII. kerületi Közzszolgáltató Zrt. részéről. Az önkormányzat 2013 júniusában döntött egy újszerű szanálási konstrukció megindításáról, amely a Szabolcs Köz, a Szabolcs utca és a Teve utca egyes leromlott állapotú vegyes tulajdonú részeit érinti. A program 457 lakást érint, amelyből 153 van magántulajdonban (ez 151 tulajdonos közt oszlik meg). A magántulajdonosok kártalanítására és kapcsolódó költségekre a Képviselő-testület 1,2 milliárd forintot különített el. 2013. július és 2014. április között a folyamat a tervezett ütemben haladt. A tulajdonosok egy részénél az ingatlant a piaci értékét meghaladó jelzálog terheli. Azokban az esetekben, ahol a magántulajdonos nem fellelhető vagy irreálisan magas árat szabott meg, az önkormányzat a terület fejlesztése érdekében végső esetben a kisajátítási eljárás elindítását is kezdeményezheti. A szanálási feladatok zárásának határidejét előzetesen a Képviselő-testület 2014. december 31. napjában határozta meg.

A lakásállomány minőségének megtartását és javítását célzó intézkedéseknek köszönhetően az összkomfortos és komfortos önkormányzati tulajdonú lakások száma 2011 és 2013 között 4037-ről 4100-ra nőtt. A komfort nélküli lakások és a szükséglakások száma ebben az időszakban 1907-ről 1754-re esett. A 725 félkomfortos lakással együtt az önkormányzat tavaly év végén összesen 6579 bérlakást üzemeltetett.

Országos szinten példaértékű innovatív beruházás volt a Jász utca 91. szám alatt a 100 lakásos Passzívház megépítése – ez Magyarország legnagyobb passzív lakóépülete, amely teljes mértékben önkormányzati finanszírozásban épült meg. A beruházás kb. 20 százalékkal drágább volt egy hagyományos technológiával épült társasháznál, az átlagosan 50 négyzetméteres lakásokban kiemelkedően alacsony lesz a fűtődíj, a fűtési energia ellátást ugyanis talajszondás hőszivattyú és hővisszanyerős szellőztetőrendszer biztosítja. A Képviselő-testület 2014 februárjában alkotott rendeletet a bérbeadás feltételeiről. A beköltözés feltétele az önkormányzati bérlemény vagy saját tulajdonú ingatlan leadása lesz, a kerület a Passzívház lakásait is beilleszti lépcsőzetes lakásmodernizációs modelljébe. Az épületben költségalapon vagy piaci alapon bérelhető lakások bérleti díja ugyan valamivel magasabb lesz az önkormányzati szociális és költségalapú bérleti díjaknál, de még mindig lényegesen alacsonyabb a kerületi magánpiaci átlagbérnél (ami négyzetméterenként 1 600 forint körül alakul). A lakások fenntartási költsége a passzívházas technológiának köszönhetően alacsony lesz – különösen a fűtési költségeket illetően. A ház adottságaira tekintettel a beköltözőkkel szemben az Ingatlangazdálkodó megfelelő

környezettudatos életvitelt is elvár, az autóval rendelkező beköltözők kötelesek lesznek a házhoz tartozó garázs bérletére is.

A komfortos és összkomfortos önkormányzati tulajdonú lakások bérleti díja 2013-ban a szociális, költségalapú vagy piaci árszabástól függően 263/308/729 forint volt négyzetméterenként; a komfort nélküli lakásoké 115-395 forint között változott. 2014-ben a lakásállomány fenntartható működtetése érdekében a Képviselő-testület 4 százalékos emelést fogadott el, a komfortos és összkomfortos lakások négyzetméterenkénti bérleti díja így 274/320/758 forintra módosult, a komfort nélküli lakásoké 120/140/411 forintra. Az egyes önkormányzati tulajdonú lakások pontos bérleti díja azonban a kerületi lakbérrendeletben meghatározott differenciált kategóriarendszernek megfelelően alakul, amely területi elhelyezkedése, valamint állományi minősége alapján sorolja be és látja el szorzószámokkal az egyedi épületeket. A piaci alapon bérbe adott és a majd Passzívházban bérelhető lakások bérleti díja is elmarad a magántulajdonú lakásbérletek átlagos piaci árától (1 080 forint négyzetméterenként). Az önkormányzati bérlők túlnyomó többsége szociális alapon megállapított bérleti díjat fizet, emellett a költségalapú bérletek száma is meghaladja a piaci bérű lakásokét. A szociális bérletek száma az elmúlt években csökkent, miközben a kerületnek sikerült növelnie a költségalapú, és visszafognia a piaci alapú lakásbérletek számát. Ennek oka az állomány fejlesztése, amely a megnövekedett bérleti díjakból fenntartható. Az önkormányzat rendszeresen felülvizsgálja a bérlők jogosultságát a kedvezményes bérleti díjra. Ez a folyamat nem egyirányú: a nehezebb helyzetbe kerülő önkormányzati bérlők indokolt esetben kérelmezhetik kedvezményesebb bérlői kategóriába sorolásukat.

A válságot követő recessziós időszak hatása a Közzolgáltató Zrt. 2012-2013. évi eredményeiben érzékelhető volt: a bérelt nem lakás célú helyiségek visszaadása, a lakásbérleti díjak hátralékai komoly nehézséget jelentettek az Ingatlan gazdálkodó divízióknak. Az önkormányzati tulajdonú lakások bérletének begyűjtése, a hátralékok kezelése az elmúlt években megnövekedett kapacitást kötött le a divízióknál, miközben nőtt a lakásigénylők és elsősorban a szociális alapú bérletre igényt tartók száma. Az elmúlt években a lakásállomány üzemeltetéséből származó hátralékok folyamatos, lassú növekedést mutattak. A hátralékállomány nagyjából harmada a be nem fizetett bérleti díjakból, fennmaradó része a felhalmozott közüzemi tartozásokból tevődik össze. Ez komoly terhet jelent az Ingatlan gazdálkodó divízió számára, a hátralékok legnagyobb része valószínűleg soha nem válik behajthatóvá. Az önkormányzat évente 50-60 megürülő lakás bérletére tud pályázatot hirdetni. A gazdaságos és fenntartható működtetés érdekében ezekbe az új bérlők jellemzően felújítási kötelezettség mellett költözhetnek be.

A közel 6 600 lakás mellett a kerület 1 344 nem lakás céljára szolgáló helyiséget (üzletet, irodát, raktárt, gépkocsi tároló helyiséget stb.) üzemeltet. 2014 első felében a divízió ezeknek 15%-át nem tudta bérbe adni (ezek legnagyobb része gépkocsitároló). Az önkormányzati tulajdonú lakások és helyiségek bérbeadásából az önkormányzatnak 2012-ben 3,178 milliárd, 2013-ban 3,196 milliárd forint bevétele származott. A lakások bérlete ebből 750 millió illetve 799 millió forint volt 2012-ben és 2013-ban; a nem lakáscélú helyiségek bérbeadásából mindkét évben 1,28 milliárd forint bevétel származott, s ehhez adódtak hozzá az egyéb bérbeadásokkal kapcsolatos bevételek (pl. kamatbevétel, áfa-visszaigénylés). Az önkormányzati lakás- és helyiségállomány fenntartására a kerület mindkét évben 2,6 milliárd forintot költött. A kiadási oldalon jelentkező egyéb tételekkel együtt (pl. felújítás,

fejlesztés) az önkormányzat 2012-ben 3,02 milliárd, 2013-ban 3,07 milliárd forintot fordított az állományra.

A nem lakáscélú ingatlanállományban kiemelt helyet foglal el a Lehel Csarnok: a Közzolgáltató Zrt. 2013-ban ötéves karbantartási tervet dolgozott ki az épület fokozatos karbantartására és állagmegőrzésére. A jelenleg érvényben lévő ingatlanhasznosítási koncepció értelmében a kerület arra törekszik, hogy optimálisan használja ki ingatlanjait, azokat reális áron adja ki megbízható, rendszeresen fizetni tudó bérlőknek. A Közzolgáltató Zrt. ennek megfelelően minősítési rendszert dolgoz ki a potenciális bérlők osztályozására.

5.5 Szociális ellátórendszer - az ágazatot érintő változások

A szociális ellátórendszer működését a 2012-2014-es időszakban meghatározta a jogszabályi és intézményi környezet folyamatos változása. A pénzbeli és természetbeni támogatások megítélésére, nagyságára vonatkozó jogszabályok is folyamatosan változtak, másrészt az önkormányzat által ellátott feladatok egy része 2013. január 1-jétől járási szintre, a Fővárosi Kormányhivatal Kerületi Hivatalához kerültek.

Az ellátórendszer átalakítása és a jogszabályi környezet változásai nyomán, a normatív alapon kiutalható támogatások összege 2011-ről 2012-re jelentősen, 29%-kal csökkent. Az önkormányzat a saját hatáskörben megítélhető támogatások kiszélesítésével kísérelte meg ellensúlyozni ennek esetleges negatív társadalmi hatásait. A kerület tovább működtette azt az eddig felépített szociális ellátórendszert, amelyben a törvény által előírt kötelezettségek teljesítését önként vállalt feladatok elvégzésével egészíti ki, hogy egyenletes és színvonalas ellátást biztosítson a kerületben lakó rászorultak számára.

2012-ben a helyi önkormányzat 575 millió forintot fordított normatív alapon megítélhető támogatások kifizetésére (4200-as költségvetési címsor – rendszeres szociális segély, foglalkoztatást helyettesítő támogatás, időskorúak járadéka stb.), az önkormányzati megállapítás szerint kiutalható pénzbeli és természetbeni támogatásokra 461 millió forintot fordított (7100-as költségvetési címsor – méltányossági ápolási díj, fűtési támogatás és közüzemi kompenzáció, felnőtteknek juttatott ellátás stb.). 2013-ban a járási rendszer életbe lépésével a Kerületi Hivatalhoz került az alanyi és normatív közgyógyellátásra, az ápolási díjra, az időskorúak járadékára és az egészségügyi szolgáltatásokra való jogosultság megállapítása és felülvizsgálata, a hadigondozottak ellátása. A Szociális és Köznevelési Osztálynál beiktatott szociális kérelmek száma az elmúlt években 130 ezer körül alakult. A rászorultság növekedését jelzi a megállapított jogosultságok számának folyamatos emelkedése. A járási rendszer életbe lépésével a megállapított támogatások száma alig ezer fővel csökkent.

2010		2011		2012		2013	
jogosultság megállapítása	elutasítás/megszüntetés száma	jogosultság megállapítása	elutasítás/megszüntetés száma	jogosultság megállapítása	elutasítás/megszüntetés száma	jogosultság megállapítása	elutasítás/megszüntetés száma
22 780	10 673	26 125	10 019	30 227	6 854	29 394	7 229

A **legjelentősebb támogatási tételek továbbra is a munkanélküliséghez és a lakhatáshoz kapcsolódtak**, ezt követték nagyságrendileg az **egészségügyi ellátáshoz kötődő támogatások**. A lakásfenntartási támogatás rendszere 2012-ben átalakult, a gázártámogatással való összevonás miatt a kedvezményezettek köre országos szinten jelentősen kibővült, átlagos összege csökkent. A kerület szintjén a támogatottak köre 1500 fővel csökkent, mivel a korábbi helyi szabályozás az új törvénynél kedvezőbb volt: a támogatottak száma a 2011-es 3 813 főről a következő évben 2 335-re esett vissza. Az önkormányzat a támogatás összegét továbbra is havi 7 000 forintra egészíti ki közüzemi kompenzáció formájában, fűtési támogatást biztosít azoknak a háztartásoknak, amelyek rászorultak, a kritériumoknak nem felelnek meg. 2013-ban 2 650 fő volt jogosult a normatív támogatásra; a közüzemi, fűtési támogatásokkal együtt **a kerület több mint 5 000 helyi lakos lakhatási költségeinek mérsékléséhez járult hozzá.**

Mutató	2012	2013	2014 (január- június)
Idősklubok látogatóinak száma (a férőhelyek száma 1 010)	1 509	1 807	1 127
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtásban résztvevők száma	268	279	254
Házi segítségnyújtásban résztvevők száma	447	444	550
Normatív lakásfenntartási támogatásban részesülő háztartások	2 335	2 650	2270
Önkormányzati adósságkezelésbe bevont családok száma	518	474	208
Foglalkozáshelyettesítő támogatásban részesülők száma	963	920	737
Rendszeres szociális segélyben részesülők száma	248	228	220
Közfoglalkoztatásban résztvevők száma	515	385	123
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma	2 345	2 317	2100

A **regisztrált állás keresők száma** 2011 januárjában 3 364 fő volt, 2014. januárban 3 080 fő. Az elmúlt években a kerület aktív korú népességének legfőljebb 4,3%-a volt regisztrált állás kereső, 2014 első felében ez az érték 3,6% volt. A kilátástalan helyzetben lévők egy része vélhetően nem regisztráltatja magát. A népszámlálás adatai szerint 2011-ben több mint 6 600 munkaképes korú személy volt állás nélkül (nők és férfiak nagyjából azonos arányban), ennek csupán felét jegyezte a munkaügyi központ. Országos összehasonlításban alacsony arálynak számít, és közelítőleg egyezik a fővárosi átlaggal. Komoly problémát **a tartós munkanélküliek támogatása** jelent, az **ő arányuk az elmúlt években folyamatosan nőtt** a regisztrált állás keresők csoportján belül: 2011-ben valamennyi regisztrált munkakereső 22,5%-a, 2014 januárban már harmaduk volt több mint egy éve állás nélkül.

A **közfoglalkoztatásba** bevontak számának emelése az elmúlt években javította a munkaerőpiaci mutatókat. A kerületben 18 szervezet működik munkáltatóként (16 önkormányzati intézmény, a

kerületi Roma Nemzetiségi Önkormányzat és a Polgármesteri Hivatal). 2013-ban havonta átlagosan 200-300 fő dolgozott közfoglalkoztatásban. 2013-ban a téli közfoglalkoztatásba 170 főt vontak be. 2012-ben összesen 515 fő, 2013-ban (a téli közfoglalkoztatással együtt) 555 fő került közfoglalkoztatásba, a legtöbbet fél éves szerződéssel.

A **Prevenációs Központ** a Fővárosi Munkaügyi Központtal együttműködve folyamatos támogatást és tanácsadást nyújt az aktív korú nem foglalkoztatott kerületieknek, hogy esélyt teremtsen a munkaerőpiacba való visszalépésre. A Központ foglalkozásai a segélyben részesülők mellett GYES-ről visszatérők és az ápolási díjban részesülők számára is nyitottak. 2012-ben és 2013-ban a Központ évente 130-140 fővel volt kapcsolatban, álláskereső klubokat szervezett, internetes elérhetőséget biztosított, és egyéb módokon támogatta klienseit. Az elmúlt két évben 9, illetve 12 fő tartós munkanélküli elhelyezkedését segítették.

A megváltozott munkaképességű kerületiek szociális foglalkoztatását az Angyalföldi Szociális Egyesület végzi, az elmúlt években több mint 60 főt foglalkoztattak. A szervezet a megváltozott munkaképességűek rehabilitációját és elhelyezkedését segíti, és szociális bolthálózatot üzemeltet.

A Prevenációs Központ új telephelyének kialakítására az önkormányzat 82 millió forintot fordított 2012-ben. A kerületiek itt vehetik igénybe a Híd Családsegítő, a gyermekjóléti központ szolgáltatásait. A Központ szervezi a bölcsődéket és a családi napköziket. Új feladatként vezette be a közösségi foglalkozások támogatását: helyszínt biztosít önszerveződő csoportoknak, civil szervezeteknek, egyesületeknek.

A **Híd Családsegítő** 2012-ben 1 263, tavaly 1 573 fő kereste fel. Nőtt az új belépők száma is, 309-ről 340-re. A családok változatlanul elsősorban anyagi vagy foglalkoztatással kapcsolatos problémákkal keresték fel az intézményt, amelynek legfontosabb feladatai – a Szociális és Köznevelési Osztállyal együttműködésben – az adósságkezelési tanácsadás és a tartós munkanélküliekkel való foglalkozás volt. 2012-ben 931, tavaly 961 fő vett részt adósságkezelési tanácsadáson, ebből 2012-ben 518, 2013-ban 474 fő a Családsegítővel állt kapcsolatban. Az önkormányzati adósságkezelés és pénzügyi támogatás mellett a rászorultak a fővárosi Hálózat Alapítványhoz is fordulhattak segítségért. A kerület tavalyelőtt összesen 32 millió, tavaly 49 millió forint összegben ítelt meg adósságkezelési támogatást; a Hálózat Alapítvány 2012-ben 22 millió, 2013-ban pedig 23 millió forinttal támogatta a jogosult háztartásokat.

A **Gyermekjóléti Központ** 2012-ben 1 327, 2013-ban 1 364 kiskorúval állt kapcsolatban. 2013-ban 30 gyermek védelembevételét rendelték el, a védelemben vétel alatt álló kiskorúak száma 99 volt, az előző évhez képest 10 fővel magasabb. A védelemben vétel indoka legtöbbször környezeti okok vagy a szülőnek felróható okok voltak; 17 esetben indokolta a tanköteleztettség elmulasztása. Mindkét évben nagyjából 1 500 esetben történt családlátogatás. A kórházi szociális munkát a Nyíró Gyula Kórházzal, a Heim Pál Gyermekkorházal, a Madarász Utcai Gyermekkorházal kötött szerződés biztosítja.

A **bölcsődei férőhelyek** száma a kerületben 952, a családi napközikben 77 kisgyermek nappali felügyelete biztosított. A 0-3 év közötti kisgyermekek 23%-át adják a szülők nappali felügyeletbe, így az intézmények összesen **1 029 férőhelye** 85-90%-os kihasználtság mellett képes a felmerülő

igényeket kielégíteni. A **gyermekek több mint ötöde sajátos nevelési igényű (SNI), nagycsaládos, hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű**. Az SNI-s gyermekek gondozását, fejlesztését a telephelyek 2012. decemberig integráltan végezték. 2013-ban törvényi változás következtében ezt a feladatot a Pedagógiai Szakszolgálatok vették át, a nevelés-gondozás maradt az intézmény feladata. A szakszolgálatok 2013. szeptembertől tudták ezt a feladatot ellátni, így a gyermekeket a kerület a fejlesztő intézetekhez irányította.

Az önkormányzat a kisgyermekgondozó intézmények esetében átvállalja az étkezési és a gondozási személyi térítési díj fizetését, ezzel is ösztönözve a gyerekvállalási kedvet.

A kerületben az országos átlagnál magasabb az idősek aránya. Az önkormányzat stratégiai célja az aktív idősor segítése, így a rászoruló idősorúak alap- és nappali ellátásán túl széleskörű szolgáltatásokkal és programokkal támogatja a kerület 65 év feletti lakosságát (pl. ingyenes torna, uszoda, képzések).

A Szociális Szolgáltató Központ szervezi a rászoruló idősok szociális étkeztetését (2013-ban 1500 fő), a házi segítségnyújtást (2013-ban 440 fő) és a nappali ellátást. Szükség esetén az idősok átmeneti elhelyezését a 70 férőhelyes Gondozóház biztosítja. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás 2013-ban az állami feladatok körébe került, az önkormányzat a kerületi szintű működés folytatása mellett döntött. Ennek érdekében szerződést kötött a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatósággal és átvállalta a személyi térítési díj fizetését, mert a szolgáltatást elsősorban olyan egyedül élő idősok veszik igénybe, akiknek kora és egészségi állapota ezt nélkülözhetetlenné teszi.

A közgyógyellátásban részesülők köre 2012-re a helyi rendelet módosítása miatt kibővült, ekkor több mint 5 000 fő volt közgyógyellátásra jogosult a kerületben. A járási rendszer bevezetésével az alanyi és normatív jogosultság megállapítása a Kormányhivatal Kerületi Hivatalához került. Az önkormányzat saját hatáskörben ennek megfelelően lényegesen kevesebb jogosultságot állapított meg, mint az azt megelőző évben, amikor 2 671 fő kapott igazolványt a kerületi önkormányzattól. A méltányossági közgyógyellátási igazolványok száma nem csökkent.

2012-ben a rokkantnyugdíj rendszerének átalakítása során jelentkeztek fennakadások a nyugellátásban. A felülvizsgálaton résztvevők esetében ugyanis az ellátás folyósítása szünetelt, majd pedig a visszaminősítések esetében a nyugellátással járó kedvezményektől való elesés növelte a segélyre fordított önkormányzati szociális kiadásokat.

A Frim Jakab Szociális Intézmény 2012-ben két helyszínen biztosított foglalkozásokat vagy bentlakásos ellátást súlyosan fogyatékos, illetve autista személyek számára. Ebben az évben 35 fő vett részt nappali ellátásban, és 9 fő lakott a Lakóotthonban. A lakóotthoni szolgáltatás 2013-tól állami feladattá vált. A szolgáltatást igénybevevő fiatalok eljutottak az önállóságnak arra a fokára, hogy képesek legyenek szobabérlők házában önálló életvitelt folytatni; az önkormányzat így 2013 óta a foglalkoztatási rehabilitációjukban vesz részt. A Frim Jakab Napközi Otthon szervezetileg a Szociális Szolgáltató Központ tagintézményévé vált.

A Szociális Szolgáltató Központ által működtetett Nappali Melegedő 150 főt tud fogadni (ennek ellenére 2012-ben és 2013-ban is 160 körül alakult az átlagos létszám). A kliensek lehetőséget kapnak a mosásra, mosakodásra, ételmelegítésre, csomagmegőrzésre, dolgozók segítséget nyújtanak a hivatalos ügyek intézésében, munkahelykeresésben, egyéb ellátások igénybevételének elérésében. Az önkormányzat együttműködési szerződés keretei közt támogatást nyújt a

Vöröskereszt madridi utcai szállójának működéséhez, amely 38 fő számára nyújtott éjjeli menedéket, és több mint 200 személynek biztosított átmeneti szállást az elmúlt időszakban. Szociális étkeztetést 2012-2013-ban átlagosan 1 200 fő vett igénybe naponta; 60%-uk fizetett térítési díjat, a fennmaradó hányaduk jövedelem alapján vagy méltányossági okokból mentesült ez alól.

Az ellátások bővítése érdekében, illetve speciális szakismereteket igénylő szolgáltatások megfelelő biztosításához a kerület együttműködik egyházakkal, alapítványokkal és civil szervezetekkel. **Szociális, illetve gyermekjóléti alapellátás szerződés** cím teljesítésére a kerület 2012-ben 17,3 millió, 2013-ban 19,6 millió forintot költött, ezzel forrást biztosított az együttműködő szervezeteknek a szociális, gyermekjóléti és specializált ismereteket igénylő szolgáltatásokhoz, és ellátási szerződést kötött többek közt átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények, szállók és egészségügyi központok fenntartásához, családok és gyermekek átmeneti otthonainak, valamint pszichiátriai és szenvedélybetegek ellátásához.

5.6 Helyi egészségügyi politika - az ágazatot érintő változások

A kerületben működő, a XIII. Kerületi Egészségügyi Szolgálat Közhasznú Nkft. által nyújtott egészségügyi ellátás alapját továbbra is az Önkormányzat középtávú, 2011-2015-ös időszakra vonatkozó egészségügyi koncepciója, az Önkormányzattal kötött Közzolgáltatási szerződésben megfogalmazott célok képezték és az abban definiált feladatok maradéktalan teljesítése érdekében került sor a lakosság folyamatos, megbízható és színvonalas egészségügyi ellátásának megszervezésére az előjegyzési és várakozási idők optimális szintjének kialakításával. Az Egészségügyi Szolgálat által nyújtott szolgáltatás magában foglalja a felnőtt háziorvosi, a házi gyermekorvosi, az ügyeleti ellátást, a fogászati alapellátást, a védőnői szolgálat és a házi ápolás, az ifjúság-egészségügyi tevékenység megszervezését, továbbá a járóbeteg szakellátás biztosítását. Az Egészségügyi Szolgálat nem csak az OEP által finanszírozott gyógyító tevékenységet látta el a vizsgált időszakban és látja el a jövőben is, hanem az Önkormányzat által biztosított hathatós pénzügyi és szervezési támogatásával kiemelt figyelmet fordít a prevencióra is.

A fenti célok összhangban állnak a 2008-as IVS legfontosabb egészségügyi célkitűzéseivel:

- *Egészséges életmódra nevelés (primer prevenció) erősítése*
- *A korai diagnosztika elősegítése (szekunder prevenció)*
- *A járóbeteg-ellátás fejlesztése*
- *Ingatlanfejlesztések*
- *Informatikai fejlesztések*

A 2012-es és 2013-as évet számos, az Egészségügyi Szolgálat tevékenységét számos külső tényező által meghatározott bizonytalanság jellemezte, melyek közül kiemelendő egyrészt az önálló járóbeteg szakellátó egészségügyi intézmények államosításának, másrészt a járóbeteg szakellátás területi ellátási kötelezettségek, valamint az ettől függő betegutak (beutalási rend) kérdésének rendezetlensége, az alulfinanszírozás tartós fennállása.

A fekvőbeteg ellátásra vonatkozó területi ellátási kötelezettség rendszere 2012.07.01-vel lépett hatályba. A járóbeteg szakellátás területére vonatkozó rendelkezés 2013-ban került kiadásra, de sok kritika érte, így 2013 végén felfüggesztették a teljesítését. A 2012 júniusában megjelent a járóbeteg

szakterületre vonatkozó új minimumkövetelményeknek az Egészségügyi Szolgálat maradéktalanul meg tudott felelni a hiányzó kiegészítő műszerek beszerzésére, valamint az előírt szakszemélyzet biztosítása érdekében tett intézkedések révén. 2012. első felében sor került a kórházak és a hozzájuk tartozó járóbeteg ellátások államosítására, az önálló járóbeteg szakellátások államosításának határidejét 2013.01.01-ről 2013.05.01-re módosították azoknál az intézményeknél, ahol a települési önkormányzat nem vállalta a további működtetést. A XIII. kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete 2013. januárjában hozott döntése értelmében továbbra is elkötelezett az iránt, hogy saját hatáskörben, az eddig megszokott magas színvonalon biztosítsa a jövőben is a lakosság számára a gyógyítás személyi és tárgyi feltételeit.

A működés kereteiben bekövetkezett lényeges változást jelentett, hogy 2012-ben a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően, a Képviselő-testület novemberi ülésén elfogadta a Szegedi út 17. szám alatti, és a Visegrádi út 47/C. – Alig u. 9. szám alatti egészségházak társasházakká történő alakítását tartalmazó Alapító Okiratokat, a kapcsolódó Szervezeti és Működési Szabályzatukat, a társasházak házirendjét. A döntést követően ezen dokumentumok Földhivatali bejegyeztetésére is sor került a Társasházak ingatlan-nyilvántartásba való vétele érdekében. A jogszabályi változásnak való megfelelés előkészítése során elkészült az a tanulmány, amely összegyűjtötte az egészségügyi alapellátást szolgáló ingatlanok, rendelők, praxisok jegyzékét, felmérte az alapellátás valamennyi szakterületének eszközállományát, áttekintette a gazdálkodási, személyi és egyéb feladatokat. A tanulmány elkészítésével párhuzamosan megtörtént az ingatlanok teljes helyszíni műszaki felmérése, a szintenkénti alaprajzok elkészítése, a műszaki tervdokumentációk összeállítása.

2012-ben és 2013-ban is megmaradt a járóbeteg szakellátás, az egynapos sebészet és a laboratórium vonatkozásában a TB finanszírozás Teljesítmény Volumen Korlát (TVK) rendszere. A 2012-ben havi, egyenlő arányban történt pénzügyi leosztás alapján, mely kedvezőtlenül hat, nem ad lehetőséget a nyári szabadságolások, évközi továbbképzések miatti betegforgalom kiesés pótlására. 2013-ban a teljesítmények elszámolását szigorították a járóbeteg szakellátás és az egynapos sebészet esetében, és csak részben volt lehetősége az Egészségügyi Szolgálatnak az OEP-hez megküldött kérelme alapján a szezonális index korrekcióját alkalmazni a rendelkezésre álló teljesítmények kiegyenlítésére.

2013 első felében strukturális változásokra, ellátásszervezési intézkedések alkalmazására került sor az ellátást biztosító telephelyek, a Szegedi úti és Visegrádi utcai Szakrendelők vonatkozásában. A Visegrádi utcában megszüntetésre került 2013. március 1-jével a labor mintavételi hely, az általános sebészeti, a baleseti sebészeti szakrendelések, továbbá a röntgendiagnosztikai ellátás 2013. március 4-től a Szegei úton vehető igénybe, a bőrgyógyászati szakrendelés a Szegedi útról a Visegrádi utcába költözött.

Az elmúlt években is folyamatosan növekvő lakosság folyamatos, biztonságos színvonalas járóbeteg (alap- és szakellátás) ellátást vehet igénybe. A Szegedi úton létrehozott Sebészeti Centrum együttműködve az egynapos sebészeti ellátással kielégítően biztosítja mind a betegek, mind a szakszemélyzet részére a személyi feltételeket, a műszerezettséget és a szükséges infrastruktúrát. A műszerezettség fejlesztésében előrelépést jelentett a modern képalkotó diagnosztika

megteremtése a Szegedi úton a direkt digitalizált röntgen technológia bevezetésével, illetve modern UH készülékek biztosításával.

2013-ban került sor az egészségügyi ingatlanállomány megújulását célzó program keretében a kb. 41 000 fő/év betegforgalommal rendelkező, az önkormányzat 10 éves felújítási programján belül 2000-ben részlegesen felújított Pap Károly úti háziorvosi rendelő felújítására többek között az akadálymentesítés feltételeinek megteremtése, a nyílászárók cseréje, az elektromos hálózat felújítása, a világítás korszerűsítése, a légkezelés kialakítása, a festés-mázolási munkák és egyéb gépészeti berendezések felújítása, cseréje révén.

Az 1990-ben, majd 2001-ben részleges felújításon átesett, de a jelentős betegforgalom (kb. 140 000 fő/év) miatt elhasználódott, felszereltségét, üzemeltetését tekintve korszerűtlenné és energiapazarlóvá vált Visegrádi u.-i telephely átfogó rekonstrukciójáról (átfogó építészeti, épületgépészeti, elektromos és energetikai felújítások) 2013-ban döntött a Képviselő-testület, az előkészítés még az évben megkezdődött, a felújítási munkálatok 2014. május 5-én indultak el. A tervezett fejlesztés szakmai tartalmát tekintve a reumatológiát, fizioterápiát (vizes, ún. tangenter kezelések) érinti, mely lehetővé teszi a mozgásszervi betegek átfogó rehabilitációját.

Az elmúlt évek lakáscélú fejlesztéseinek, beruházásainak köszönhető beköltözések révén megemelkedett a gyermeklétszám, 2012-ben a várandós anyák száma (765 fő) 14%-kal több volt, mint az azt megelőző évben (669 fő), mely tovább növekedett 2013-ban is 759 főre. Az ellátandó 0-7 éves korú gyermekek és a várandós anyák létszámának jelentős emelkedése miatt 4 új védőnői körzettel bővült az eddigi 26 körzetsből álló területi védőnői hálózat, mely során 4 telephelyen, a Nővér u. 19-ben, a Révész u. 10-12-ben, az Ipoly u. 3. és a Béke u. 7. sz. alatti védőnői körzetek egy-egy új körzettel való bővítése valósult meg.

Tovább folytatódott a prevenciós tevékenység, alapvetően az Önkormányzat által finanszírozott szűrővizsgálatokkal, az abban érintett lakosság célirányos védőoltásával. A korábban évente 4 alkalommal szervezett ún. „szűrő szombatokat” felváltotta az éves szinten 360 órában történő folyamatos szűrési tevékenység, mely 5 szakterületet (hasi ultrahang, bordagánat szűrés, urológia, csontritkulás, mammográfia) foglal magába.

Összefoglalásként az egészségügyi ellátás biztosításának legnagyobb problémája az ágazat alulfinanszírozottsága az országos elszámolási rendszer következtében, továbbá a közép-magyarországi régióban nem kerültek kiírásra fejlesztési pályázatok így nem kerülhetett sor az egynapos sebészet területén a szakmabővítésre (traumatológia, kézsebészet, gastroenterológia). Tovább nehezíti az ágazat helyzetét, hogy nem került rendezésre Budapesten a járóbeteg szakellátás területi ellátási kötelezettségének megállapítása, így nem rendezett a betegutak és a beutalások rendje az egyes speciális szakambulanciák és ellátások terén (pl. CT, MR, hematológia, immunológia, endokrinológia stb.).

5.7 Közművelődés és sport

Közművelődés

A Közszoigálató Zrt Kult13 divíziója 2012. január 1-jén vette át a kerület közművelődési feladatainak megszervezését az akkor megszűntetett Kerületi Közművelődési Nonprofit Kft-től. Az új divízió¹² az IVS közművelődési és szabadidő-szervezési célkitűzései mellett a 2011-ben aktualizált Kerületi közművelődési koncepció végrehajtásáért is felel. Az IVS-ben meghatározott célkitűzések az iskolarendszeren kívüli öntevékeny, önképző, életminőséget és életesélyeket javító tevékenységek támogatására, a helyi és a szélesebb körű kulturális, művészeti értékek megismerésére és támogatására, a kultúrák közötti kapcsolatrendszer erősítésére, a közösségi értékek és a helyi identitás erősítésére koncentráltak. Az aktualizált koncepció megerősíti ezeket a célkitűzéseket, és emellett megállapítja a kerület elkötelezettségét a differenciált kulturális szükségletek kielégítésére, az egyetemes, a nemzeti, a nemzetiségi és más kisebbségi kultúra értékeinek megismertetésére, a megértés, a befogadás elősegítése mellett. A megújított koncepció értelmében az önkormányzat magára vállalja a feltételek megteremtését a szabadidő kulturált eltöltéséhez, és a változatos, művelődést segítő lehetőségekhez. A 2011-es koncepció életbelépését követően a vizsgált időszakban önálló testületi anyag nem született, a Kult13 divízió részt vállalt egyes kapcsolódó anyagok (pl Turisztikai koncepció, Ifjúsági koncepció) kialakításában, számos belső intézkedési tervet dolgozott ki (pl. ügyrend, projektszervezési útmutató).

A kerületet kiemelkedő színvonalú kulturális és közösségi élet jellemzi. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár négy fiókkönyvtárat üzemeltet a kerületben. Többek közt a Vígshízház, a József Attila színház, a Kino Café, a részben sétálóutcsúsított Pozsonyi utca, Hollán Ernő utca és a Ditrői Mór utca élénk kávéházi élete szolgáltatja azt az alapot, amelyeket támogatva és kiegészítve a kerület gazdag közművelődési infrastruktúrát építhet fel.

Az önkormányzati tulajdonú épületben működő Láng Művelődési Központ Közművelődési Egyesület több mint húsz civil szervezetet fogad be, rendezvényekkel segíti az egészséges életmód kialakítását, klubkönyvtárat működtet, szabadidős tevékenységeket, kiállításokat, fesztiválokat, bemutatókat rendez. Az egyesület és az önkormányzat kapcsolatát Közművelődési Megállapodás és Üzemeltetési Szerződést szabályozza, amelyet a Képviselő-testület rendszeres időközönként felülvizsgál.

A vizsgált időszakban a Kult13 divízió tevékenysége az alábbi telephelyekre koncentráldott:

- az **Angyalföldi József Attila Művelődési Központ (AJAMK)** a kulturális programok – kiállítások, nemzeti és nemzetiségi események, bemutatók – mellett a Központ szabadidős és sportlehetőségeket is kínál a kerület valamennyi lakója számára, teret biztosít a civil szerveződések programjainak megvalósításához. 2012 év eleje óta az AJAMK ad otthont az **Angyalföldi Helytörténeti Gyűjteménynek** is;
- a Dagály utcában működő **Angyalföldi Gyerme- és Ifjúsági Ház** adott otthont az 5 év alatti gyermekeket váró **Tücsöktanyának**;

¹² A Kult13 divízió programjairól, a kerületi közösségi eseményekről, a szervezet által nyújtott lehetőségekről (pl rendezvénytermek bérlése) a www.kult13.hu oldal ad részletes tájékoztatást.

- a **Vízöntő Pinceklub** és a benne működő **VilágCsücsök Közösségi Tér** sokszínű eseménynaptárral fogad minden korosztályt;
- a Tátra utcai **Újlipótvárosi Klub-Galéria** a kerületben élő vagy alkotó művészek kiállítótere;
- a **RaM - Radnóti Miklós Művelődési Központ** 2011-es megnyitása óta a Főváros egyik legélénkebb közművelődési tere, amely könnyű- és komolyzenei, tánc-, színházi és közösségi eseményeknek ad teret. Az önkormányzati események mellett a kerület közszolgálati napokat is szervez a központban (pl. Radnóti Miklós nap, az intézmény születésnapjának ünneplése a Liszt Ferenc Kamarazenekarral).

A közösségi-közművelődési terek fenntartása mellett a kerület összesen 25 színvonalasan felszerelt terem tud bérbe adni rendezvények szervezéséhez a József Attila Művelődési Központban, a Gyermek- és Ifjúsági Házban, a RaM-ban és az Újlipótvárosi Klub-Galériában.

A kerület által működtetett közösségi és művelődési intézmények karbantartására az önkormányzat 2012-ben 25 millió, 2013-ban több mint 30 millió forintot fordított, és a 2014-es előirányzat is 30 millió forintnál nagyobb összeget szán a központok színvonalának megtartására.

Önkormányzati fenntartású művelődési intézmények – karbantartási költségek 2012-2014 (nettó, ezer Ft)

Intézmény	2012	2013	2014 (tervezett)
Angyalföldi József Attila Művelődési Központ (és Helytörténeti Gyűjtemény)	5 643	7 587	7 600
Gyermek- és Ifjúsági Ház	1 065	1 090	1 000
Vízöntő Pinceklub és VilágCsücsök	620	469	400
Újlipótvárosi Klub-Galéria	296	675	362
RaM	17 510	20 757	20 750
Összesen:	25 134	30 577	30 112

A Kult13 divízió rendszeresen szervez szabadtéri közösségi eseményeket; célja, hogy a legsikeresebb közösségi rendezvényeket évente megismételje, ezáltal helyi hagyományt teremtsen, és segítse a helyi identitás megerősítését. Az elmúlt években ilyen események voltak a Vízimajális, a XIII. Kerületi Nemzetiségek Fesztiválja, a Szent Mihály napi búcsú. 2012-2014 között a divízió új sorozatokat is indított, pl. Lakóközösségi Napok a kerület öt helyszínén, Játéktér-rendezvénysorozat az angyalföldi József Attila téren, és az Angyalföldi Utcazenei Fesztivál. A kerület 2013-ban ünnepelte 75. születésnapját, amelynek kapcsán a Kult13 közel 100 rendezvény szervezésével és technikai lebonyolításával járult hozzá, köztük kerületi sétákkal, a 75 év – 75 épület című (a Főépítési Iroda által összeállított) kiállítással, szabadtéri eseményekkel kiemelt kerületi közösségi tereken (pl. Béke tér, Országbíró sétány és a kerület több pontja). A Képviselő-testület 2013-as költségvetésében 50 milliós keretet biztosított a jubileumi rendezvénysorozat megvalósítására.

A helyi közösségi élet támogatásának egyik alappillére a 2005 óta havonta összeülő Civil Kerekasztal, az évente megszervezett Civil Nap, melyen minden évben 30-35 kerületi civil szervezet vesz részt. Emellett a helyi civil szervezetek lehetőséget kapnak rá, hogy rendezvényeiket az önkormányzat intézményeiben tartsák meg. Az Önkormányzat évente 8 millió forintot a civil szervezetek számára,

2 millió forintot közművelődési célú pályázati keretként biztosít költségvetéséből programszervezésre és működési költségre.

Sport

A vizsgált időszakban a XIII. Kerületi Közzolgáltató Zrt. Sport- és Szabadidő Közhasznú Nonprofit Kft-t 2012 elején felváltó „Sport divízió” működtette a kerületben a sport- és mozgási lehetőségeket kínáló szabadidős létesítményeket. A Képviselő-testület 2013 júliusában fogadta el a kerület módosított Sportkoncepcióját a 2013-2015-ös időszakra, amely a 2011-2015-ös sportkoncepciót váltotta fel. A helyi önkormányzat 1995 óta rendelkezik sportkoncepcióval, amely a helyi sportéletnek következetesen három pillérét nevezi meg: a helyi sportklubokat, az iskolai és óvodai sporttevékenységet, továbbá az illetékes önkormányzati szervezet által fenntartott intézményeket.

Az önkormányzat koncepciója tágan értelmezi a sport fogalmát, amely a gyermekek és felnőttek rekreációs testmozgása és szabadidős sportélete mellett magában foglalja a technikai és szellemi sportokat, a magas szinten űzött versenysportokat. A módosított koncepció megtartja ezt a széles értelmezést, és célja, hogy a sport valamennyi területét továbbra is összefüggéseiben kezelje. Emellett fontosnak tartja azt is, hogy a sport valamennyi társadalmilag fontos funkciója érvényesüljön, köztük az egészségmegőrzés, a gyermekek és fiatalok fizikai nevelése és személyiségformálása, a mozgáskultúra és a tisztességes játék kultúrájának erősítése, és a közösségi együttélés gazdagítása.

Ennek megfelelően a helyi sportkoncepció olyan elemeket is tartalmaz, mint

- a kerületi egészségmegőrző szűrőprogram (1999 óta);
- a köznevelési intézmények sportmunkája: az óvodákban tornaszoba, az iskolákban megfelelő tornaterem, szükség esetén az önkormányzat gyógytestnevelés-órákhoz foglalkozásvezetőt biztosít, megszervezi az óvodások úszó- és játékos testtartásjavító, labdasport előkészítő foglalkozásait;
- a diáksport magas szakmai szintű megvalósulását szolgálják az OLLÉ program keretében épített műfüves pályák, az Angyalföldi Sport- és Szabadidő központ, az Új Palotai úti Sporttelep, a Csata csarnok, és a két kerületi tanuszoda is;
- az óvodás és iskoláscsoportok kihelyezett órák keretei közt vehetik igénybe a délelőtti kihasználatlan kerületi sportlétesítményeket, így a kerületi köznevelési intézmények a saját testnevelési infrastruktúrájuk nyújtotta lehetőségek mellett úszás-, vízisport-, korcsolya- és birkózásoktatást is kínálhatnak a gyermekek és fiatalok számára;
- Diáksport, szabadidősport támogatása, kerületi diákolimpiák megszervezése;
- A kerületi sportlétesítmények fenntartása és fejlesztése.

A saját fenntartású intézményekben a sportlétesítmények karbantartására az önkormányzat 2012-ben összesen 25 millió forintot, 2013-ban 28,4 millió forintot költött; a 2014-re tervezett teljes összeg 16,6 millió forint. A Sport divízió által fenntartott létesítmények:

- az Angyalföldi Sportközpont (egykori Láng Sporttelep) sportcsarnokai, füves és műfüves pályája, squashpálya és tenispályák;
- az Új Palotai úti műfüves sporttelep, a sporttelep tornaterme és bowlingpályája;

- a Népszigeti Ifjúsági és Sporttábor, a Velencei Gyermekek- és Ifjúsági Tábor, Margitszigeti Petőfi Napközis Tábor.

A koncepció egyik központi eleme az utánpótlás-nevelés. A kerület évente 4,4 millió forinttal támogatja a nagyszabású hagyományos egyesületi utánpótlás-versenyeket, amelyeken az elmúlt években évente 2000-2200 serülő és ifjúsági versenyző vett részt. A kerület 2012-2013-ban évente 16 millió forintot szánt az utánpótlás-nevelés támogatására, melynek megoszlását a kerületi sportklubok közt az alábbi táblázat részletezi.

Vasas SC	7 000 000
Budapesti Honvéd SE	7 000 000
Angyalföldi Polgári Lövész Egylet	400 000
Angyalföldi Sportiskola és DSE	500 000
Budapest Evezős Egyesület	300 000
Danubius Nemzeti Hajós Egylet	200 000
Építők Margitszigeti Diák Kajak Club	400 000
Wado Sportegyesület	200 000

A kerület sportegyesületei (pl. Vasas SC, BHSE, Budapest Evezős Egylet, Wado SE, ASI, APLE) is sportrendezvényekkel járulnak hozzá a Kerületi Napok és a kiemelt rendezvények sikeres lebonyolításához. Évente 20-25 sporteseményt szerveztek, melyeken több mint 5000 fő vett részt, lebonyolításukhoz az Önkormányzat 4,8 millió forint támogatást biztosított.

A magas színvonalon működő és a versenysportba is bekapcsolódó „profi” klubok mellett számos kisebb sportklub és egyesület is működik a kerületben, amelyek sokszínűbbé teszik a helyi közösségi életet, és sokszor maguk is keresik az önkormányzattal való együttműködés lehetőségét. Az Angyalföldi Természetbarát és Testedző Egyesület (ATTE) az Önkormányzat segítségével szervezi és bonyolítja a legnagyobb tömeget megmozgató szabadidősport eseményeket (terem- és kispályás labdarúgó bajnokság, asztalitenisz, röplabda, kosárlabda tornák, Angyalföldi Sportfesztivál, Utcabál sportprogramja), melyeken évente közel 1200-1500 fő vesz részt.

A kerület kiemelt figyelmet fordít az esélyegyenlőség megteremtésére a szabadidő-sportokban, és a „réteg” sportokra. Ennek megfelelően támogatja az aktív időskor célkitűzésével összhangban az időskorú lakosság rendszeres testmozgását (pl. kedvezményes uszodahasználat lehetőségével, tornafoglalkozások megszervezésével), és a fogyatékkal élők sportlehetőségeit.

A divízió keresi azokat a megoldásokat, amelyek segítségével tovább bővíthető a sportlétesítmények száma, és javítható azok kihasználtsága. Ehhez a törekvéshez illeszkednek a kihelyezett óvodás és iskolai testnevelésórák (mindennapos testnevelés) a délelőttönként kihasználatlan sportlétesítményekbe, és hasonló logika mentén alakítja át a divízió az eddig kihasználatlan tereket kondicionáló fitnesssteremmé. A helyi sportmozgalom helyzetéről az önkormányzat kétévenkénti beszámolóból tájékozódik, egy-egy szakmai területet a Szociális, Egészségügyi és Művelődési Bizottság tekint át.

5.8 Oktatáspolitikai - az ágazatot érintő változások

A XIII. kerületben a demográfiai folyamatok az utóbbi évek során enyhén növekvő össznépességet, és növekvő gyermek és fiatalok népességet eredményeztek. A tény, hogy a gyermek és fiatalok számának növekedése jelentősen meghaladja a kerület népességszámának ugyanarra az időszakra eső gyarapodását mindenképpen kiemelendő, nem jellemző az inkább elöregedés jegyeit mutató fővárosban. A gyermek és fiatalok 2013-ban összesen 16 275-en voltak a kerületben, ami a 2012-es állapotokhoz képest körülbelül 6%-os növekedést jelent. A vizsgált időszakban a legnagyobb növekedés a legkisebbek között, a 0-3 éves korosztályban következett be, ami azt jelenti, hogy a kerületi óvoda- és iskolarendszernek a következő évek során egy folyamatosan növekvő gyermeklétszám elhelyezésére kell felkészülnie.

Jelenleg a kerületben összesen 18 tagóvoda, 13 épületben 9 általános iskola, 1 zeneiskola és 3 középiskola látja el az oktatási feladatokat. Ezek az intézmények felül még 12, se nem állami se nem önkormányzati fenntartású iskola található a kerületben, amelyek szintén lehetőséget nyújtanak közép és alapképzésre egyaránt. Az óvodákba és az általános iskolákba túlnyomó részben kerületben lakó gyermekek járnak, ez nem mondható el a középfokú intézményekről.

Az önkormányzat által 2012-ben elfogadott IVS felülvizsgálatnak és monitoringnak, a 2011 és 2015 közötti időszakra elfogadott közoktatási intézkedési tervnek a legfontosabb célkitűzése egy modern, magas színvonalú oktatás biztosítása volt a kerületi gyermekek számára. Ez a célkitűzés magában foglalja a köznevelési infrastruktúra fejlesztését és karbantartását, a gyerekközpontú, minőségi köznevelés biztosítását, a nyelvtudás megszerzésének kiemelt feladatként való kezelését az oktatási szférában dolgozó humánerőforrás fejlesztését. A 2012-2014 közötti időszak legfontosabb kihívása a fenti elvek megvalósítása volt a változó jogszabályi környezetben, de éppen a jogszabályi környezet drasztikus átalakulása miatt a súlypontok részben az új rendszerhez való alkalmazkodás felé tolódtak. 2012-ben, az IVS elfogadásának elején még csak a tervezett átalakulás fő irányvonalai látszóttak, amelynek alapját a 2011-ben elfogadott köznevelési törvény teremtette meg. A törvény kijelölte a nagyobb állami szerepvállalás szükségességét az alap és középfokú oktatás működtetésében. A későbbiekben megjelent részletes jogszabályok és rendeletek alapján 2013-tól az iskolák átkerültek a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK), amelyik tankerületi rendszerben gyakorolja a fenntartói jogokat. Az óvodai hálózat továbbra is kerületi fenntartásban maradt.

Az elmúlt évek során az önkormányzat nagyon sokat tett az óvodai infrastruktúra és épületállomány modernizálásáért –kiszolgálva a növekvő gyermeklétszámot –, a férőhelyek bővítéséért. 2012 szeptemberétől négy tagóvoda összesen 125 férőhellyel bővült, 2013 szeptemberétől további összesen 75 férőhely lett újabb két tagóvodában. Ennek a programnak a részeként 2014 májusában befejezték a Petneházy utcai tagóvoda felújítását és bővítését 2014 áprilisában a Képviselő-testület jóváhagyta a tagóvodák befogadóképességének további 300 fővel való bővítését. Mindemellett az áprilisi döntéssel az önkormányzat felkészült az óvodáztatást érintő, a jelen állás szerint 2015 szeptemberétől életbe lépő módosításra is, amelynek értelmében minden, a harmadik életévét betöltött gyermeket fel kell venni a lakóhelyi illetékes óvodába. Bár az óvodáztatás jelenlegi alakulása alapján nem várható jelentősen nagyobb számú gyermek megjelenése a rendszerben, a

rendelkezés hatása egyelőre nem teljesen kiszámítható, ezért a Képviselő-testületi döntés lehetővé teszi a Váci út 57-61 alatt további 250 férőhely kialakítását.

Ami az általános és középiskolákat illeti, a tapasztalatok alapján az önkormányzat megfelelően tudott alkalmazkodni az új rendszerhez, ahol az általános, illetve középfokú oktatásban a kerület feladatai üzemeltetésre, a karbantartásra és a technikai személyzet fizetésére korlátozódnak. Ezen feladatok megfelelő szintű ellátására létrejött 2013. január 1-től Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzat Intézményműködtető és Fenntartó Központja.

Az önkormányzat együttműködése a kerületi Tankerülettel kifejezetten jónak mondható, a KLIK részéről elismerték, hogy a kerületi iskolarendszer rendkívül jó állapotban került állami fenntartásba.

A KLIK-kel való együttműködés során jelentkezett probléma, hogy még nem látszik az intézmény felújítás folytatásának forrása. Az erre használható keretet a szakminisztérium fogja a KLIK rendelkezésére bocsájtani, ezért várat magára a tíz éves felújítási program több eleme.

Az intézményi változás következtében jelentősen átalakult a kerület hozzájárulása az iskolarendszer működtetéséhez. A korábbi években jellemzően a normatíván felül még jelentős saját forrást is juttattak a köznevelési rendszerbe. Ebben az időszakban a meghatározólag 6 milliárd forintos kerületi hozzájárulásnak mindössze körülbelül 60%-át kapták vissza normatíva formában. Ez a jelentős többlet biztosította egyebek mellett a folyamatos intézmény felújítás és karbantartás forrását. Jelenleg az oktatásra fordított önkormányzati költségek éves szinten 2 milliárd forint körüli összegre estek vissza. Az önkormányzat továbbra is biztosít éves szinten 100 millió forintot a költségvetésében, ami a kerületi ösztöndíj rendszer, a táborozások, a nyelv és informatika oktatás támogatására és az Év Pedagógusa cím adományozására biztosít lehetőséget. 2013 év végén az önkormányzat 4,5 millió forintnyi pályázati összeget bocsátott rendelkezésre, hogy a digitális táblák újra működőképesek legyenek. Mindemellett - kompenzálendő, hogy az iskolák technikai személyzete kimaradt az általános pedagógus béremelésből és az életpályamodell bevezetéséből fakadó előnyökből, - a kerület megemelte a technikai személyzet fizetését, fenntartotta számukra a korábban működő cafeteria rendszert.

Az már most látszik, hogy a kialakított új köznevelési rendszer nehézségei a törvényi szabályozás bonyolultságából adódnak, ami különválasztja a fenntartói és működtetői feladatokat néha nehezen érthető módon. Továbbá egy forráshiányos helyzetet teremt, mivel a korábban az köznevelési rendszerbe investált önkormányzati források nagyon lecsökkentek az új helyzet következtében. Így a 2014-2016-os időszak legfontosabb kihívása lesz a KLIK-kel meglévő jelenlegi szoros és jó együttműködésben megtalálni annak módját, ami megteremti a fenntartói és karbantartói feladatok közötti összhangot és engedi folytatni az intézményi infrastruktúra felújítását, a 21. századi tanítási körülmények biztosítását a kerületi gyerekek számára. További feladat, hogy a szoros együttműködés lehetővé tegye, hogy a kerületi iskolarendszer a központi irányítás ellenére is alkalmazkodni tudjon a felmerülő férőhelyigényhez. Ennek kulcskérdése lesz a Fiastyúk utca 35-37 szám alatt található, a KLIK használatában lévő épület ismételt hasznosítása iskolaként.

5.9 Közbiztonság és bűnmegelőzés

A XIII. kerület önkormányzata továbbra is nagy hangsúlyt fektet a kerületen belüli közbiztonságra és bűnmegelőzésre, a lakosok testi és erkölcsi védelmére.

Az új jogszabályi háttérnek köszönhetően a közterület-felügyelet szerepe jelentősen megerősödött, amely a közbiztonság szempontjából jelentős pozitívumként jelenik meg. A közterület-felügyelet által biztosított területfelügyelők kiemelt figyelmet fordítanak az élelmiszerboltok és a vendéglátóhelyek környezetének ellenőrzésére. A folyamatos közterület-felügyeletnek köszönhetően csökkent a hajléktalanokkal való konfliktusok száma, visszaszorult a póráz nélküli kutyasétáltatás is. A közterület-felügyelet feladata az iskolák és óvodák környezetének ellenőrzése is. Általános tapasztalatuk, hogy a lakosság nagyon keveset tud a közterület-felügyelet jogállásáról, ezért 2013 decemberében 5000 példányban tájékoztató füzet került kiadásra pályázati pénzből.

A folyamatosan bővülő térfigyelő rendszer a kerületben jelentős mértékben hozzájárul a közterületek biztonságosabbá tételéhez, a bűncselekmények elkövetőinek azonosításához. 2013-ban újabb 30 helyen szereltek fel a kerületben térfigyelő rendszereket; ebben az évben 26 új helyszín bekamerázását tervezik. A térfigyelő kamerák által rögzített, leggyakrabban előforduló szabálysértések, bűncselekmények:

- szabálytalan parkolás
- engedély nélküli árusok
- hajléktalanokkal való konfliktusok
- illegális hulladék elhelyezés
- közterületen történő alkoholfogyasztás
- vezetőszíj nélküli nagytestű kutyák
- közlekedési balesetek

A kerület 2011. szeptember 5-től fokozott ellenőrzés végrehajtását rendelte el több, a kerületi bűnözéssel leginkább érintett területen. 2013. január 1-jétől ez a rendszer központi koordinációval működik, ezáltal biztosított az állandó rendőri jelenlét többek között például a Duna Plaza és a Lehel csarnok környékén és több gyalogos aluljáróban.

Az Önkormányzat továbbra is fontosnak tartja a lakosság tájékoztatását és oktatását az áldozattá válás tudatos elkerülésének céljából. Ezek kommunikálása az önkormányzati fenntartású intézményekben, a helyi közszolgálati médiumokban való közzététellel történik. A Rendőrkapitányság munkatársai előadásokat tartanak iskolákban és időseket gondozó intézményekben; a helyi televízióban és újságban helyet kapnak a bűnmegelőzési programok. Ezen kívül az egyes szakkoncepciók kidolgozása során figyelembe veszik a bűnmegelőzési szempontokat (pl. Közfoglalkoztatási terv, Családbarát program, Esélyegyenlőségi program).

6 A városrészek programjainak monitoringja és felülvizsgálata

6.1 Újlipótváros – A városrész monitoringja

Stratégiai cél: A színesedő és átalakuló városrész reneszánszának támogatása, a civil és önerős kezdeményezések felkarolása, a terület fizikai megújulásának elősegítése

28. ábra: Újlipótvárosi tömbbelső

Újlipótváros erős identitással bír, ami az utóbbi évek során, a helyi közösségi kezdeményezések erősödésével párhuzamosan egyre markánsabbá vált. Van saját közösségi portálja, újságja (lipocia.hu illetve az azonos című, negyedévente megjelenő magazin), fesztiválja - a Pozsonyi Piknik - és a környéken lakókat tömörítő több Facebook csoport. Ahogyan azt a kerület által 2013 júniusában elfogadott hosszú távú koncepció is megállapítja, Újlipótváros egy „multikulturális polgári negyed”.

A 2008-as IVS egy sokszínű, élhető lakókörnyezet kialakítását tűzte célul, ahol minőségi és megújuló közterületek és zöldfelületek jelennek meg, és megőrződik a terület építészeti öröksége. Az önkormányzatot elsősorban, mint katalizátort, mint a helyi kezdeményezések felkarolóját és kiegészítőjét látta. A célok elérése érdekében hangsúlyt fektetett az agóra funkciók erősítésére és a forgalomcsillapításra, a társasházak megújulásának ösztönzésére és általában a területen a közösségi funkciók erősítésére.

Az évek során az irányok nem változtak, és a városrész ütemes fejlődése azt mutatja, hogy a célkitűzések mindegyike elkezdett teljesülni. A kétévenkénti felülvizsgálatok kisebb módosításokkal minden esetben olyan irányokat jelöltek ki, amelyek közelebb hozták ezen célok megvalósulását. Így a 2012-es IVS felülvizsgálata a városrész karakterének megőrzését, a terület megújításának folytatását tűzte ki célul, hasonlóan fontosnak tartva az épületállomány további fokozatos megújítását, a forgalomcsillapítás elősegítését, különös tekintettel a fenntartható városi mobilitás-tervezés (SUMP) lehetőségeinek megvizsgálására, az alternatív közlekedési lehetőségek elősegítésére és a parkolási kérdések rendezésére.

A városrész fejlődésére a legnagyobb hatással a Pozsonyi út szisztematikus fejlesztése volt. A 2012 óta eltelt időszakban befejeződött a Pozsonyi út megújításának teljes programja a Szent István körúttól a Bessenyei utcáig. Befejeződött a Wahrmann Mór köz rehabilitációja és létrejött az elsősorban az idősebb generáció igényeire figyelemmel lévő Ruttkai Éva park a művészno szobrával. A zöldterületi fejlesztés egy másik, hasonlóan inkább az idősebb generációt megcélzó eleme volt az eltelt időszakban, hogy a Radnóti Miklós Művelődési Központ kertbe fitness eszközöket helyeztek ki. Ezek jól mutatják annak fontosságát, hogy az önkormányzat a zöldterületi fejlesztéseknél is tekintettel van a különböző korosztályok eltérő igényeire.

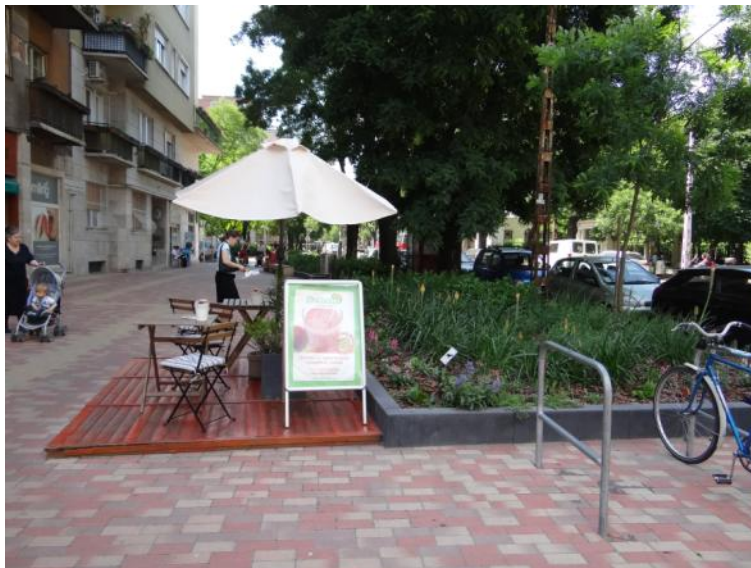
A 2014 legjelentősebb zöldfelületi beruházása a 300 millió forintból megújított Kárpát utcai lakótelepi közpark, mely elsősorban a lakótelep Bessenyei utca és a Helia szálló közötti szakaszának Duna felőli területeit érintette. Felújították, bővítették a zöldfelületeket, talajvízkutat, automata öntözőhálózatot szereltek fel. A szabványnak megfelelően megújult és közvilágítást kapott a területen átmenő kerékpárút. Jobban használható kerti bútorokat, új játszóteret építettek - elsősorban a kamaszok számára.

Nem csupán a zöldterület fejlesztéseknél fontos önkormányzati feladat az egymással gyakran ellentmondó, ám egyaránt jogos igény teljesítése közötti megfelelő egyensúlyozás. A forgalomcsillapítás, a kerékpáros közlekedés előnyben részesítése mellett figyelembe kell venni annak fontosságát, hogy a lakosok számára megfelelő mennyiségben álljanak rendelkezésre parkoló helyek. A parkolóhelyek hiánya a városrész jellegzetes problémája. Az önkormányzat az elmúlt évek alatt ebben igyekezett minden esetben egyensúlyozni a különböző igények között.

A műszaki beruházások mellett tovább erősödött az a folyamat, amit Újlipótváros kulturális reneszánszaként lehet jellemezni: a területnek egyre erősödő identitása van, sok helyi lakos büszke a városrész múltjára és aktívan próbálja formálni a városrész jövőjét. 2009 óta minden évben nyár végén megrendezik a helyi boltosok, civilek kezdeményezésére létrejött Pozsonyi Pikniket. Kulturális szempontból fontos fejlesztés volt a Tátra utca 20/B-ben található Újlipótvárosi Klub-Galéria bővítése.

A kulturális megújulást egy építészeti megújulás is követte. A 2012 óta eltelt időszakban ennek elősegítésére az önkormányzat a városképileg kiemelt területeken – például a Pozsonyi út környékén – a 16/2013. (IV. 23.) önkormányzati rendelet alapján településképi bejelentési eljárást vezetett be. Ennek segítségével a kerület egységesíteni igyekezett ezen területeken az üzlet portálok és teraszok arculatát, közelebb jutva egy egységes utcakép megteremtéséhez. Folytatódott a 2008 óta működő Értékvédelmi Támogatás pályázat, aminek célja a jogszabállyal védett építészeti

értékek megmentésének segítése. Az évi bruttó 10 millió forintos keretből egy épület, társasház kettőt kaphat meg vissza nem térítendő támogatásként. A kerület minden részéből befogadnak pályázatokat, de éppen Újlipótváros építészei öröksége miatt a nyertesek elsősorban ebből a városrészről szoktak kikerülni. 2013-ban összesen 8 ház nyert a kerületben, amelyekből 7 Újlipótvárosban volt, 2012-ben mind a 7 kiválasztott épület újlipótvárosi volt.

29. ábra: Felújított közterület a Pozsonyi úton a Szent István parknál

6.2 Újlipótváros – A városrész felülvizsgálata

Az IVS és az elfogadott kerületi hosszú távú fejlesztési koncepció nagyon hasonlóan látják a városrész jövőbeni fejlesztési irányvonalát: az építészeti örökséget megőrizendő, mellette a terület élhetőségét javító, a jelenlegi kulturális revitalizációs folyamatokat erősítő programra van szükség. A hosszú távú koncepció felveti egy egységes közterületi dizájn kialakításának lehetőségét is, ami tovább segítené a városrész sajátos arculatának megőrzését.

A városrész jövőjére az elkövetkező években két komolyabb fővárosi törekvés lesz erős hatással. Az a fővárosi szándék, hogy a belvárosból kitiltott szállodahajók a Szent István park és Dráva utca közötti Duna-parti szakaszon kössenek ki. Ez hozzájárulhat az újlipótvárosi boltok, elsősorban a vendéglátóhelyek forgalmának növekedéséhez. A 2-es villamos vonalának északi meghosszabbítása növelheti a városrész ingatlanainak értékét és hírnevét, a megélénkülő turizmus által.

A városrész fejlődésének egyik kulcskérdése a terület humanizálása, ami elsősorban a zöldterületek növelését jelenti. Jó állapotú parkkal és játszótérrel megfelelően el van látva a terület, az utcák fásítását vagy lehetőleg virágosítását folytatni kellene. Felmerül annak lehetősége is, hogy az egyelőre kihasználatlan és rendezetlen tömbbelsőket önkormányzati támogatással használhatóvá tegyék a lakók. A támogatás nem feltétlenül kell, hogy anyagi legyen. Szervezéssel, jogi és építészeti tanáccsal tudná az önkormányzat ezt a folyamatot segíteni.

A nagy volumenű közterületi fejlesztések lezárultával nem várható további forgalomcsillapított zónák kialakítása Újlipótvárosban. Továbbra is cél a kerékpáros közlekedés erősítése. Megvizsgálva a hamarosan beinduló MOL Bubi rendszerét, és a kerékpár forgalom átalakítását, további kerékpár tárolók létesíthetők, figyelve arra, hogy ez ne vezessen a parkolóhelyek számának csökkenéséhez.

Folytatni kell a lakóépületek rehabilitációját és az intézmények rekonstrukcióját a városrészben. Ebbe a folyamatba illeszkedik, hogy 2014-ben elindul a Lehel Csarnok felújítása és a Visegrádi utcai rendelőintézet rekonstrukciója.

Javasolt, hogy az önkormányzat karolja fel az izgalmas, újszerű kezdeményezéseket, amelyek hozzájárulnak a kulturális sokszínűség és a szolidaritás erősítéséhez.

30. ábra: Pozsonyi úti kiskereskedelmi arculat a Budai Nagy Antal utcánál

6.3 Vízafogó – A városrész monitoringja

Stratégiai cél: Az alapvetően lakóövezeti terület élhetőségének növelése, a folyamatos megújulás támogatása. A panel-rehabilitáció erősítése és támogatása.

A Vízafogó városrészt elsősorban lakótelepi területek alkotják, amelyeket két ütemben 1984-ben és 1989-ben fejeztek be.

A Vízafogó lakótelep a főváros egyik legjobb státuszú lakótelepe. Mutatja azokat a fizikai problémákat, amelyek tipikusan a 70-es 80-as években épített paneles lakótelepeket érintik, jó lakossági összetételből fakadóan és nagyon jó városszerkezeti elhelyezkedése miatt stabil ingatlanpiaci pozícióval rendelkezik a fővárosban, megfizethető lakásokat kínálva. Erre a stabilitásra és megfizethetőségre, és arra a tényre, hogy a lakótelepi struktúrából fakadóan kisebb alapterületű a lakásállomány, épít a hosszú távú koncepció, amikor fiatalok és pályakezdők városrészeként tekint a Vízafogóra.

Az IVS 2008-ban a területre elsősorban, mint lakóövezetre tekintett, ezért a felmerült javaslatok is a terület élhetőségén kívántak javítani. Ennek értelmében a terület rehabilitációját kívánták elősegíteni, beleértve az épületállomány energetikai és homlokzati megújulását, a zöldterületek rehabilitációját. Erősen hangsúlyozta az IVS a városrész kapcsolatának erősítését a Duna-parttal. A 2012-es felülvizsgálat és monitoring hangsúlyozta, hogy kiemelten fontos a Népfürdő utcai lakótelep oldalán a parkolási és közterületi problémák megoldása.

A Vízafogó lakótelepen az elmúlt évek folyamán, mivel nem került kiírásra országos pályázati támogatás az iparosított technológiával készült épületek felújítására, az épületállomány megújulása leállt. A közterületek rehabilitációjában komoly előrelépés történt. Az önkormányzat felismerte, hogy a közterületi rendezés segítségével hozzájárulhat a Vízafogó lakótelep státuszának megőrzéséhez, az ott lakók életkörülményeinek javításához.

A terület közterület rendezési programjának első lépcsője 2011-ben megvalósult, amikor is az önkormányzat felújította és forgalomcsillapította a Vízafogó sétány Dunavirág és Viza utca közötti szakaszát. A felújítás következő üteme 2013-ban valósult meg, amikor a lakótelepi intézményi sáv másik oldalán került sor forgalomcsillapításra és díszburkolat kihelyezésére. A felújítás harmadik szakasza pedig jelenleg folyamatban van. Ennek értelmében, két karakteresen eltérő helyszíntre koncentrálni közösségi tervezés folyik a közterületi fejlesztés lakossági igényeknek megfelelő módon történő megvalósítása érdekében. Az egyik helyszínt a tízemeletes házgyári tömbök közötti közterületek adják – ez a Viza utca, Népfürdő utca, Dunavirág utca és Párkány utca által határolt terület. A másik, karakteresen eltérő beavatkozási terület az udvaros házak által határolt zöldterületek – ezek a Dunavirág utca, Esztergomi út, Dráva utca és a Párkány utca által határolt tömbök.

A városrész Dunával való kapcsolatának erősítésére tanulmánytervvel rendelkezik az önkormányzat. Ez évben a kerületi önkormányzat a „Tematikus Fejlesztési Programok 2014-2020” felhívásra benyújtotta a Fővárosi Önkormányzathoz, a Dráva utca és az Árpád-híd közötti partszakasz fejlesztését, mint projekt ötletet. Az így elkészülő szakasz egy folyamatos Duna-parti gyalogos sávot hozna létre a Rákospatakig - kapcsolódva a 2021-es úszó VB-re elkészülő Dagály úszókomplexumhoz. A kerület Dunával való kapcsolatát megerősítő további elem lenne, ha a Dráva utca magasságában megvalósulna a kerület kezdeményezésére fővárosi tervekbe bekerült gyalogshíd a Margitszigetre.

Beruházási szempontból megváltozott helyzetet teremtett, hogy a sétány ingatlanát együtt a Duna-part egyéb területeivel - 99 évre egy törvénycikk a Fővárosi Önkormányzat vagyongazdálkodásába adta.

A városrészben történő irodaépítések tekintve elmondható, hogy előkészítés alatt, építés előtt áll a Skanska Nordic Light irodaháza a Váci úton, a Süllő utcánál, amely több mint 26 000 négyzetméter irodaterülettel – minőségi zöldfelületekkel, belső udvarral és kerttel – valósul meg, szintén megfelelő a nemzetközi zöldépület-minősítő rendszer fenntarthatósági kritériumainak.

31. ábra: A tervezett Nordic Light irodaház¹³

6.4 Vizafigó – A városrész felülvizsgálata

A terület megújításához jó úton indult el az önkormányzat. Ezen út a folytatásának záloga, hogy a Vizafigó lakótelep és környezete továbbra is megőrzi a relatíve jó ingatlanpiaci pozícióját a fővárosi lakásállományon belül. Éppen ezért javasolt:

- Amennyiben megjelenik országos panel program, a területen az épületállomány minél nagyobb részvételét biztosítani a programon. Pályázati konstrukciótól függően ennek egyik módja, ha az önkormányzat kamatmentes hitellel támogatja az épületek részvételét a programban. Ugyanilyen fontos lenne, a lakosság és a közös képviselők megfelelő tájékoztatása, adott esetben rendszeres tanácsadás számukra.
- A zöldterületi és közterületi megújítás folytatása, lehetőleg az eddigi tervezési gyakorlatnak megfelelően, az ún. közösségi tervezés módszerét alkalmazva a továbbiakban is. A helyi lakosság minél nagyobb fokú bevonása biztosítja a terület stabilitását, a helyi közösségek erősödését.
- A hosszú távú fejlesztési koncepció értelmében a kerületben további kisközpontok kiépítése szükséges. Egy ilyen lehetséges lokális jelentőségű központ helyszíne lehetne a Dráva és Kárpát utcák kereszteződése. Itt komolyabb szolgáltató központ is kiépülhetne, pótolva a területen meglévő hiányokat. A területet másik oldalról kiszolgáló központ a Váci út – Róbert Károly körút sarkán helyezkedhetne el.
- A terület Dunával való kapcsolatának rendezése kiemelt jövőbeni feladat. Ennek első lépéseként az önkormányzat beadta a partszakasz fejlesztésére a projekt ötletét a Fővárosi Önkormányzathoz. Mivel jelenleg sok bizonytalanság van a Duna-part jövőbeni fejlesztési

¹³ <http://www.skanska.hu/hu/Projektek/Project/?pid=7322>

stratégiájával kapcsolatban, javasolt, hogy a vélemények kikristályosodása után az önkormányzat üljön le a lehetséges szereplőkkel tárgyalni.

6.5 Váci út menti funkcióváltó területek – A városrész monitoringja

Stratégiai cél: Élhető városrész kialakítása a jövő nemzedékek életkörülményeinek és a rekreáció összávárosi igényeinek figyelembevételével; a Váci úti térség átalakult karaktereinek minőségi továbbformálása

A Váci út menti zóna folyamatosan a budapesti irodapiac legkeresettebb területe. Az IVS e területre 2008-ban az alábbi stratégiai célokat határozta meg:

- A rakparti út és a Cserhalom utca kiépítése (a Váci út és a belvárosi területek forgalmi többletterhelése nélkül).
- A parti térségből közösségi közlekedési kapcsolatainak kialakítása, javítása
- Az ingatlanfejlesztés során az építészeti értékteremtés erősítése.
- Egybefüggő közterületként megnyíló Duna partok (zöld partok) kialakítása, gyalogos övezetek kialakítása, amelyek vonzáskörzete nem kizárólag az új ingatlanok lakóira, hanem Budapest egészére vonatkozik.
- A fejlesztőkkel való együttműködési és tárgyalási folyamatok menedzselése, irányítása
- A Váci út térségében a szakképző intézmények fejlesztésével, a képzőhelyek közti együttműködés erősítésével erős szakképzési tudásbázis kialakítása.
- A part mentén a Váci út kerékpárút élhetőbb alternatívájaként, a rakpart, a FOKA-öböl környéki zöldsáv mentén új, teljes hosszban kiépülő kerékpárút létrehozása.
- A terület parkolási igényeinek a közterületek helyett mélygarázsokban történő kielégítése, rendezve a már megépült területeken tapasztalható parkolási zavarokat.
- A Népszigeten javasolt a GANZ területének funkcióváltása, szállodák, üdülők kiépítése az árvízvédelem területén, fokozva a terület rekreációs adottságait. Meg kell teremteni az új lakóterületekhez tartozó pihenősziget funkciót.

A 2010-es és 2012-es monitoring során megállapított tényekkel összhangban továbbra is fontos megemlíteni, hogy az IVS-ben megfogalmazott célok jelentős részben a kerületi feladatokon, szerepvállaláson kívüliek.

A Váci út menti terület átalakulása továbbra is érezhető, vezető pozíciója fővárosi léptékben megmaradt. Az irodaépítésekben erősödtek az építészeti és funkcionálisan igényes beruházások, új közterületi funkciókat, élő, városi közeget is teremtenek. Komplex városfejlesztési tevékenységek valósulnak meg, amelyek nem csak irodaegyütteseket, hanem közösségi célú felületeket és nívós arculati megoldásokat foglalnak magukban. A Váci úti irodafolyosó pozicionálása révén ma már elvárt a magas színvonalú épületek, városi felületek létesítése, amelyek bérlői meghatározó és piacvezető cégek lesznek hosszabb távú bérlői elkötelezettséggel. Ez a kiszámíthatóság mozgatja a kerületi irodapiacot, amelyben egyre több „zöld technológiával” energiatudatos építészeti megoldások jelennek meg.

32. ábra: A Váci út látképe a Forgách utcánál

Ahogy a 2012-es monitoringban is megfogalmazásra került, a gazdasági válság építőiparra gyakorolt hatása fővárosi szinten jelentős, de a XIII. kerületben a korábbi kedvező adottságok (metró közvetlen jelenléte, jó elérhetőség, stabil és fejlesztőbarát környezet) és a hasonló funkciójú területek kritikus tömegének megléte miatt érdemi fejlesztések zajlottak és zajlanak jelenleg is. A kerület és a fejlesztők által kötött településrendezési szerződések (TRSZ-ek) tartalmazzák az irodafejlesztéseknél meghatározó, parkosított közhasználatú tömbbelső kialakítását, amelyek révén élhetőbb, közösségi terek alakíthatók ki, oldva az irodaépületekhez korábban társított monofunkcionális használatot. Az irodafolyosó modernebb tagjai révén, az évek során egyre városiasabb térfal jön létre, amelyben egyszerre van jelen a Váci út hagyományosan ipari arculata és az új nemzetközi szereppel bíró karakter modern világa.

A Váci úti irodafolyosó területén 2013 és 2014 első negyedévében összesen 35 240 négyzetméter össz-alapterületű irodai létesítmény kapott használatbavételi engedélyt. Kivitelezés alatt áll közel 124 000 négyzetméter, építési engedéllyel rendelkezik, de még nem kezdődött meg az építése mintegy 48 000 négyzetméter össz-alapterületű irodai funkciónak.

A Váci Greens irodaház első, „A” épülete mintegy 17 500 négyzetméter össz-alapterülettel 2013-ban átadásra került, a második épület kivitelezése megkezdődött. Az épületek jelentős mértékben energia-hatékony építészeti megoldásokat és fenntartható energetikai rendszereket foglalnak magukban.

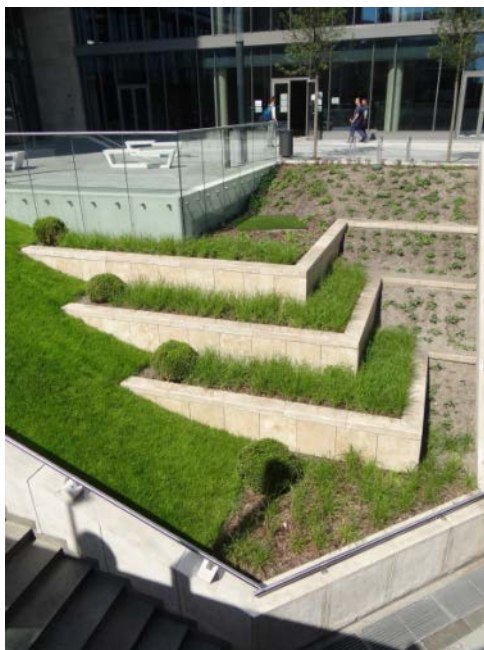

33. ábra: A Váci Greens irodaház megépült „A” épülete, előterében a második épület kivitelezése

A Váci Corner irodaház 2014-ben kapta meg a használatbavételi engedélyt, 18 500 négyzetméter össz-alapterületre– a földszinten étteremmel, kereskedelmi üzlettel. Az ingatlanfejlesztő felújította a Turbina utcát, a szomszédos lakóház homlokzatát és parkosította a metrófeljárót.

34. ábra: A Váci úton kialakult városi térfalat erősítő Váci Corner irodaház épülete a Forgách utcai metróállomásnál

35. ábra: A közelmúltban átadott Váci Corner irodaház előtti metróállomás fogadótere a Forgách utcánál

A part menti területeken nem történtek érdemi változások, a szerkezetkész, leendő lakóépületet sem fejezte be az építető.

36. ábra: A part menti terület legdélebbi lakóépületének befejezése még nem történt meg

Az IVS-ben javasolt, a városrészre vonatkozó főbb fejlesztési javaslatok teljesülése az alábbiak szerint történt:

Az Esztergomi út fejlesztése és a **Cserhalom utca átépítése nem valósultak meg**, mert ehhez szükséges az itt végighúzódnó 120 kV-os légvezeték föld alá vitele. Elvetésre került egy átmeneti burkolatfelújítás.

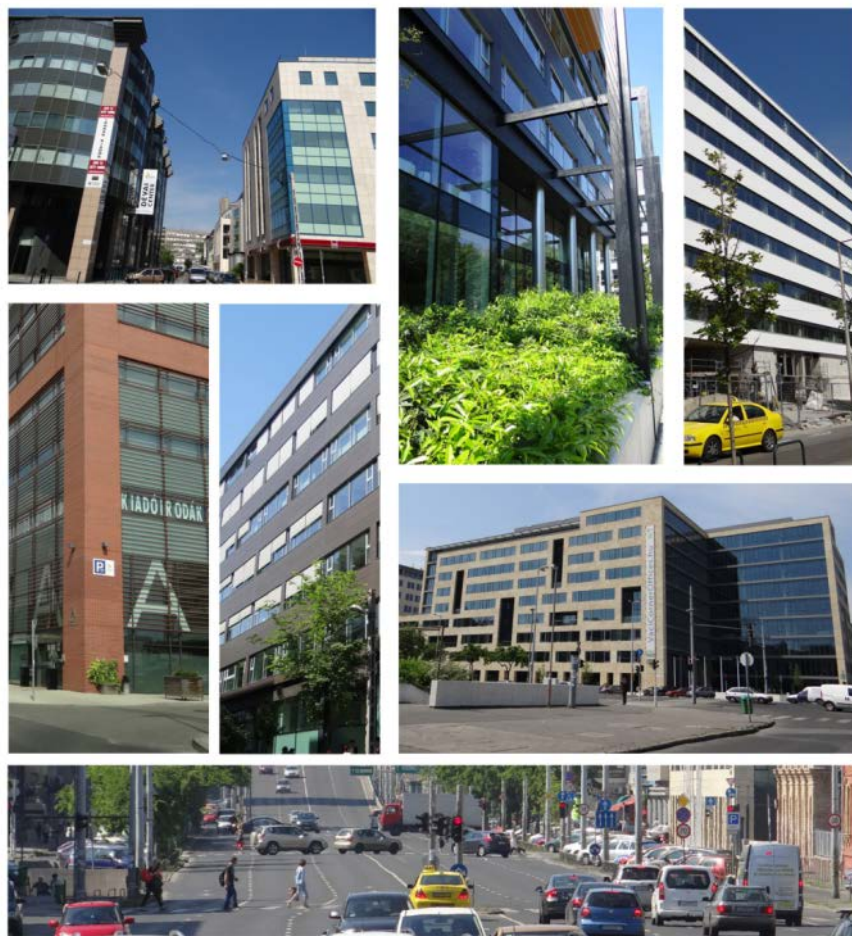
A térségben megvalósult az autóbusz-közlekedés, a Belvárosból induló 15-ös járat feltárja a Cserhalom utcát, a Fiastyúk utcán keresztül eléri az M3-as metró Gyöngyösi utcai állomását. Jelentős fejleményeket ígér a 2021-es úszó VB (és a 2017-es ifjúsági VB) Dagályfürdőbe hozatala és az ehhez kapcsolódó állami beruházások, így a part menti sétány az Árpád híd és Rákospatak közötti szakasza, a Dagály sétány kiépítése a Turbina utca vonalában, valamint a strandfürdő árvízvédelmének megoldása.

6.6 Váci út menti funkcióváltó területek – A városrész felülvizsgálata

A Váci út menti térséget továbbra is az alacsonyabb minőségű lakókörnyezetet felváltó jelentős, magas színvonalú, új építészeti arculatváltás jellemzi a magas építészeti minőséget felmutató irodafejlesztések terén. Ahogy a 2012-es felülvizsgálat során is megállapítható volt, a part menti területek korábbi erőteljes bővülése és benépesülése áthangsúlyozódott még inkább a Váci út tengelyébe, az első határoló, párhuzamos utcák tengelyéig. Továbbra is fontos, hogy az irodaépületek a legújabb zöld technológiák alkalmazása mellett közösségi használatra is megnyitható zöldfelületeket, városi közttereket tartalmazzanak. Az irodafolyosó fejlődése egyben városi arculatteremtést és a Váci út térségében magas építészeti minőségű városi térfalak létrehozását kell, hogy jelentse.

Olyan munkahelyi központú fejlesztési dinamika szükséges, amely a városon belüli kiemelkedő pozíciót megtartja, növeli. A part menti területeken szükséges a Duna menti sáv folytonosságának és funkciógazdagságának erősítése. A beépítetlen telkeken előremutató lenne a magánfejlesztői fejlesztések egyértelműsítése, az építési szándékok újratárgyalása, (TRSZ-ek), valamint a hatályos városrendezési tervek felülvizsgálata.

A kerületi kompetencián túlmutat, az M3-as metró halaszthatatlan rekonstrukciója. Amennyiben a vonal további állapotromlása lesz jellemző, az nem használ a jelentős mértékben a kiváló metrókapcsolatra ráépült irodafolyosó fejlődésének.

37. ábra: A Váci úti irodafolyosó

Megerősítve a 2010-es és 2012-es felülvizsgálatban foglaltakat, a **Váci út menti dinamika a jövőben mind inkább ki kell, hogy egészüljön a nagyarányú közösségi infrastruktúra** (feltáró utak, minőségi közterületek, zöldfelületek, vízzel való kapcsolatok) és a **humán közszolgáltatások tudatos fejlesztésével**. Ezzel lehet a területen erősíteni az ingatlanpiaci pozíciót és vonzó fejlesztői környezetet teremteni az újabb fejlesztők számára.

A közösségi és szolgáltatási funkciók erősítésére javasolt a helyi alközpontrendszer fejlesztése (szomszédsági alközpontok kialakítása), a kerület hosszú távú fejlesztési koncepciójának policentrikus központrendszer elképzeléséhez illeszkedve, amely a Váci út mentén, a Gyöngyösi utcai metróállomás közelében valósítható meg az autóbusz-végállomás által közrefogott területen, mint lokális jelentőségű központ. A jelenlegi, főként a helyi igényeket kiszolgáló bódék helyett egységes arculatú, építészeti előremutató, funkciógazdagabb szolgáltató-központ a metróállomáshoz kapcsolódva erős lakossági keresletet találhat meg. Ezen, napi igényeket kielégítő szolgáltató centrum eltérő profilú a szemben lévő Duna Plaza globálisabb kínálatához képest, így a két funkció egymást várhatóan erősíti, nem gyengíti. A szolgáltató funkció kialakításához meg kell találni a megfelelő fejlesztői és finanszírozási konstrukciót.

A továbbiakban is jelentős fejlesztési javaslatok:

- A Duna-part elérésének javítása a meglévő hálózati elemek javításával, újak kiépítésével (Cserhalom utca minőségének javítása).
- Az újonnan megépült minőségi part menti zöldfelületek növelése, hálózatba integrálása a kerület ökológiai folyosóinak megteremtésére, a folytonos észak-déli közterületi és zöldfelületi kapcsolatok javítására
- A part menti terület felszíni parkolási problémáinak kezelése mélygarázsokkal és azok igénybevételének jobb kielégítésével.

6.7 Kertváros – A városrész monitoringja

Stratégiai cél: A városrész karakterének megőrzése, a társasházak megújulásának támogatása és a szolgáltatások modernizálása a helyi lakosság igényeihez igazítva

A 2008-ban jóváhagyott IVS szerint a városrész stratégiai célja a hagyományos lakóterületi arculat megőrzése az épületállomány állapotának javításával. Olyan jövőkép került meghatározásra, amely alapján a beépítés karaktereinek megőrzését elő kell segíteni, a besűrűsödés kerülendő, miközben a területre jellemző zöld karakter (Rákos-patak zöldpartjai, ötvenes évek lakótelepi beépítése, kertvárosi előkertek) továbbra is értékként szolgál.

A megfogalmazott, városrésze vonatkozó célok az alábbiak voltak:

- Zöld karakter megőrzése a közösségi zöldfelületek arányának megtartása, színvonalának emelése mellett.
- Építészeti identitás megőrzése a fővárosi munkáslakás-építés egyik jelentős emlékeként, amely beépítésében, középületeiben és a lakóépületek minőségében is példaértékű.
- A társasházak minőségi felújítása, a homlokzati elemek megőrzése mellett, figyelembe véve a társasházi önkormányzati támogatási programokat.
- A szolgáltatási spektrum modernizálása
- A leendő Körvasúti körút városszerkezeti hatásainak menedzselése

A korábbi IVS monitoring vizsgálatok során megállapított tendenciák érdemben nem változtak az elmúlt két év során sem. A **kertvárosi területen nem történt jelentős változás, lakókarakter jellemzi kizárólagosan a városrészt.** A Budapesti Városrendezési Keretszabályzat (BVKSZ) városképileg kiemelt területnek minősítette a Kertvárost, de ez a városképi adottság fokozatosan tűnik el, az építésügyi eszközök ennek megőrzését nem tudták megakadályozni.

38. ábra: Hagyományos kertvárosi épület

39. ábra: Átépített homlokzatú és előkertű épületek a Kertvárosban

Azzal, hogy egyre több épület és kapcsolódó előkert újul meg, alakul át, a korábbi egységes arculat eltűnik, a kertvárosi jellegzetes hangulatot egy változatos, családi házas, sorházas állomány váltja fel. Tudomásul kell venni, hogy a mai kor igényeinek figyelembevételével kerültek felújításra az épületek, melyek homlokzataikban, alaprajzaikban, kerthasználatukban átépültek.

A Gyermek tér megújításával egy időben átadásra került itt 2013-ban a kétszintes idősek klubja.

6.8 Kertváros – A városrész felülvizsgálata

A korábbi felülvizsgálatot megerősítve a jövőben is törekedni kell arra, hogy a terület jellemzően beállt szerkezeti adottságai miatt a kertváros megőrizze a jelenlegi arculatát, ne jöjjön létre besűrítés és a társasházak túlépítése, a karakter további elvesztése. A társasházak szerkezeti és arculati felújítása indokolt, olyan paraméterekkel, amelyek mentén az egyediség és jellegzetes beépítés megőrizhető marad. Igaz ez az épületek tömegére, a formákra, a színvilágra, a zöldfelületek, előkertek megtartására. Megegyezve a 2010-es és 2012-es felülvizsgálat iránymutatásával, törekedni kell arra, hogy az épületállomány visszafogott és hagyományőrző fejlesztése mellett folytatódjon a közterületek megújítása. Az új fővárosi városrendezési dokumentum (FRSZ) már nem kezeli a kertvárost városképileg kiemelt területként, - az említett átépítési folyamatoknak köszönhetően. Ennek megfelelően a városrész esetében a városrendezési szabályozók átgondolására lesz szükség a jövőben. Megfontolásra javasolt a beépítési intenzitás növelését lehetővé tevő – meghatározott feltételek mentén történő – plusz beépítési bónuszok meghatározása, melyek igénybevétele esetén azonban egy jól definiált, magas színvonalú, új építészeti minőség megteremtéséhez kell hozzájárulnia a városrészben építkezni, a meglévő épületeket átépíteni szándékozó lakosságnak, megteremtve egy az eddigiektől akár eltérő, de a mai elvárásoknak megfelelő építészeti minőségében magasabb, megújult karakter kialakításának lehetőségét.

6.9 Északi lakótelepi terület – A városrész monitoringja

Stratégiai cél: A lakótelepi épületállomány korszerűsítése és a közterületi rendszer fejlesztése

Az IVS célja 2008-ban a lakótelep ingatlanpiaci pozíciójának emelése volt. Ehhez két eszközt javasolt: a lakóépületek felújítását és a közterületek minőségi fejlesztését.

A közterületek fejlesztése jelentősen emelkedett a lakótelepen az elmúlt években is, a funkcióik tovább bővültek: megjelentek a játszóterek és pihenőparkok mellett a fitnesseszközök kihelyezésével a szabadtéri sportolást szolgáló sportparkok, tovább folytatódott az esztétikailag és funkcionálisan is gazdagabb közterületi minőség kialakítása.

40. ábra: Az északi városrészek zöldfelületei

A hagyományos közterületi arculati elemek mellett (pl. Gyöngyösi sétány) tovább fejlődtek a zöldfelületek. Egyik legjelentősebb fejlesztés 2013-ban a Cziffra György parki sportpark kialakítása és a kivitelezés előtt álló, meglévő játszótér megújítása a Kárász utcai játszótérrel közösen, amely a 2013-ban a Tomori lakótelepre készített fejlesztési koncepciótervben foglaltak alapján a terület rekreációs parki fejlesztését szolgálja.

6.10 Északi lakótelepi terület – A városrész felülvizsgálata

Az Északi lakótelepi terület beállt, karakteres és kedvelt városrész, ahol új fejlesztésekre, különösen lakóterületekre érdemben nincs lehetőség. A lakóépület-állomány energiatakarékos felújítása, a minőségi közterületi állomány létrehozásának folytatása a városrész még vonzóbb és élhetőbb lakóterületté válását segítik elő.

6.11 Keleti vegyes funkciójú városrész – A városrész monitoringja

Stratégiai cél: A lakófunkció erősítése és a gazdasági funkciók területi átrendezése

A XIII. kerület adminisztratív központját, a Béke teret is magában foglaló városrész fejlődése tovább folytatódott. A lakásépítések a 2006 óta, és a 2010-es monitoring időszakát is figyelembe véve erre a városrészre, ezen belül is a déli részre koncentrálódnak legerőteljesebben a kerületben.

Erősödött a lakódominancia a kerület ezen részén. Tovább tisztult a korábbi vegyes, részben kisiparra, szolgáltatásokra épülő városrész profilja. Ugyanakkor a túlzott lakódominancia a monofunkcionalitás irányába mozdítja a városrészt, amely nem szerencsés.

A terület fő tengelye, a Reitter Ferenc utca az úttengely zöldítését követően sem ad valódi városi folyosót a keleti vegyes területnek.

41. ábra: A Reitter Ferenc utca, mint a keleti vegyes városrész fő tengelye

Folytatódott a városrészben a zöldfelületek és többfunkciós közterületek fejlesztése (pl. sportpark), amely minőségében javítja a városrész élhetőségét.

42. ábra: Sportpark a Jász utca 116-ban

A kerületben építés alatt álló (kivitelezés alatti vagy korábban megkezdett építésű) 25 lakóépületi beruházás által érintett, összesen 2080 lakásból 16 épület, összesen 909 lakása ebben a városrészben valósul meg, amely egyértelműen mutatja a kisebb lakóépületek és a kedvezőbb árfekvésű városrész iránti relatív magas keresletet. Az engedélyezés alatt álló 10 épület 734 lakásából 6 épület 189 lakása tervezett a keleti vegyes városrészben. A kerületben engedéllyel rendelkező, de még nem épülő 8 épület 331 lakásából 3 épület 78 lakása fog a városrészben megvalósulni.

A városrészben továbbra is leginkább kisebb lakásszámú házak épülnek, követve ezzel az érvényes KSZT-ket, mely a terület belső utcáiban a kisvárosias jelleget preferálja és a határoló utak mentén teszi lehetővé a nagyobb lakásszámú, intenzívebb beépítésű fejlesztések kivitelezését. Ezen, főleg kisebb alapterületű ingatlanokat megvalósító beépítésmódokra van leginkább érdeklődés és a hitelfelvételi korlátok miatt egyben szinte kizárólagos kereslet is.

43. ábra: Építés alatt álló lakóépület

44. ábra: Az Önkormányzat beruházásában megvalósuló 100 lakásos passzívház a Jász utca 91-ben

Kiemelkedő jelentőségű az Önkormányzat beruházásában megvalósuló 100 lakásos passzívház a Jász utca 91-ben.

A 2012-ben megállapítottaknak megfelelően jelenleg is igaz, hogy a lakóterületek és korábbi, vegyes hasznosítású városrészek átalakulása, minőségi megújulása elsősorban spontán folyamat, amelyet az önkormányzat a közterületek (közutak, zöldfelületek, közterek) rendezésével, megújításával katalizál. A bútorklaszter korábbi dominanciájára továbbra is igaz, hogy a gazdasági válság és a városhatár mentén megépített szakáruházak, az internetes kereskedelem kínálata miatt átrendeződt: több áruház (pl. Domus, Material Center, illetve egyes bútoráruházak a Reitter Ferenc utcában) bezárt. A növekvő lakódominancia mellett továbbra is erős a szolgáltatások és kisipari tevékenységhez köthető vállalkozások jelenléte. Ezek komoly része autójavítással, autószereléssel kapcsolatos szolgáltatásokhoz köthető tevékenységeket lát el, de bővül a bútorkészítéssel, -szereléssel foglalkozó vállalkozások hálózata is.

45. ábra: Autójavító műhely a Szent László úton

A városrész keleti oldalán a Rákosrendezővel kapcsolatban érdemi előrelépés nem történt. A Millenniumi földalatti vasúttal foglalkozó megvalósíthatósági tanulmány több változatban is vizsgálta a vonal északi, Rákosrendezőn át történő meghosszabbítását, ezen változatok korábbi tervfázisban elvetésre kerültek. Az Angyalföld és Zugló közötti kapcsolatok javítását a 3-as villamos Szegedi úti átvezetését is magában foglaló, „A fővárosi villamoshálózat és trolibuszhálózat egységes fejlesztési koncepciója” c. dokumentum megvalósításra javasolta.

Rákosrendező vasútállomás kapcsán nem kezdődött meg a vasúti megállóhely áthelyezése és az új, Lőportárdűlő megálló kiépítése a Nyugati I/a vasúti beruházás részeként.

6.12 Keleti vegyes funkciójú városrész – A városrész felülvizsgálata

A 2012-es monitoring során megfogalmazottakat megerősítve, a keleti vegyes funkciójú városrész várhatóan továbbra is az egyik legdinamikusabban fejlődő városrész marad. Fontos, hogy a kisebb méretű lakóépület-fejlesztés és távlatilag a második budapesti irodafolyosó előkészítése várhatóan egymást erősítő tevékenységek legyenek. Ezen funkciókhoz erősíteni kell a lakódominancia mellett a kisipari és szolgáltató tevékenységek megmaradását, a meglévő cégek megújulását, modernizálását, a jelenleg kizárólag L2-es lakóövezeti besorolás felülvizsgálatával speciális munkahelyi, telephelyi funkciókat is megengedő szabályozás bevezetésére lenne szükség, mely lehetővé tenné a jövőben a korszerű technológiával üzemelő, pl. biotechnológiai és infokommunikációs iparágakban tevékenykedő, ún. high-tech cégek, illetve a jelenleg is megtalálható telephelyi tevékenységet folytató cégek további megtelepedését.

Fontos, hogy rendezett parkolást, és forgalomcsillapítást magában foglaló közútfelületek jöjjenek létre a még hagyományos forgalmi rendű utcákban is, hasonlóan a Jász utcához. A fasorok, igényesen burkolt járdák, növénykazetták, egységes utcabútorok, kerékpártárolók, növelik a terület lakhatóságát.

Az önkormányzati, tulajdonban lévő, beépítésre váró telkek átmeneti hasznosítására, célszerű törekedni. Érdemes vizsgálni átmeneti hasznosítási formákat, amelyek a városrész lakhatóságát emelő közösségi funkciókat jelentenek (pl. közösségi kertek, kutya-futtatók, játszóterek, sportparkok, fiatalok közösségi helyei, grundok).

46. ábra: Beépítetlen telek a Tatai utcában

6.13 Középső-Angyalföld – A városrész monitoringja

Stratégiai cél: A lakó- és az egyéb (ipari, szolgáltató, iroda) funkciójú fejlesztések térbeli polarizálása

Középső-Angyalföld kettős funkcióval rendelkezik, a városrész déli részén jellemzően lakóterületek találhatók, az északi részen az ipari-kereskedelmi funkció dominál. A rendszerváltást követő kereskedelmi célú fejlesztések a lakásépítések fokozott megjelenése jellemezte a területet. Ennek a kettős arculatnak megfelelően a 2008-as IVS is e két funkció térbeli harmonizációját tűzte ki célul a városrész jövőbeni fejlesztését illetően.

A városrész helyzete a 2012-es monitoring és felülvizsgálathoz képest nem változott, a gazdasági válság okozta megtorpanás továbbra is érezteti hatását, pozitívnak tekinthető a lakásépítések vonatkozásában elért, folyamatban lévő eredmények. A 2012-ben még épülő Rozsnyai u. 20. szám alatti Nanette Harmony beruházás 3 lakóháza a tavalyi évben elkészült, használatbavételi engedélyt kapott, és közel 100%-ban értékesítésre kerültek a magas építészeti színvonalon elkészült beruházás 141 db lakása is. A homlokzat tagolása és színei egyedi karaktert kölcsönöznek a lakóháznak, mely ennek megfelelően környezetének egyik ékkövévé vált.

47. ábra: Az elmúlt évek egyik legattraktívabb lakóépülete a Rozsnyai utcában

A lakásépítések terén további biztató jelnek tekinthető a Teve utca 18-28. száma alatti, utóbbi évek egyik legnagyobb volumenű lakófejlesztése, mely során 328 db lakás épülne meg. A beruházás folyamatban van (építési engedélyének ütemezése), a négy épületből álló Sidi Angel lakópark az „A” és „B” épületek lakásainak értékesítéseit már megkezdték. A fsz.+9 szinttel és 3 szintes mélygarázzsal tervezett épületegyüttes kiváló közlekedési adottságai, közszolgáltatásokkal való ellátottsága mellett belső zárt kerttel, a gyermekek számára saját játszótérrel kívánja megteremteni mindazt, ami egy vonzó és kellemes lakókörnyezet ismérve lehet.

48. ábra: Az épülő Sidi Angel lakópark épületeinek látványterve

(Forrás: <http://www.sidiangel.com/hun/galeria/latvanykepek/>)

Az irodaépítések tekintetében a Róbert Károly körút 70-74 alatti UNIQA irodaház használatba vételi engedélyének véglegesítésére 2013-ban került sor. Jelenleg egy iroda célú beruházás épül a Teve - Forgách utca találkozásánál, parkoló+fsz.+4 emelettel, összesen közel 1 200 m²-nyi területen. Ezen kívül építési engedéllyel rendelkező irodafunkcióval bíró tervezett fejlesztés a 2012-es monitoring során is említett a Róbert Károly krt-on az Országos Rendőr-Főkapitányság szomszédságába tervezett kb. 18 000 m² alapterületű Raiffeisen-irodaház (+ 3 szintes, mintegy 21 720 m² alapterületű mélygarázzsal) a városrész határán.

A városrészben 2013-ban lezárult az Önkormányzati finanszírozásban megvalósuló Országbírósétány komplex beruházása, mely során a sétány közterületei megújultak, funkciójukban gazdagodtak.

A Képviselő-testület 2013. júniusi döntése alapján, az Önkormányzat a Teve utca 45-47., 49/a, 49/b szám alatti, rossz állagú, vegyes tulajdonú társasházak szanálását vállalta fel. A 75 magántulajdonú lakás kivásárlása során a tulajdonszerzést nehezítette, hogy a lakással rendelkezők jelentős része nehéz élethelyzetben van, többen olyan adósságokkal rendelkeznek, amelyből kiutat az önkormányzati szanálás jelenthet számukra. Az érintett ingatlanok szanálását az Önkormányzat a tervek szerint 2015-ben befejezi, mely révén tovább erősödik a városrész ingatlanfejlesztési potenciálja, és megszűnik a lakófunkció az ipari környezetben.

6.14 Középső-Angyalföld – A városrész felülvizsgálata

A városrész funkciógazdagítását a jövőben is kiemelt célnak tekinti az Önkormányzat, melyhez nagyban hozzájárulhatnak a sport és rekreációs funkció erősítését szolgáló fejlesztési elképzelések, mint pl. a Vasas SC Fáy utcai sportlétesítményének közvetlen szomszédságába (Fáy utca – Béke utca sarok) középtávon tervezett élmény- és kereskedelmi központ megvalósítása. A tervezett beruházás keretében tovább erősödne a területre eddig is jellemző rekreációs és sportfunkció (pl. a nagy forgalommal bíró, 2006-ban, az országban elsőként megnyitott Fáy utcai Oxygen Wellness Központ), közhasználatú közösségi tér létrehozására is lehetőség nyílik, egy a tömegsport számára kialakítandó közpark megépítésével, melynek üzemeltetését várhatóan a magánberuházást lebonyolító ingatlanfejlesztő vállalná, a beruházás egyes elemeinek vonatkozásában az Önkormányzattal megkötendő településrendezési szerződés alapján. A városrész sport és rekreációs karakterét tovább erősíti vélhetően a Vasas-pálya közel 1 Mrd Ft-os állami beruházás keretében történő megújítása is, a meglévő két csarnok mellé, - melyek közül az egyik a 2012-ben bővítésre került Vasas Kézilabdacsarnok - újabb csarnok építését tervezi az Egyesület.

A Rozsnyai utcai, Nanette Harmony lakófejlesztések szomszédságában újabb lakás célú beruházásokra már nem kerül sor, az építési engedéllyel rendelkező, még nem épülő további lakófejlesztések megvalósulása egyelőre bizonytalan.

Az irodafunkció erősítésére az építőipari lassú felélénkülése révén a városrész déli részén a Róbert Károly krt-on van lehetőség, amennyiben az irodafunkció iránti igény erősödik, a Róbert Károly krt. térségének pozíciója a jelenlegihez képest emelhető a Váci út várható telítettsége, a Váci útnál kedvezőbb telek-, ingatlanszerzési lehetőségek miatt. Melyet tovább erősíthet a tervezett behajtási

díj, amely jelenleg időbeni és tartalmi részleteiben nem ismert, de nagy valószínűség szerint határa a XIII. kerületben a Róbert Károly krt. vonalában lesz.

49. ábra: Róbert Károly körút – a potenciális második budapesti irodafolyosó meghatározó pontja

A városrészben az autóalkatrész ellátó cégek nagy koncentrációja révén erős az autóklaszter, a biztonság- és vagyonvédelmi profilú cégek jelenléte, mely várhatóan továbbra is megmarad. Támogatandó kisipari termelő tevékenységeket ellátó alkalmas, kis- és közepes méretű cégek telephelyeinek letelepedése, a meglévők modernizációja, a városrész munkahelyi funkciójának minőségi erősítése érdekében.

6.15 Belső-Angyalföld – A városrész monitoringja

A városrész stratégiai célja: Kiegyensúlyozott rehabilitáció a szolidaritás értékeinek figyelembe vételével

A városrészt a Lehel utca és a Dózsa György út alkotta négyes tagolású térszerkezet jellemzi, melyben az egyes részek karakterükben különböznek. A Lehel utca, Dózsa György út és a határoló utcák mentén főként a kereskedelmi és irodafunkciók dominálnak, melyek részben képesek voltak a környezetükben lévő tömbbelsők dinamizálására is, a városrész egyéb részeiben egyszerre van jelen a leromlott állapotú vegyes tulajdonú lakásállomány és a szociális problémákkal küzdő lakosság problematikája. A városrészben került kijelölésre az IVS két akcióterülete is, melyet a még megújulásra váró belső területek jelenléte, a hátrányos helyzetű lakosság koncentrációja tette indokoltá. Ennek megfelelően a városrész társadalmi integrációján alapuló rehabilitációs tevékenység megvalósítását tűzte ki az IVS.

50. ábra: Szabolcs utca, bontások után megüresedő telkekkel

A 2012-es monitoring megállapítása igaz jelenleg is, miszerint 2012-2014 között a várorész stagnálása tovább folytatódott egy-két befejezett, és folyamatban lévő irodafejlesztéstől eltekintve.

A 2012-2014 időszakban pár irodafejlesztéstől eltekintve nem valósultak meg látványosabb fejlesztések, azonban a jövőbeni fejlesztések tekintetében több intézkedés is történt. A 2012-es monitoringban megállapítottak igazak továbbra is a lakócélú fejlesztések tekintetében. Az elmúlt két évben sem épültek új lakások a városrészben, két lakásépítési projekt kivitelezése abba is maradt a vizsgált időszakban a Dévai és a Mohács utcában, mely összesen 216 lakást érint.

A lakófejlesztésekkel ellentétben az irodaépítésnél megfigyelhetők számottevő fejlesztési eredmények. 2012. decemberében adták át, majd 2013-ban megkapta a használatba vételi engedélyt is a Skanska-beruházás keretében megvalósult „A” kategóriás, 18 000 m² össz-alapterületű, önálló belső kerttel rendelkező Green House irodaház a Kassák – Lőportár – Tüzér utcák által határolt területen, mely az ország elsőként kapott LEED¹⁴ Platinum minősítést, mint a „legzöldebb” irodaépület. Az irodaház a zöldtechnológiát alkalmazó, energiahatékony építészeti megoldásokkal érdemelte ki az elismerést. A beruházás 2013-ban elnyerte a XV. Magyar Ingatlanfejlesztési Nívódíj Pályázaton a Budapesti Építész Kamara Különdíját és a FIABCI¹⁵ ingatlanfejlesztési nívódíját is.

¹⁴ Leadership in Energy and Environmental Design

¹⁵ The International Real Estate Federation

51. ábra: A Green House irodaház, előkertje és belső kertje

(Forrás: <http://www.skanska.hu/hu/Projektek/Project/?pid=7319>)

Az irodafejlesztések közül meghatározó még a Dózsa György út –Váci út találkozásánál jelenleg kivitelezés alatt álló, 23 500 négyzetméter össz-alapterületű Vision Towers Irodaház, mely szintén, „A” kategóriás irodaépületnek épül különleges zöldépítészeti megoldásokkal, BREEAM¹⁶ tanúsító rendszer szerinti „kiváló” minősítéssel. A beruházás keretében új közterületek is kialakításra kerülnek, valamint a környék gyalogos területeinek rendezéséről is gondoskodik a befektető az Önkormányzattal kötött megállapodás alapján. A létrejövő zöldterület, illetve kereskedelmi egységek (kávézók, éttermek) kulturált városi környezetet teremtenek mind az irodaházat használók, a helyi lakosság számára.

¹⁶ Building Research Establishment Environmental Assessment Methodology

52. ábra: Átadás előtt áll a Futureal irodaháza

A városrészben jelentős volt a leromlott állapotú, korszerűtlen lakóépületek száma és a társadalmilag hátrányos helyzetű háztartások aránya. Ezért került két akcióterület is kijelölésre a városrészben, melyek a Kassák Lajos utcai és a Vágány utcai akcióterületek (ez utóbbi északi része a volt Szabolcs utcai kórház bezárása miatt lett jelentős fejlesztési potenciállal rendelkező terület).

A Kassák Lajos utca menti akcióterületen történtek kisebb előrelépések a projekt-előkészítések terén. A Klapka utca - Tüzér utca sarkán található rossz állapotú épület bontásával, új, többfunkciós Szolgáltatóház építésével egy lokális kisközpontot hoznak létre nagyvonalú közösségi zöldfelületekkel a hosszú távú fejlesztési koncepciónak megfelelően.

A Kassák Lajos utcai akcióterület másik potenciális fejlesztési eleme, a Rózsafa – Kassák Lajos – Huba utcák találkozásánál, a templom előtt lévő tölcser alakú kiteresedés közterületi megújítása, agora funkció telepítésével. A kerületi önkormányzat nívós terv készítésével pályázott 2013-ban a Budapest Köztér Program keretében a Fővárosi Önkormányzathoz a terület megújítására, a szakmai minőség elismerése ellenére elutasításra került a pályázat.

A Vágány utca menti akcióterületet a válság különösen kedvezőtlenül érintette, a jelentős fejlesztési potenciállal rendelkező ingatlanokon a beruházások hosszabb távra leálltak és a kormányzati fejlesztési szándékok is bizonytalan időre eltolódtak. Az elmúlt két évben, annak ellenére, hogy konkrét beruházások elmaradtak, mégis történtek olyan kedvező lépések, melyek hosszabb távon mindenképpen pozitívan befolyásolják az akcióterület sorsát.

A Vágány utca menti akcióterület északi oldalán, a volt kórház területén, az állami fejlesztési elképzelések szerint egyetemi kampusz, a Liget projekthez kapcsolódóan az Országos Múzeumi Restaurálási és Raktározási Központ létesítése valósulna meg, melynek településrendezési tervei 2014-ben februárjában elkészültek. Az új besorolás szerint a Szabolcs utca - Hun utca - Vágány utca - Dózsa György út által határolt területet a jelentős egészségügyi intézmények (K-EÜ) keretövezetből intézményi (I) keretövezetbe sorolták át, mely megnyitja a lehetőséget egy többfunkciós fejlesztés előtt.

Az akcióterület déli részén nem történt újfejlesztés, a jövőbeni fejlesztések megalapozásához szükséges önkormányzati beavatkozások tovább folytatódtak, az önkormányzati elavult

lakóépületek bontásával, az önkormányzat egy új típusú szanálási konstrukció keretében megkezdte négy rossz állapotú társasház bontásának előkészítését a magántulajdonú lakások kivásárlásával és az önkormányzati bérlők számára cserelakás biztosításával.

A városrész nagyobb számú hátrányos helyzetű, alacsony státuszú háztartásának szempontjából különösen előnyös volt, hogy még 2012 folyamán a családsegítő és gyerekjóléti szolgáltatást biztosító Prevenációs Központ a városrészbe került. Az új központ megfelelőbb infrastrukturális háttere folytán intenzívebb társadalmi és szociális programokat tud biztosítani az itt élők és a kerület lakossága számára.

6.16 Belső-Angyalföld – A városrész felülvizsgálata

A városrész városszerkezeti pozícióját tekintve továbbra is kedvező helyzetben van, a jelentős arányú leromlott lakásállomány megújítása, az ott élő hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatása a jövőben is fontos feladata az önkormányzatnak. A Vágány utcai akcióterület déli részén a szanálások a jövőben is folytatódnak, ez a társadalmilag leromlott terület egyre közelebb kerül a megszűnéshez, a Bulcsú utcánál lévő tömb felszámolása hosszabb távú feladatot jelent majd. Az önkormányzati lakóépületek szanálásával egyre inkább előtérbe kerül a jövőben a leromlott társasházak felújításának támogatási szükséglete és az itt szükséges proaktívabb fellépés az önkormányzat részéről. Jelenleg nem látszik, hogy az ingatlanpiaci fellendülés milyen erejű lesz a közeljövőben és mely lakóterületet fogja érinteni. Néhány leromlott terület minden bizonnyal középtávon túl is (tehát 2020 után is) fennmarad a városrészben, csökkenő koncentrátsággal. A szanálások azt a kérdést vetik fel, hogy elegendő megfizethető szociális bérlakás marad-e a kerületben.

A városrészben az intézményi és irodapiaci fejlesztések várhatóan fellendülnek az elkövetkező 2014-2020 időszakban. Ezt sarkallják a kormányzati tervek is a volt Szabolcs utcai kórház tömbjében, a jelenleg is megvalósuló magas minőségű irodefejlesztések is ezt vetítik előre. A kormányzati fejlesztések megindulása jelentősen felpörgethetik a környékbeli különféle fejlesztéseket is. Az alközpontok fejlesztése pedig az egyes területeket tehetik vonzóbbá, a lakosok, és a fejlesztők számára. Az irodefejlesztések a várhatóan a Dózsa György útra és a Róbert Károly krt-ra fognak koncentrálni, különösen a Váci út telítettségének előrehaladásával.

Az önkormányzati intézményfejlesztéseket tekintve várhatóan 2014-ben sor kerül az Angyalföldi út 47. szám alatti Napaforgó Bölcsőde lapostető felújítására, homlokzati hőszigetelő rendszer készítésére, az udvar és terasz felújítására. Ezen kívül a Kassák Lajos utcai Meséskert Tagóvoda 200 fő befogadását lehetővé tévő bővítését és felújítását tervezi az Önkormányzat 2015-ben, mely során a hagyományos panelszerkezettel megépült meglévő épület teljes felújítására, alaprajzi racionalizálására és akadálymentesítésére (felvonó beépítése az új lépcsőházi magba, akadálymentes vizesblokk) kerül sor. Az épület a jelenlegi 8 csoportszobáján felül, újabb 8 csoportszobával bővül emeletráépítéssel, a jelenlegi épület jelentős szerkezeti átalakításával, megerősítésével. A megnövekedett létszám számára a meglévő játszótér nem elegendő, így a beruházás keretében az emeletráépítés mellett tetőkert kialakításával kerül sor, részben fedett kültéri játszóterasz kialakítására a kiscsoportok védett helyen való szabadlevegős foglalkoztatása érdekében. Az épület energetikai jellemzői, valamint az alkalmazott gépészeti megoldások

(felületfűtés, komfortszellőzés) révén Budapest első passzív óvodaépületének megvalósulását célozza meg.

Tovább folytatódik a Lehel Csarnok épület állagának felújítása a Képviselő-testület 2014-ben elfogadott négyéves karbantartási terve alapján, melyben kiemelt figyelmet fordítanak majd a liftek modernizációjára, a tető és a légtechnika megújítására, a biztonsági rendszer fejlesztésére. Az üzemeltetési költségek minimalizálása érdekében a világítástechnika és a hulladékkezelés korszerűsítését tervezi az Önkormányzat. A Kassák Lajos utca menti rehabilitációs területen a Klapka Szolgáltatóház többmilliárdos, jelentős köztér programmal tervezett beruházása és a 38. szám előtti köztér megvalósítása várható a következő években.

6.17 Margitsziget – A városrész monitoringja

Stratégiai cél: rekreációs funkciók megtartása és a zöldfelületi rendszer fejlesztése a további beépítések elkerülésével.

A Margitsziget tekintetében jelentős változás következett be 2013-ban, az Országgyűlés által 2013. június 20-ai ülésnapján elfogadott, a Budapest Főváros közigazgatási területével összefüggő törvények módosításáról szóló 2013. évi CXXVIII. törvény módosította a Budapest főváros közigazgatási területéről és kerületi beosztásáról szóló 1994. évi XLIII. törvényt, amely a Margitsziget elcsatolásával megváltoztatta Budapest Főváros XIII. kerületének közigazgatási határát és a Margitsziget területét a Fővárosi Önkormányzat által közvetlenül igazgatott területté nyilvánította. 2013. július 19-ét, a törvény hatálybalépést követően a Margitsziget területét érintően – néhány kivétellel – a kerületi önkormányzat Képviselő-testületének önkormányzati feladat- és hatásköreit a fővárosi közgyűlés, a kerületi polgármester és a jegyző államigazgatási feladat- és hatásköreit a jövőben a főpolgármester és a főjegyző gyakorolja. Az állami szervek államigazgatási feladat- és hatáskörébe tartozó ügyek tekintetében a jogalkotó úgy rendelkezett, hogy a Margitsziget területén azok az állami szervek jogosultak eljárni, amelyek a XIII. kerület területén eddig is illetékességgel rendelkeztek. A XIII. kerületi Önkormányzat a 85/2013.(VI.6.) Ök. határozata alapján népszavazást írt ki az elcsatolás elleni szándékát kinyilvánítva 2013. augusztus 25-ére, mely érvényes és eredményes volt, majd jogorvoslati panasszal élt az Alkotmánybíróság felé, melyet az egy év után visszautasított. A szakmai alapokat nélkülöző döntés következménye volt, hogy nem kerülhetett sor a korábbi években kidolgozott szabályozási terv kerületi elfogadására.

6.18 Margitsziget – A városrész felülvizsgálata

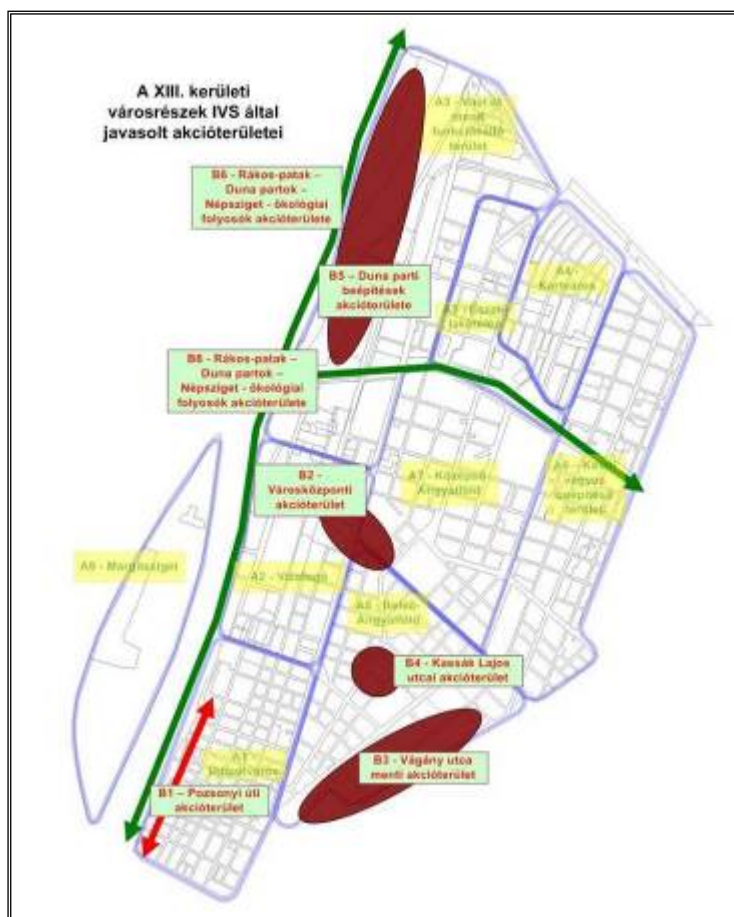
A közigazgatási jogállásában bekövetkezett változás indokolatlanná teszi a terület XIII. kerületi IVS-ben történő feltüntetését, annak ellenére, hogy a szigetet használók jó része továbbra is kerületi lakos lesz. A fővárosi tervekben szereplő gyalogoshíd erősíteni fogja a két közigazgatási egység kapcsolatát. . Az akcióterületek közül így a Margitsziget törlésre kerül.

7 Az akcióterületi programok monitoringja és felülvizsgálata

A 2008-ban elfogadott IVS meghatározta a kerület akcióterületeit, melyek térszerkezeti beágyazódásukat tekintve, nyomvonalas létesítményi jellegűkből adódóan, speciális, összetett fejlesztési megközelítést igénylő kiemelt területek.

Az IVS 2008-as akcióterületei:

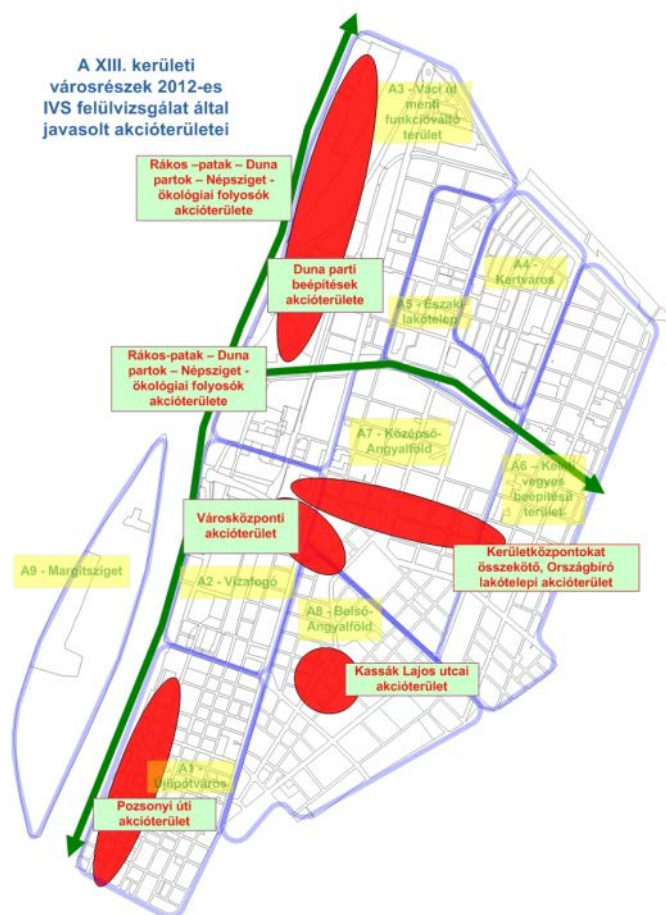
- Pozsonyi úti akcióterület (B1)
- Városházai akcióterület (B2)
- Vágány utca menti akcióterület (B3)¹⁷
- Kassák Lajos utcai akcióterület (B4)
- Duna parti beépítések akcióterülete (B5)
- Rákospatak – Duna partok – Népsziget - ökológiai folyosók akcióterülete (B6)

53. ábra: A 2008-as IVS akcióterületei

¹⁷ 2010-2012 között nem volt akcióterületi státusza, 2014-ben a várható fejlesztések révén visszakerül

A 2010-es akcióterületi monitoring és felülvizsgálat eredményeként az IVS eredeti akcióterületi rendszere tovább bővült az B7 jelű, kerületközpontokat összekötő, Országbíró lakótelepi akcióterülettel, és ez a felosztás érvényesült a 2012-es monitoring során is.

54. ábra: A 2012-ben felülvizsgált akcióterületi rendszer

7.1 Pozsonyi úti akcióterület – Az akcióterület monitoringja

A Pozsonyi út akció területté minősítése a 2008-as IVS-ben több célt szolgált:

- Javítani a lakosság életkörülményeit, humanizálni a közvetlen környezetet
- Növelni a terület presztízsét, ezzel hozzájárulni Újlipótváros egészének revitalizációjához
- Meghosszabbítani a belvárost, ami lezáródik a Nagykörúttal

A Pozsonyi út felújítása 2011-től zajlott, a harmadik üteme a 2012-es IVS monitoring és felülvizsgálat elfogadása után készült el. Az utolsó szakasz önkormányzati beruházás keretében, 80 millió forintból épült. Összesen 3400 négyzetméter járdafelület és 1000 négyzetméter zöldfelület újult

meg és 47 kerékpártámasz került kihelyezésre. A lezáró szakasz keretében megújult a Pozsonyi út Victor Hugo és Bessenyei utcák közötti szakasza, a Wahrmann Mór köz, és új közpark is született, amit Ruttkai Éváról neveztek el. 2013-ben már itt került megrendezésre az V. utcazene fesztivál, 2014-ben pedig a Magyar Urbanisztikai Társaság és az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság által alapított Köztérmegeújítási Nívódíj 2014 pályázatán a Lakókörnyezet közterei kategóriában dicséretet kapott a főleg az idősebbek által kedvelt park, Ruttkai Éva szobrát 2013-ban avatták fel.

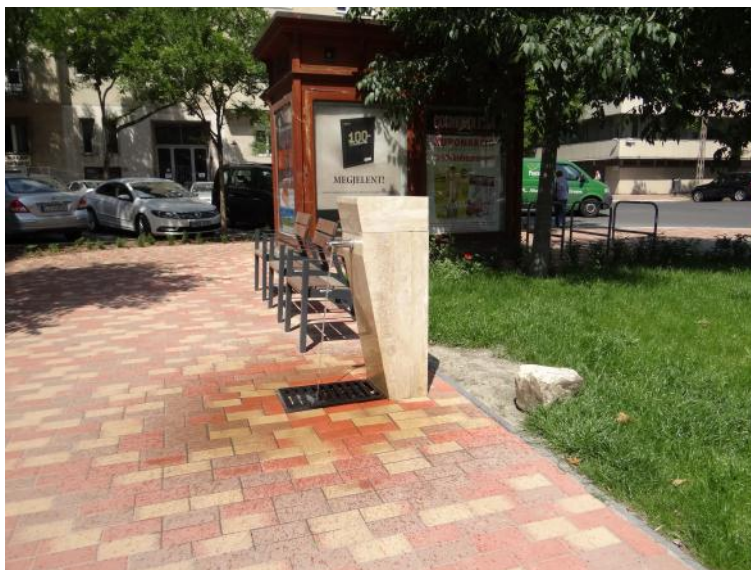
A Pozsonyi út átalakulása nem csak építészeti szempontból jelentős. Az elmúlt évek során valódi pezsgő kultúr- és kiskereskedelmi utcává vált, ahol az üzletek és teraszos vendéglátóhelyek széles árukínálattal állnak a vásárlók rendelkezésére. A területet érintette leginkább az önkormányzat által 2013-ban bevezetett településképi bejelentési eljárás, amelynek hatására közel egységes arculata lett. Az akcióterület saját fesztivállal is rendelkezik, a Pozsonyi Piknikkel, ami 2009-ben civil kezdeményezésre indult, amit az önkormányzat felkarolt. A kulturális és gasztro fesztivál az évek során jelentősen túlnőtt Újlipótvárosra és ma Budapest teljes területéről vonzza a látogatókat. Ennek a folyamatnak a része, hogy 2013-ban nagyobb területen rendezték meg, a Jászai Mari tértől a Szent István parkig tartottak a programok, és több keresztutcában is voltak rendezvények.

55. ábra: Újonnan épített középszigetes gyalogos átkelőhely a Pozsonyi út Bessenyei utcai végénél

7.2 Pozsonyi úti akcióterület – Az akcióterület felülvizsgálata

A három ütemben, 2011-től zajló rehabilitáció a jelen felülvizsgálat időpontjára befejeződött, és elmondható róla, hogy a gyalogos és zöldfelületek megújítása teljes körűen átalakította az utat és környezetét, kihatva egész Újlipótvárosra. A bevezetett forgalomtechnikai újítások és kialakított tájépítészeti megoldások ésszerű kompromisszumot jelentettek a különböző igények között: a humanizálás, a gyalogos és alternatív közlekedési módok előnyben részesítése megtörtént úgy, hogy az autósok, és a lakók igényeit is figyelembe vették. A választott megoldások igyekeztek a korosztályok eltérő igényeihez is alkalmazkodni, ezért egyaránt történtek fejlesztések az idősebb és a fiatalabb korosztály érdekeit figyelembe véve.

56. ábra: A Pozsonyi út felújítása 3. ütemének egységes burkolata közkúttal

A siker mérhető: az üzlethelyiségek ki vannak adva, a Pozsonyi úton pezseg az élet. Azt mondhatjuk, hogy a Belváros meghosszabbodott. Létrejött egy, a kulturált közterület használatot elősegítő szép terület, markáns és egységes arculattal, pezsgő kulturális élettel, ami egyaránt vonzza az embereket és a befektetőket.

Ennek értelmében a Pozsonyi utat nem szükséges a továbbiakban akcióterületként kezelni. A már megvalósult fejlesztések illetve a helyi lakosság hozzáállása biztosítja, hogy a terület önkormányzati beavatkozás nélkül is tovább fejlődjön, Budapest egyik kiemelt presztízsű területévé váljon.

7.3 Városközponti akcióterület – Az akcióterület monitoringja

E területre vonatkozó legfontosabb célkitűzés volt 2008-ban, az IVS készítésekor, hogy **európai szintű multifunkcionális városközpont** jöjjön létre a Dunavirág utca - Esztergomi út - Árboc utca - Déryné köz - Angyalföldi út - Teve utca - Petneházy utca - Váci út - Dagály utca - Népfürdő utca által határolt területen. Az elmúlt évekre is jellemző, hogy a gazdasági folyamatok átrendeződése, lassulása a nagy volumenű beépítési szándékokat spekulációs szándékokká, az építéstől való elállás irányába mozdította el. A városközponti területen ez a hatás kimondottan érezhető, a jelentős potenciállal rendelkező területen gyakorlatilag leálltak a beruházások. Kisebb léptékben, a kerületi hatáskörtől függetlenül folyamatban van az 1-es villamos átépítése, amely révén a Hungária gyűrű felől gyorsabban érhető el a terület, megújulnak a közlekedési létesítményhez kapcsolódó elemek is. A városközponti térség másik fő közlekedési eleme, az M3-as metró megújítása nem történt meg, az előkészítése tovább csúszik, amely az egész vonal megbízhatóságát és üzemképességét veszélyezteti.

A jelentősebb ingatlanfejlesztési beruházások nem indultak meg a Róbert Károly körúttól északra, illetve az attól délre eső részekben továbbra sem. Így a nagyléptékű fejlesztések kivitelezése, egy valóban összvárosi szinten jelentős városközpont kialakítása az elmúlt monitoring óta nem kezdődött meg.

Nem indultak el a Róbert Károly krt. - Váci út - Petneházy utca - Teve utca által határolt területen jogerős építési engedéllyel rendelkező irodaház építési munkálatai, ugyanakkor a 2014 elején készült Fővárosi Rendezési Szabályzat tervezet a magasház kérdésben 80,0 m-es építménymagasságot tett lehetővé, amely e projekt számára és a kerületi egyéb magasházak szempontjából kedvező. A Váci út - Árboc utca - Esztergomi út - Róbert Károly krt. által határolt területen az elmúlt monitoring óta újabb előrelépés – részben a fejlesztők hitelezést érintő banki tárgyalásainak nehézségei miatt – nem történt. Ezen a telken a korábbi SCOTTO épület átmeneti hasznosítása (élelmiszerbolt) 2012-ben megszűnt, azóta változás nem történt.

Az akcióterületként való korábbi meghatározás céljai 2008-ban az alábbiak voltak:

- A terület egységes egészként való kezelése a Teve utca vonalától a Népfürdő utcáig
- A területnek egyszerre kell a nagy intenzitású, meglévő elemeket adottságként kezelni, elfogadni az alapvetően közlekedési dominanciát a maga korlátaival, és figyelembe venni az egyéb funkciókat, mint a lakó, vagy a kulturális funkció.
- Cél a terület élhetőségének fokozása, ahol a közterületek rendezettsége és a szintek elválasztottságának megszüntetése, vagy átjárhatósága révén (aluljáró–utcaszint–felüljáró) önmagától lesz vonzó a környezet gyalogos közlekedésre is.
- Mivel e terület a pesti városrész egyik kapuja, vizuálisan is értéket kell megjelenítenie az építészeti minőség előtérbe helyezésével és a funkciók esztétikus megosztásával.
- Javasolt a terület fővárosi térként való elnevezése.

7.4 Városközponti akcióterület – Az akcióterület felülvizsgálata

Az akcióterület e státuszban történő megtartása továbbra is indokolt, hiszen mindazon feladatok és folyamatok, amelyekre a 2008-as IVS javaslatot tett, időtállóak és lényegesek annak ellenére is, hogy a gazdasági környezet változásai a fejlesztések megkezdését nem segítik elő, az elmúlt időben sem történt komolyabb előrelépés.

Amennyiben a terület fejlesztése megerősödik (ehhez akár a Dagály fürdő térségének megújítása és újrapozicionálása is hozzájárulhat), elsőként jöhet létre olyan budapesti valódi multifunkcionális és magas közterületi minőséget jelentő alközpont, amely nem ponszerű, hanem két fejlesztési tengely (Váci út – Róbert Károly körút és hídi felhajtó) metszéspontjában valósul meg. A Róbert Károly körúti szakaszt erősítheti az 1-es villamos felújítása, a városközponti területhez kapcsolódhat a 3-as villamos Szegedi út felől történő bekötése, az Esztergomi út környéke felől a 2-es villamos északi meghosszabbítása.

A Váci út és Róbert Károly körúti tengely metszésében olyan fejlesztési potenciál jöhet létre, amely a gazdasági környezet kiszámíthatóbbá válásakor rajtra készen várhatja a megvalósítást. A városközpont területének rendezésével élő funkcionális és közterületi kapcsolatok alakulnak ki Vizafogóval.

7.5 Vágány utca menti akcióterület – Az akcióterület monitoringja

A Vágány utca menti akcióterületet a Dózsa György út két élesen elkülönülő karakterű részre osztja, melyeknek fejlesztési céljait az IVS következőképpen határozta meg:

- Az északi rész elsősorban a megszűnt egészségügyi és honvédségi intézmények területeinek fejlesztésére, funkcióváltására koncentrál.
- A déli akcióterületi rész programja az elavult lakásállomány megszüntetését, a hátrányos helyzetűek integrált elhelyezését és új minőségi fejlesztések létrehozását tűzi ki célul.

Az akcióterület jövőbeni fejlesztése szempontjából az északi részen jelentős előrelépésnek tekinthető az egészségügyi tömb említett keretövezeti átsorolása jelentős egészségügyi keretövezetből normál intézményi keretövezetbe. A kapcsolódó kormányzati elképzelések is perspektivikus fejlesztési célokat fogalmaznak meg, nemcsak az akcióterület, hanem az egész kerület szempontjából, miszerint egyetemi kampusz és más, a Liget-fejlesztéshez kapcsolódó beruházásokat jelölnek meg a területre. A tömbben lévő hajléktalan emberek ellátását célzó kórház is valószínűleg megszüntetésre (illetve áthelyezésre) kerülne a tömb ilyen irányú fejlesztése esetén. A terület pozícióját tovább javítja, hogy a Fővárosi ITS-ben 2020-ig szerepel a Vágány utca fejlesztése a Róbert Károly krt. és a Dózsa György úti szakaszon. Mindezzel tehát a tömb fejlesztési perspektívái jelentősen előremozdultak, és bár a kerületi önkormányzatnak nincs közvetlen fejlesztési feladata a területen, jelentősen befolyásolhatja az önkormányzati ingatlanok fejlesztési lehetőségeit is az akcióterület déli részén. A kerületi szabályozási tervet ez év júniusában hagyta jóvá a Képviselő-testület.

A kerületben az akcióterület déli részén koncentrálódtak legnagyobb mértékben a leromlott, korszerűtlen lakóépületek és a társadalmilag hátrányos helyzetű háztartások. Az önkormányzati lakóépületek szanálási programjának ezért ez a terület volt az egyik súlypontja. Az elmúlt két évben a területen befejeződött az önkormányzati lakóépületek szanálása, a Szabolcs utca 24. számú épület elbontásával (46 db lakás). A területen még található a Szabolcs utca páratlan oldalán leromlott lakóépületek, magas lakás- és lakószámmal, ezek az épületek már vegyes tulajdonú társasházak, melyekben többnyire magas az önkormányzati lakások aránya. Az önkormányzat által indított új típusú szanálási program ezekből az épületek közül érint négy darabot (Szabolcs köz 1, illetve Szabolcs utca 7., 11. és 13.). Az önkormányzat eddig nem szanált társasházi épületeket, de az ingatlanpiac pangása és az ingatlanfejlesztési tevékenységek visszaesése miatt egy proaktívabb típusú beavatkozás vált szükségessé. Az önkormányzat a magánfejlesztések előkészítése érdekében kezdi meg a szanálást, melynek keretében a magán lakástulajdonosokat is kivásárolja. A kivásárlásokat 2014. év végére tervezik befejezni, az önkormányzati lakások bérlőinek cserelakás biztosítása ezután következik. A Teve utcai társasházakhoz hasonlóan itt is jellemző, hogy a lakástulajdonosok között sok a nehéz szociális helyzetben lévő, eladósodott háztartás, az ő helyzetüket is igyekszik az önkormányzat megoldani, akár önkormányzati bérlakás felajánlásával (részletesen lásd Antiszegregációs Tervet).

A jelzett társasházi lakóépületek bontásával a Szabolcs köz – Szabolcs utca – Dózsa György út és a vasút közötti területen egy összefüggő, jelentős méretű üres tömb rész jön létre (a Dózsa György úti oldal és a hozzá kapcsolódó pár Szabolcs utcai ház kivételével), mely később nagyobb volumenű

fejlesztést tesz majd lehetővé. A terület egy részét az önkormányzat a válság előtt tudta értékesíteni, az ingatlanon azóta sem indult meg fejlesztés. A déli akcióterületen jelenleg nem váltak vonzóvá új fejlesztéseknek, az utóbbi években pont a szanálásoknak köszönhetően jelentős méretű tömbrészek váltak üressé. Így például a Bulcsú utca mentén, a Szabolcs utca páros oldali tömbjeiben is nagyméretű területek várják az ingatlanpiac fellendülésével meginduló beruházásokat. A jelenlegi pangást mutatja, hogy az akcióterületen sem tudott az önkormányzat egy telket sem értékesíteni az utóbbi években, de igaz ez Angyalföld szinte egészére is.

A terület pozícióját jelentősen javítaná, ha a Vágány utca fejlesztése ezen a szakaszon is folytatódna, erre valószínűleg csak 2020 után nyílik esély, kivéve, ha a Városligetben a Kós Károly sétány lezárása miatt a forgalomelterelést részben ebben az irányban szándékozik a Fővárosi Önkormányzat megvalósítani. A WestEnd II. megépítése továbbra is jelentősen felértékelné a területet és megindítaná a fejlesztői érdeklődést, ez most sem látszik időbeni realitása még ma sem látható.

A Prevenció Központnak a Tüzér utcába való áthelyezésével a hátrányos helyzetű háztartások szempontjából oly fontos ellátások, mint a munkanélküliek számára nyújtott szolgáltatások, a családsegítés, adósságkezelés, fiatalok programja stb. elérhetősége jelentősen javult.

7.6 Vágány utcai akcióterület – Az akcióterület felülvizsgálata

A 2010-2012 közötti időszak stagnálása miatt az akcióterület kikerült a középtávon reálisan fejleszthető akcióterületek közül. A bemutatott előrelépések alapján indokolt megint az akcióterületek közé való felvétele a következő 2014-2020 közötti időszakra. Jelenleg nagyobb fejlesztési realitással az északi rész bír, a válság hatásának elmúlása és az ingatlanpiac megindulásával a déli rész is fokozatosan kedvezőbb pozícióba kerülhet. A déli részen az eddigi és jelenlegi szanálások ellenére is fennmarad a Bulcsú utca – Szabolcsa utca – Szabolcs köz – vasút által határolt, sűrűn lakott tömb, melynek szanálása hosszabb távra feladatot ad az önkormányzat számára akár magánfejlesztési forrás, akár tisztán önkormányzati forrás bevonásával történik. A Vágány utca fejlesztése lendületet adhat a déli rész számára is, ez is fővárosi döntés függvénye.

A társadalmi program része továbbra is, hogy szanáláskor az itt élő hátrányos helyzetű háztartások elhelyezését integrált környezetben biztosítsák. Jó gyakorlatnak tekinthető, hogy az eladósodott tulajdonosoknak az önkormányzat bérlakást ajánl fel, fontos, hogy ez az anyagi helyzetükhöz illeszkedően történjen. A folyamatos szanálások hatására az olcsó fenntartású (bár rossz minőségű) lakásállomány jelentősen csökkent, csökken. Fontos, hogy kiemelt figyelem kísérje a magasabb komfortfokozatú, fenntartási költségű lakásba került családok esetlegesen jelentkező megfizethetőségi problémáit. A területen maradó családok társadalmi felzárkóztatása továbbra is kiemelt feladat.

7.7 Kassák Lajos utcai akcióterület – Az akcióterület monitoringja

A Belső-Angyalföldön található terület a 2008-as IVS-ben egyszerre kívánta javítani a terület ingatlanpiaci potenciálját és kezelni a társadalmi problémákat. Ennek értelmében egyszerre tartotta kívánatosnak presztízs-növelő beruházások megjelenését – elsősorban magánbefektetői ingatlanfejlesztést – illetve önkormányzati támogatással közterületi beruházásokat és társadalmi programokat a hátrányos helyzetű családok életkörülményeinek és életesélyeinek javítására. A

2008-2010 közötti időszakban elkészült egy megvalósíthatósági tanulmány egy lehetséges szociális városrehabilitációra, az elképzelt projekt végül nem került megvalósításra.

Az eredetileg megadott célkitűzések megvalósítását a 2009-től folyamatosan mélyülő ingatlanpiaci, majd gazdasági és pénzügyi válság ellehetetlenítette. A fővárosi ingatlanpiac recesszióba zuhant, a presztízs-növelő ingatlanpiaci beruházások aránya drasztikusan lecsökkent. A kerület egészében továbbra is maradtak építkezések – a Váci út mentén az irodaházak építése, ha kisebb ütemben is, de nagyon látványosan folytatódott, és jelentősen csökkent volumenben, de megmaradtak a lakásépítések is –, a Kassák Lajos utca környékére nagyon rossz hatással volt a válság.

Ennek hatására alakította ki a kerület azt a stratégiát, ami a terület rehabilitációjának folytatását elsősorban önkormányzati közterületi beavatkozásokkal képzei el. Ennek egyik pillére a Klapka Szolgáltatóház és parkosított környezetének megépítése, a jelenleg ott álló önkormányzati ingatlan lebontása után. A Szolgáltatóház területe az akcióterület kisközpontja lenne a megépítést követően. A tervek véglegesítés előtt állnak, az építkezés a következő évek feladatai között szerepel.

A terület rehabilitációjának másik fontos pillére a Rózsafa – Kassák Lajos – Huba utcák találkozásánál, a templom előtt lévő tölcser alakú kiteresedés közterületi megújítása. A Fővárosi Önkormányzat „Közterületek komplex megújítása” címmel kiírt pályázatára benyújtott tervekben a tér teljes megújítása a Reménysugár Idősek Klubja bővítésével, a Klubnak otthont adó Kassák Lajos utca 38.szám alatti épület utcai homlokzatainak felújításával számoltak.

A Főváros nem adott ehhez támogatást 2013-ban, de ez évben a kerület ismét próbálkozik.

7.8 Kassák Lajos utcai akcióterület – Az akcióterület felülvizsgálata

Mivel az ingatlanpiaci válság lassan múlik, a közeljövőben sem várható, hogy az akcióterület iránt megjelenjen a befektetői érdeklődés. Ha a hosszú távú fejlesztési koncepció javaslata szerint sikerül középtávon a Szabolcs utcai volt kórházi tömbbe felsőoktatási intézményt elhelyezni, annak hatása lesz a Kassák Lajos utcára és környezetére is, várhatóan felértékelve a területet.

Addig elsősorban az önkormányzat által végrehajtott közterületi beavatkozások segíthetnek a terület státuszának megőrzésében, javításában. A megvalósuló Klapka Szolgáltatóház egy ilyen fontos beruházás lesz, önmagában nem elégséges. Javasolt, hogy a már kidolgozott Rózsafa utcai tervek megvalósítására fokozatosan kerüljön sor, esetleg más pályázati pénzek bevonása segítségével.

A társadalmi és környezeti megújítást tennék lehetővé olyan kisebb léptékű megoldások, mint a környéken rendelkezésre álló üres telkek alternatív hasznosítása. Ilyen alternatív, ideiglenes hasznosítás lehet közösségi kertek létrehozása: ezzel más városrészekben felmerülő valós társadalmi igényre tudna olyan választ adni az önkormányzat, ami hozzájárulhatna a terület rehabilitációjához.

A korábban felmerült Malomház projekt megvalósítása egy jobb ingatlanpiaci és gazdasági helyzet esetén kerülhet megvalósításra.

7.9 Duna-parti beépítések akcióterülete – Az akcióterület monitoringja

Megerősítve a 2010-es és 2012-es monitoring megállapításait, a 2008-as IVS a legdinamikusabban és volumenében leglátványosabban fejlődő területét, a Duna-parti területeket akcióterületként javasolta, stratégiai célként **funkciógazdag közterületekkel tarkított új északi belvárost** fogalmazott meg.

Az akcióterület kijelölésének céljai az alábbiak voltak:

- A kialakuló új lakózóna a számtalan érintett fejlesztő és az önkormányzat(ok) együttes jelenlétében egységes stratégiát, a területen messze túlmutató figyelmet kapjon.
- Azon közösségi és közszolgáltatási feladatok, intézményi igények meghatározása, amelyek e nagyvárosi kisváros mindennapjaiban helyhez kötötten szükségesek.
- Zöldfelületi és vizuális – arculati szempontok messzemenő érvényesülésének szavatolása.
- Önkormányzati feladatként a térség hosszú távú fenntarthatóságát szem előtt tartva kontroll gyakorlása a fejlesztői érdekek felett a településrendezés arra alkalmas eszközeivel.

57. ábra: A part menti területek egybefüggő zöldfelületei

Az elmúlt két év főbb fejlődési folyamatait a Váci út menti funkcióváltó területek városrész monitoringja részletezte. A part menti területeken érdemi változás nem történt. Jelenleg a part menti zöldsáv kerületi tulajdonba történő átadása zajlik (3,6 hektáros, közpark besorolású part menti terület). Ennek jelentősége, hogy nagyobb lehetőség lesz egy funkciógazdag, folytonos zöldfolyosó kialakítására a Népszigettől a Margit hídig. A Danubius utca, Meder utca térségének beépítésre váró területein, mint ahogy a Foka-öböl mentén sem történt építés 2012-óta – a vízisport klub épületén kívül. Változatlanul igaz a tervezett fejlesztések későbbre tolódása, a beruházások átütemezése, elállás, vagy az ingatlanfejlesztők portfólióinak cseréje. Ennek nem ismert a folytatása, hiányzik az a kiszámítható gazdasági környezet, ingatlanpiaci erősödés, amely alapot adhatna a terület második ütemű beépítésére.

A kerület kompetenciáján túlmutató közösségi közlekedési hiányosságok közül az autóbusz-közlekedés rendeződött, 2014 májusa óta a 15-ös busz eléri a part menti területek dél-keleti csücskét a Cserhalom utcán át.

7.10 Duna-parti beépítések akcióterülete – Az akcióterület felülvizsgálata

A Duna-parti területek fejlesztésének lelassulása és az épületállomány stagnálása nem kedvező folyamat, mutatja az ingatlanpiac bénultságát. Minden negatívuma ellenére van lehetőség végiggondolni, hogy a korábbi, intenzív beépítési szándékok helyett hogyan lehet egy közterületi szempontból erőteljesebb, humanizáltabb városrészt kialakítani, az üres telkek beépítési lehetőségeit pedig visszafogottabbá tenni, a monofunkcionális lakókörnyezetet oldani. Ennek pénzügyi és fejlesztői szempontjain túl komoly hatása lenne a városrész egészének megítélésére.

Fontos, hogy a közösségi infrastruktúra és szolgáltatások rendszere erősödjön, jelenleg a terület monofunkcionális lakókörnyezetet jelent. Ennek a törekvésnek egyik előfutára lehet, hogyha a Gyöngyösi utcai metróállomás környéke lokális jelentőségű szolgáltatási központként meg tud épülni (a Duna Plaza-val szemben, a jelenlegi 15-ös és 105-ös autóbusz végállomásánál).

A Dagály fürdőbe tervezett, 2017-es ifjúsági és a 2021-es felnőtt úszó VB kapcsán javasolt fejlesztések emelni fogják a terület értékét a part menti sétány, másodsorban az ingatlanpiaci pozíció erősödése révén.

A Népszigettel való kapcsolat erősítése, a kis bejáró híd akadálymentesítése továbbra is szükséges ezzel kerékpárral is átjárhatóvá válnának a XIII. kerület észak-déli rekreációs zónái.

58. ábra: A FOKA öböl parti, félbemaradt lakóépület

7.11 Rákospatak – Duna partok – Népsziget – Margitsziget ökológiai folyosó – Az akcióterület monitoringja

A kerület észak-déli ökológiai folyosóját a Duna-parti területek, a legnagyobb összefüggő zöldfelületek, mint a Margitsziget (mely 2013-át követően már közigazgatásilag nem a kerület része)

és a Népsziget, a kelet-nyugati irányban a Rákos-patak Duna és kerülethatár közötti szakasza által alkotott zöldfolyosók, zöldsétányok rendszere képezi.

Az IVS, és az AngyalZÖLD stratégia által megfogalmazott fejlesztési célok megvalósítása érdekében az alábbi eredményekről számol be az akcióterület monitoringja a 2012-2014-es időszakot tekintve:

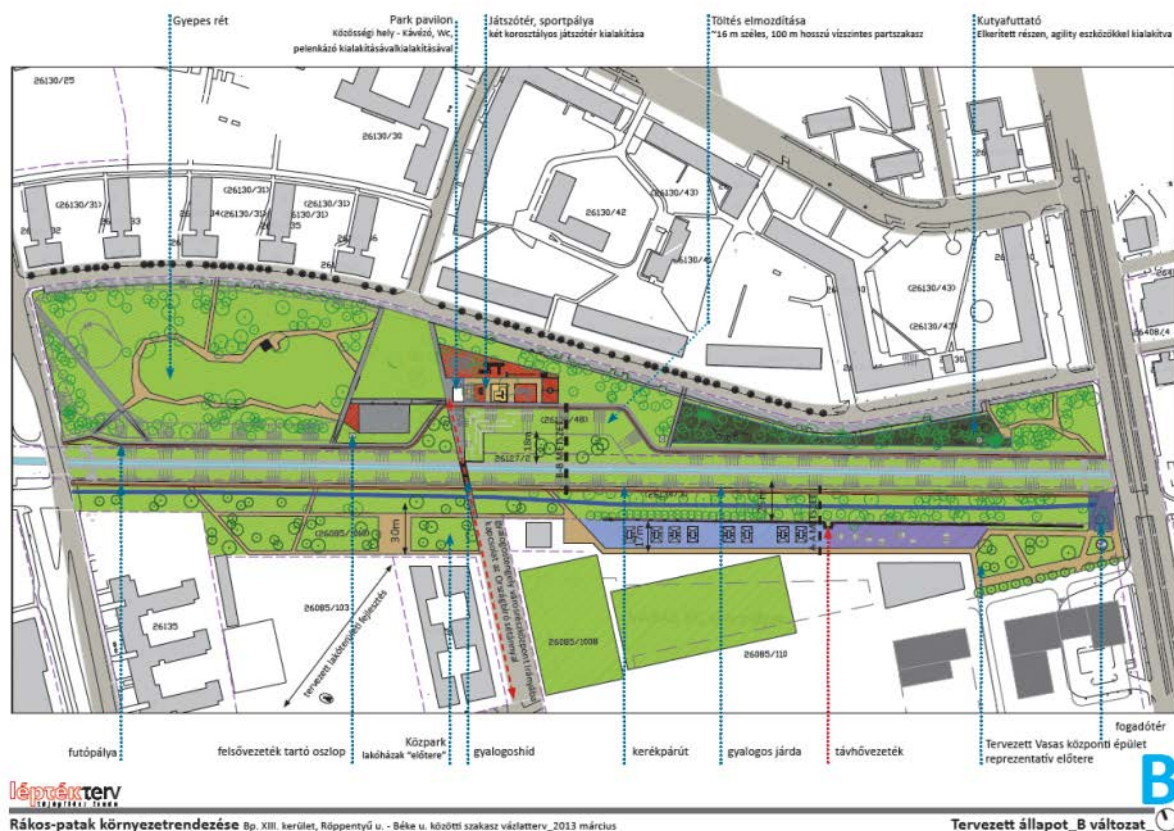
A **Rákos-patak** tekintetében 2012 óta tovább folytatódtak a 2010-ben elkészült revitalizációs tanulmányterv egyeztetései az érintett szakterületekkel és közműszervezetekkel.

A tervhez igazodva került sor 2012-ben a patak Béke u. – Jász u. közötti északi szakaszán (Futár park) kutyafuttatók, gyalogos sétány felújítására és fasortelepítésre.

2013-ban a Rákos-patak Béke u. – Göncöl u. közötti szakaszára, a patak mindkét partját érintő megújítási koncepciótervet készített az Önkormányzat, mely a patakszakasz komplex pihenési, kikapcsolódási célú fejlesztését tartalmazta a kerületi és a fővárosi tulajdonú területrészekben. Az elkészült koncepcióterv alapján került sor a Budapest Főváros Önkormányzat által, a 27/2013.(IV.18.) Főv. Kgy. rendelet alapján kiírt „Közterületek komplex megújítása” című pályázat keretében a patakot érintő pályázati dokumentáció és koncepcióterv benyújtására. A **„Budapest XIII. kerület Rákos-patak környezetrendezése,”** című pályázati dokumentáció 520 millió Ft-os összegű rehabilitációs beruházáshoz a Képviselő-testület (98/2013.(VI.27.) Ö.K. határozatában 80 millió forint önrész biztosításáról határozott.

Budapest Főváros Önkormányzata a 23 kerületből érkezett összesen 61 db pályázat közül 29 projektet támogatott. Sajnálatos módon a Rákos-patak pályázata nem részesült támogatásban, annak ellenére, hogy a Rákos-patak megújítása kapcsán a pályázati támogatás több mint fele a fővárosi önkormányzat tulajdonában lévő közparki területek fejlesztésére, megújítására irányult volna. A Rákos-patak Béke u. – Göncöl u. közötti szakaszának komplex közterületi felújítási terve az alábbi projektelemeket fogalmazta meg a kiválasztott fejlesztési változat szerint:

1. Futókör kialakítása a patak két partján a Göncöl u. – Béke u. között.
2. Önálló gyalogút kialakítása a kerékpárút mellett.
3. Kerékpáros ügyességi pálya létesítése a távhő vezeték és a Vasas pálya közötti területen, kerékpáros-szervezettel együttműködve.
4. Távhő vezeték innovatív módon történő rendezése, a vezeték fölötti lelátó lépcsők kialakításával.
5. Közvilágítás kiépítése
6. Gyalogos híd létesítése a Hajdú utca – Hajdú köz között.
7. Pihenőpark kialakítása a kerületi tulajdonú kibővített közparki területen.
8. Rákos patak ökológiai megújításának megindítása a meredek részsűk egy szakaszának lankásításával létesülő pihenő terasz kialakításával a fővárosi parki területen.
9. Játsszótér és sportpálya kialakítása a fővárosi tulajdonú park területén.
10. Reprezentatív fogadó tér kialakítása a Béke utca felőli közterületi részen.
11. Látogató pavilon kialakítása (kávézó és WC) fővárosi területen.

59. ábra: A Rákospatak rendezésére irányuló koncepcióterv kiválasztott változata (Forrás: Lépték-Terv Tájépítész Iroda, RÁKOSPATAK KÖRNYEZETRENDEZÉSE - BUDAPEST, ANGYALFÖLD)

A **Rákospatak** komplex megújítása vonatkozásában is történtek előrelépések. Az Önkormányzat részt vett a 2012 őszén a XVII. Kerületi Önkormányzat által szervezett konferencián a patak menti összes önkormányzattal együtt, melyet 2012 decemberében újabb konferencia követett a XIV. kerületi Önkormányzat, mint a gesztor szervezésében, ahol az érintett települések főépítészeit hívták össze. A zuglói egyeztetésen került sor egy EU-s pályázatra benyújtandó, a patak teljes hosszára kidolgozandó tanulmányterv finanszírozására irányuló közös megállapodás tervezetének átadására.

Az együttműködés további koordinálását a fővárosi önkormányzat vette át, a projekten belüli áthangsúlyozással, mely során a korábbi kerékpárút fejlesztési cél helyett a komplex megújítást tartja célszerűnek a Főváros. A térségi léptékű projekt az EU következő programozási időszakában kiírásra kerülő operatív programok pályázati kiírásai (VEKOP¹⁸, KEOP¹⁹, ill. ERFA) nyújthatnának külső forrást. Az együttműködés következő lépéseként Budapest Főváros Önkormányzata áttekintést készít a patakhoz kapcsolatos a kerületeknél, agglomerációs településeknél a témával kapcsolatos tervekről, fejlesztési szándékokról. Az együttműködés célja a patak egészét érintő, átfogó fejlesztésére irányuló megvalósíthatósági tanulmány készítése a regionális léptékű

¹⁸ Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program

¹⁹ Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program

fejlesztések összehangolása érdekében, pályázati támogatási lehetőségek figyelembevételével. Ennek megfelelően az XIII. Kerületi Önkormányzat átadta a korábbi tanulmánytervét. A környezetvédelmi ágazat tevékenységének elemzésénél is említett, ez év decemberében elkészülő, a 2015-2019-es időszakra vonatkozó középtávú közterületi program részeként is vizsgálja az önkormányzat a patak menti közterületek szakaszos felújításának lehetőségét.

60. ábra: Funkciószegény, de kiváló fejlesztési lehetőségekkel bíró Rákospatak szakasz a Tahi utcánál, illetve a Váci útnál

2012-ben az Önkormányzat elkészíttette a **Duna-part** Dráva utca és Árpád híd hídfője közötti szakaszának tájépítészeti tanulmánytervét, melynek tartalma beépült a Fővárosi Közgyűlés által 463/2013.(03.27.) sz. határozattal elfogadott Budapest Duna menti területeinek fejlesztési tanulmányterve és hasznosítási koncepciója c. tanulmányba.

A Duna-parti területeket érintő legjelentősebb közterületi beavatkozás a Kárpát lakótelep 2014. évben befejeződő közparki fejlesztése volt. A beruházás keretében a Bessenyei u. – Újpesti rakpart csomópontjánál a korábbi parkolási funkciójú területek helyén került kialakításra a „*Duna terasz*”, mely a szabadidő aktív eltöltését szolgálja a kihelyezett, többek között falmászási lehetőséget is biztosító játszóeszközök révén. Mindemelllett a helyszín panorámáját kihasználó pihenő funkciók is kialakításra kerültek. Az átmenő kerékpárút új nyomvonalon – Euro Velo szabvány követelményeinek megfelelően – a parkot kikerülve került kialakításra. A folyóval párhuzamosan kialakított sétányon kilátó teraszok lehetővé teszik, hogy a közparkot használók a Dunai panorámát eddigieknél magasabb színvonalon élvezhessék. A parkfelújítás keretében sor került a terület közvilágítási rendszerének bővítésére, térfigyelő kamerák kihelyezésére az újonnan kialakított rekreációs terület közelében. A park zöldfelületeit az eddigi gyakorlatnak megfelelően talajvíz felhasználásával automata hálózat öntözi, intenzív fenntartású kvázi lakóparki környezetet biztosítva az itt élők számára.

2014 januárjával során sor került a Marina-part Duna-parti közparki területeinek operatív üzemeltetésbe vételére az Önkormányzat részéről, mely során területek a „A” fenntartási kategóriába²⁰ kerültek. A tulajdonba vétel jelenleg folyamatban van. 2013-ban megtörtént a területen lévő játszóeszközök szabványossági felülvizsgálata és a javítási munkálatok elvégzése. A területen lévő közparki berendezések és játszószerkek karbantartása is a Közterületi divízió közparki technológiájába került. A területen lévő talajvízkút és öntözőhálózat üzemeltetési feladatait is átveszi a berendezések átadás-átvételét követően az Önkormányzat.

A **Népsziget** tekintetében a 2012-2014-es időszakban a társtulajdonosokkal 2012 decemberében megkezdődtek a telekalakítási tárgyalások, érdemi előrelépés nem történt a telekalakítások vonatkozásában. 2012-ben, 2013-ban és 2014-ben is tovább folytatott a lakosság évenkénti civil kezdeményezésre a terület kitakarítására, melyhez ezúttal is a kerület biztosította a tárgyi feltételeket.

7.12 Rákospatak – Duna partok – Népsziget – ökológiai folyosók akcióterülete – Az akcióterület felülvizsgálata

A **Rákospatak** vonatkozásában továbbra is támogatja az Önkormányzat, hogy megtörténjen hosszú távon a vízfolyás komplex természetközeli és funkcióbővítő revitalizációja a patakot érintő önkormányzatokkal való együttműködésben. Középtávon továbbra is elkötelezett az iránt, hogy az elkészült kerületi terveknek megfelelően sor kerüljön, főként a kerület kezelésében lévő szakaszok esetleges ütemezett, EU-s forrásból történő megvalósítására, mely ugyanakkor a komplex fejlesztés céljait is szolgálja, biztosítva annak feltételeit is.

A **Duna-partok** tekintetében a Duna-parti területek Fővárosi Önkormányzati hosszantartó vagyongazdálkodásba kerülése ellenére, továbbra is fontosnak tartja az Önkormányzat a főváros leghosszabb vízparti sétányának fokozatos megvalósítását, ehhez kapcsolódóan a vízparttal való élőbb kapcsolat kialakítását. Ennek megvalósítására jó lehetőséget nyújthatnak a 2017-es ifjúsági, a 2021-es felnőtt vizes VB kapcsán megvalósuló fejlesztések. Továbbá a fővárosi rendezési tervekkel való (TSZT²¹, FRSZ) összhang is jó alapot nyújt, melyben szerepelnek a Duna-parti sétány létrejöttét támogató fejlesztések, mint a Dráva utca vonalába tervezett gyalogos/kerékpáros híd a Margitsziget megközelíthetőségnek javítása érdekében, erősítve a kerülettel való kapcsolatot, továbbá az Árva utca magasságában tervezett Népszigetre átvezető új híd is.

A **Népsziget** tekintetében továbbra is cél a vonatkozó szabályozási terv felülvizsgálata, valamint a telekalakítás megvalósítása, a gerincút kialakításának előkészítése.

²⁰ Mely a területen lévő szemetesek heti ötszöri ürítését, a gyepterületek – időjárási körülményekhez igazodóan – évi 7-10 alkalommal történő kaszálását jelenti.

²¹ Fővárosi Településszerkezeti Terv és Fővárosi Rendezési Szabályzat

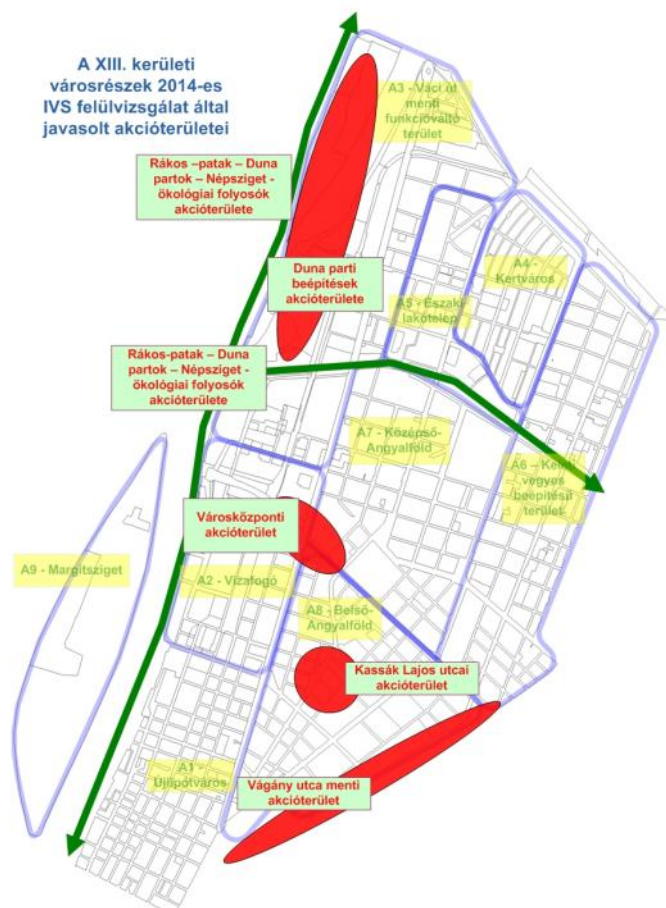
7.13 Országbíró lakótelepi akcióterület – Az akcióterület monitoringja

Az Országbíró sétány átfogó, funkcióbővítő felújítása 2012 nyarán befejeződött, melyet 2013 májusában a Magyar Urbanisztikai Társaság és az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága közterületi megújítási nívódíjjal tüntetett ki a létrehozott forgalomcsillapított, humanizált, minőségi és élő közterületek sikerét is bizonyítva. A megújult közterületek intenzívebb fenntartást igényelnek, melynek koordinálását a Közszolgáltató Zrt. Közterületi divíziója látja el. Az új funkciókkal gazdagodott Országbíró sétány számos rendezvény helyszínéül szolgált, illetve szolgálhat a jövőben is. 2013. május 25-én a Közszolgáltató Zrt. szervezésében sportnap került megrendezésre, továbbá a szintén kerületi kezdeményezésű Gondos Gazdi kampány keretében a kutya-futtató területén, június 1-én tartottak bemutatót a kulturált városi élet tartás népszerűsítése érdekében.

7.14 Országbíró lakótelepi akcióterület – Az akcióterület felülvizsgálata

A beruházás lezárultát követően a terület kikerül az IVS akcióterületeinek sorából, de ahogyan az a 2012-es monitoring és felülvizsgálatban is szerepelt továbbra is fontos feladat a közterületi infrastruktúra intenzív fenntartása a kerület részéről, továbbá az itt élő lakóközösségeknek a projekt eredményeinek megőrzése mind fizikai értelemben, mind a létrejött közösségi értékek életben tartásával. A házigyári technológiával épült lakások korszerűsítése a jövőben is támogatandó, amennyiben a pályázati források ezt lehetővé teszik a következő időszakban.

Összességként a fentiekben vizsgált, valamennyi akcióterületet érintő felülvizsgálat értelmében az alábbiak szerint módosul a **2014-es monitoring és felülvizsgálat eredményeként az akcióterületek rendszere:**

61. ábra: A 2014-ben felülvizsgált akcióterületi rendszer a Vágány utca menti akcióterülettel kiegészítve

A fenti ábra a 2014-es akcióterületi felosztást tartalmazza. Mivel mind a Pozsonyi úti, mind az Országbíró lakótelepi akcióterület legfőbb, a programban kitűzött fejlesztési elemei megvalósultak, e két akcióterület kikerül az akcióterületek sorából.

8 Az antiszegregációs terv monitoringja

Az antiszegregációs terv célja, hogy enyhítse a területi egyenlőtlenségeket, vagyis csökkentse a hátrányos helyzetű csoportok területi koncentrációját és hozzájáruljon társadalmi integrációjuk, életlehetőségeik növeléséhez a XIII. kerületben.

A 2008. évi módszertan szerint²², a 2001-es népszámlálási adatok alapján nincs szegregátum a kerületben. A 2011. évi népszámlálási adatok ilyen szempontú feldolgozása még nem történt meg, jelenleg a Központi Statisztikai Hivatal végzi a szegregációs mutató felülvizsgálatát²³.

A 2008-as IVS antiszegregációs terve a helyzetfeltáró részben az alábbi megállapításokat tette:

- A kerület egyes részein a hátrányos helyzetű csoportok és a roma népesség koncentrációja is erőteljesebb, ezek a területek társadalmilag és fizikailag is leromlott területek, de nem szegregátumok. Ezek a területek az alábbiak:
  - o Szabolcs utca déli része és a környező utcák
  - o Mohács utca és mellékutcai
  - o Kassák Lajos utca és környéke
  - o Jász és Szent László utca környékének egyes részei
  - o Teve utca mentén gócszerű pontok
  - o Váci út mentén beékelődő leromlott lakóépületek.

A fenti területek közül az IVS a Szabolcs utca környékét (a Vágány utca menti akcióterület részeként) és a Kassák Lajos utca környékét akcióterületnek jelölte ki.

- Az önkormányzat kerületfejlesztési tevékenysége jó másfél évtizede nagymértékben a leromlott területekre fókuszál. Ezeken a területeken az önkormányzati lakóépületek és lakások aránya magas, mely a közvetlen beavatkozási lehetőségeket kedvezően befolyásolja, mind a legelavultabb épületek bontása, mind pedig a lakóépületek felújítása révén.

A leromlott területek megújítása – mint ahogyan azt a 2010. és 2012. években történt IVS felülvizsgálatok is megállapították – az elmúlt hat évben tovább folytatódtak, a válság teremtette kedvezőtlenebb körülmények ellenére is. Az önkormányzat következetesen végrehajtja az önkormányzati lakóépületek szanálási, felújítási és új bérletépítési programját. Ennek eredményeként a lakófunkciójú területeken jelentős számú új lakóépület létesült (önkormányzati bérházak és társasházak vegyesen), mely egyben vegyesebb társadalmi összetételt is eredményezett az érintett területeken, magasabb státuszúak beköltözése révén. A nem lakófunkciójú övezetekben új intézmények, kereskedelmi és egyéb létesítmények épültek (elsősorban a Váci út menti területen). A leromlott társasházi lakóépületek (melyekben az

²² A szegregátumok meghatározása alapvetően a szegregációs mutató segítségével történik, mely a népszámlálási adatok alapján azt vizsgálja, hogy egy adott tömbben eléri, meghaladja-e azon aktívkorúak (15-59 évesek) aránya az 50%-ot akik legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkeznek és nincsen rendszeres munkajövedelmük.

²³ A felülvizsgálat keretében a mutató határértéke várhatóan csökkentésre fog kerülni az eddigi 50%-osnál alacsonyabb értékre.

önkormányzati lakások aránya jellemzően magas volt) esetében a vállalkozói finanszírozással történő szanálás gyakorlatát követte az önkormányzat. A magánfejlesztői források bevonásának lehetősége a szanálások finanszírozásába a válság kitörése után megszűnt. Éppen ezért az önkormányzat új eszközt vezetett be a legkritikusabb társasházi épületek szanálása érdekében, miszerint saját forrásból finanszírozza az épületek bontását. A magántulajdonosok lakásait megvásárolja, míg az önkormányzati bérlők számára cserelakást biztosít.

2008 óta az egyes leromlott területeken az alábbi fő változások történtek:

A **Szabolcs utcai területen** az önkormányzat városmegújító tevékenységének a célja alapvetően a nagy mennyiségű elavult lakóépület bontása és új fejlesztések generálása. A terület hosszabb távon jó fejlesztési potenciállal rendelkezik, különösen ha a WestEnd 2. üteme megindul, illetve megtörténik a Vágány utca meghosszabbítása (fővárosi hatáskör). Az önkormányzat a tulajdonában lévő rossz minőségű önkormányzati lakóépületek bontását 2012-re befejezte. A területen magas lakásszámú leromlott társasházak találhatók még a Szabolcs utca páratlan oldalán, mely az önkormányzati forrásból történő társasházak szanálásának (Szabolcs köz 1., Szabolcs utca 7., 11., 13) egyik célterületévé vált az elmúlt két évben. A magánlakások kivásárlása megkezdődött az épületekben. A beavatkozás eredményeképpen a tömb Szabolcs köz felőli oldalán egy összefüggő fejlesztési terület jön létre. Az akcióterületen több üres telek van, , mely az ingatlanpiac fellendülésével a terület további fejlődését eredményezheti. A Bulcsú utca - Szabolcs utca – Szabolcs köz és vasút által határolt tömbben leromlottabb, vegyes tulajdonú társasházak helyezkednek el, melyek várhatóan még hosszabb távon megmaradnak a magas lakásszám miatt.

A szanálásokkal érintett további terület a Váci út, ahol több magas lakásszámú önkormányzati és társasházi épület is megtalálható volt. Ezen épületek jelentős része már korábban bontásra került, a Dagály utca 5. és 7. szám önkormányzati bérházak bontásával a területen a legkritikusabb épületállomány felszámolása befejeződik. A terület átalakítását nagyban segítette, hogy a válság éveiben a Váci út fejlődése, ha valamennyire lassabb mértékben is, de tovább folyt; az elsősorban irodafunkciójú beruházások iránt a kereslet megmaradt. Ez egyben vállalkozói tőke bevonást is lehetővé tett a szanálások finanszírozásába.

A szanálások még a Jász és Szent László utcák környékét, a Keleti vegyes funkciójú városrészt érintették. Ez a városrész a lakóépület építés tekintetében a leginkább prosperáló terület volt az elmúlt években, ahol a válság ellenére is folytatódtak a lakásépítések. Ennek a területnek a sajátossága még, hogy sok volt az alacsony lakásszámú önkormányzati épületek száma, melyek bontásával és a telkek összevonásával, jellemzően kisebb forrásigénnyel voltak kialakíthatók fejlesztésre alkalmas telkek. Az új fejlesztések hatására a városrész társadalmi összetétele is vegyessé vált.

A Teve utcai legmagasabb lakásszámú és műszakilag legleromlottabb társasházak (Teve utca 45-47., 49/a, 49/b szám), szintén az új önkormányzati finanszírozású konstrukcióban kerülnek szanálásra. A magántulajdonú lakások kiváltása megkezdődött, várhatóan a jövő évben befejeződik. Mivel ezek a társasházak munkahelyi besorolású övezetben helyezkednek el, az üressé vált ingatlanon munkahelyi fejlesztések várhatóak.

A bontások és új építések által kevésbé érintett területek a Mohács utca és a Kassák Lajos utca környéke. Az utóbbi területen a társasházak dominálnak, ahol magas az önkormányzati tulajdonú lakások aránya, sőt a Mohács utcában teljesen önkormányzati tulajdonú épületek is vannak.

Országos szinten jelenleg folyik a 2014-2020-as időszak uniós támogatásainak elosztását célzó tervezés. Ennek keretében a Fővárosi Önkormányzat a kerületek közreműködésével dolgozik a Tematikus Fejlesztési Programok (TFP) kidolgozásán. A TFP keretében a 2011-es népszámlálási adatok alapján kijelölésre kerültek a szociális városrehabilitáció lehetséges célterületei, krízis és veszélyeztetett tömbök néven. A lehatároláshoz használt módszertan nem azonos a szegregátumok kijelölésére használt módszertannal, hiszen a szociális városrehabilitáció esetében a cél nem a végletesen leromlott szegregátumok megjelölése (amiből egyébként kevés van a fővárosban), hanem azon területek meghatározása, melyeken a hátrányos helyzetű népesség aránya az átlagosnál magasabb, és a lakáskörülményeik is rosszabbak²⁴. A fővárosi szintű krízis és veszélyeztetett területek lehatárolása annak érdekében történik, hogy a társadalmi felzárkózást és városmegújítást szolgáló uniós források egy része ezekre a területekre koncentrálódjon. A XIII. kerületben a fővárosi módszertan alapján lehatárolt, ún. krízis- és veszélyeztetett tömbök megjelölése még nem végleges. Ezen területek társadalmi összetétele javult a 2001 óta eltelt időszakban, az új építések hatására az egyes városrészekben megjelentek a magasabb státuszú rétegek is. Különösen igaz ez a Jász utca és a Szabolcs utca környékére, illetve a Középső-Angyalföld területeire, a Szabolcs utca környezetére is. A hátrányos helyzetű csoportok, köztük a roma családok társadalmilag heterogén városrészekben élnek, melyekben kisebb szigetszerű beékelődésként jelennek meg a leromlott lakóépületek.

²⁴ A mutató 6 (három társadalmi, három fizikai) mutató alapján sorolta be a fővárosi területeket, a KSH által 2011-es Népszámlálás során alkalmazott (12 ezer tömböt tartalmazó) besorolás alapján. Minden mutató esetében meghatározta, hogy az adott tömb hátrányos helyzetű területnek tekinthető-e. Hátrányos helyzetű lett egy terület, ha az adott mutató értéke a meghatározott határérték alatt volt. A határértéket két szinten határozta meg a módszer: a tömbök sorba rendezése után a népesség vagy lakások 10%-os szintjénél, illetve 20%-os szintnél. A 10 %-os eljárás szerint krízistömb lett, ahol legalább 4 mutató szerint hátrányos helyzetű volt a tömb, veszélyeztetett terület, ahol legalább 2 mutató szerint. A 20 %-os eljárás szerint krízisterület lett, ahol legalább 5 mutató szerint hátrányos helyzetű volt a tömb, veszélyeztetett terület, ahol legalább 3 mutató szerint. A 10-20%-os módszer együttes bemutatásán szereplő térképek szerint krízisterület, amely bármely eljárás szerint krízistömbbe sorolt be a módszer, veszélyeztetett, amelyik legalább egyik eljárás szerint veszélyeztetett.

62. ábra: Krízis és veszélyeztetett tömbök a XIII. kerületben a Fővárosi Önkormányzat Tematikus Fejlesztési Programja keretében kidolgozott módszertana alapján, 2011 népszámlálási adatok felhasználásával

A segélyezési mutatók megoszlása hasonló eredményt mutatott, vagyis a segélyeknek fajlagosan magasabb aránya (100 lakásra jutó támogatás) koncentrálódik a leromlottabb területeket tartalmazó városrészekre. Ez azt jelenti, hogy a hátrányos helyzetű csoportokat eléri a támogatások. A segélyezés kapcsán két mutatót - a normatív lakásfenntartási támogatást és rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény - vizsgálatára került sor. Mindkét segélytípus fajlagosan és abszolút mértékben továbbra is három városrésze koncentrálódik: a Belső- és Középső-Angyalföldre, illetve a Keleti vegyes funkciójú városrésze. Jelentősebb változás, hogy a Váci út menti funkcióváltó területeken a segélyezés aránya a kerületi átlaghoz csökkent, jelezve hogy a szanálásokkal innen nagyobb arányban költöztek el rászorultak. A másik változás a Keleti vegyes funkciójú városrészt érinti: bár a segélyek abszolút mértékben (segélyek megoszlása városrészek között) még mindig erőteljesen koncentrálódnak a városrésze, a 100 lakásra jutó segélyek száma csökkent, így a területen az új, magasabb státuszú beköltözések hatására a szegénység koncentrációja is csökkent.

**Normatív lakásfenntartási támogatás (LFT) megoszlása a XIII. kerület egyes városrészei között
2008-ban és 2013-ban**

	Lakás- állomány megoszlá- sa a városrésze k között 2001	Lakás- állomány* megoszlá- sa a városrésze k között 2013	LFT-ben részesül- tek száma (fő) 2008	100 lakás- ra jutó LFT 2008	LFT megoszlása a városrésze k között (%) 2008	LFT-ben részesül- tek száma (fő) 2013	100 lakásra jutó norma- tív LFT 2013	LFT megoszlá- sa a városrésze k között 2013
Újlipót- város A1	36,6	33,3	358	1,65	17	579	2,8	17,4
Vízafogó A2	13,0	11,4	180	2,34	8,6	281	4,0	8,5
Váci út menti A3	3,0	3,7	128	7,14	6,1	128	5,6	3,9
Kertváros A4	4,2	3,6	69	2,78	3,3	121	5,5	3,6
Északi ltp A5	9,0	8,7	189	3,55	9	253	4,7	7,6
Keleti vegyes A6	11,1	14,3	416	6,33	19,8	665	7,5	20,0
Középső- Angyalföld A7	8,8	11,8	339	6,5	16,1	584	8,0	17,6
Belső- Angyal- föld A8	14,2	13,2	423	5,03	20,1	709	8,7	21,4
Kerület összesen	100,0	100,0	2102	3,55	100	3320	5,4	100,0

Források:

2001-es lakásállomány adat: KSH, 2001 Népszámlálás,

2013-as lakásállomány: becsült adat melyet úgy kaptunk, hogy a 2001-es népszámlálási adatokat korrigáltuk a bontási és építési adatokkal,

Segélyezési adatok: Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzat - Polgármesteri Hivatal, Szociális és Köznevelési Osztály

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény (RGYK) megoszlása a XIII. kerület egyes városrészei között 2008-ban és 2013-ban

	Lakás- állomány megoszlá- sa a városrés- zek között 2001	Lakás- állomány megoszlá- sa a városrésze k között 2013	RGYK- ban része- sülő családo k száma 2008	100 lakásra eső támoga- tott családszá m 2008	Támogatot t családok megoszlása a városrésze k között 2008	RGYK- ban részesül ő családok száma 2013	100 lakásra eső támoga- tott családszá m 2013	Támogatot t családok megoszlása városrés- zek között 2013
Újlipót- város A1	36,6	33,3	166	0,8	13	221	1,1	15,5
Vizafogó A2	13,0	11,4	92	1,2	7,2	99	1,4	6,9
Váci út menti A3	3,0	3,7	72	4,0	5,6	56	2,4	3,9
Kertváros A4	4,2	3,6	35	1,4	2,7	46	2,1	3,2
Északi ltp A5	9,0	8,7	64	1,2	5	95	1,8	6,7
Keleti vegyes A6	11,1	14,3	327	5,0	25,5	336	3,8	23,5
Középső- Angyalföl d A7	8,8	11,8	198	3,8	15,5	229	3,1	16,0
Belső- Angyalföl d A8	14,2	13,2	327	3,9	25,5	346	4,2	24,2
Kerület összesen	100,0	100,0	1281	2,2	100	1428	2,3	100,0

Források:

2001-es lakásállomány adat: KSH, 2001 Népszámlálás,

2013-as lakásállomány: becült adat melyet úgy kaptunk, hogy a 2001-es népszámlálási adatokat korrigáltuk a bontási és építési adatokkal,

Segélyezési adatok: Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzat - Polgármesteri Hivatal, Szociális és Köznevelési Osztály

Az antiszegregációs program intézkedései és azok teljesülése:

- **Térbeli monitoring rendszer kialakítása** a hátrányos helyzetű bérlői háztartások tekintetében: a szanálásokhoz kapcsolódóan (önkormányzati épületek és lakások) a bérlők térbeli költöztetésének vizsgálata, annak érdekében, hogy ne alakuljanak ki új, társadalmi problémákat koncentráló gócpontok.

Teljesülés: külön monitoring rendszer nem került kialakításra. A bérlők költöztetését a Közszolgáltató Zrt. Ingatlan gazdálkodó divíziója végzi, változatlan rendszerben. A szanált bérlők legnagyobb részt cserelakást kapnak, ők választanak a három felkínált cserelakásból. Továbbra is törekszenek arra, hogy integrált lakókörnyezetben szétszórtnan helyezték el a bérlőket, lehetőleg jobb minőségű lakásban, a lépcsőzetes bérlakáshoz jutás program keretében. A cserelakások a már meglévő saját állományból kerülnek ki, az utóbbi években kevés lakást vásárolt az önkormányzat az elhelyezések érdekében.

- Hosszabb távú **megfizethetőségi vizsgálat készítése**, mely feltárja, hogy a bérlakásállomány minőségi átstrukturálódásával a hátrányos helyzetű bérlők számára hogyan alakul a

bérlakások megfizethetősége, illetve szükség van-e a megfizethetőség növelését célzó intézkedésre.

Teljesülés: A bérlakásállomány minőségi paramétereinek emelkedésével (a legrosszabb minőségű épületek bontásával, illetve az alacsonyabb komfortfokozatú bérlakások megszüntetésével) a szociális alapon bérbe adott lakások esetében is csökken az olcsóbb lakbérű lakások aránya és nő a magasabb komfortfokozatot tükröző magasabb lakbérű lakásoké. Az egyébként kedvező minőségi javulás ahhoz vezethet, hogy éppen a legrászorultabbak kiszorulhatnak az állományból. Az állomány megfizethetőségéhez kapcsolódó vizsgálat nem készült.

A válság hatására, a háztartások munkaerőpiaci és anyagi helyzetének romlásával, nőtt a lakberekhez kapcsolódó kinnlevőség nagysága. Az önkormányzat rendeletmódosítással lehetővé tette, hogy átmenetileg - 1 évre - a piaci alapon bérbe adott lakások bérlői egy kedvezőbb lakbér-kategóriába kerülhessenek. A lakbérmérséklés kedvező az átmenetileg nehéz helyzetbe került háztartások számára. A beérkezett 99 kérelemből 21 család került költségelví, és 10 család szociális lakbér kategóriába 1 évre.

A válság hatására az önkormányzat elhalasztotta a teljeskörű lakbér-kategória felülvizsgálatát és az új lakbérrendszer bevezetését, helyette 2013-ban és 2014-ben is 4-4%-os lakbéremelést hajtott végre.

Jelenleg az önkormányzati bérlők egyharmadának van tartozása, átlagosan mintegy 100-110 ezer forint mértékben. A hátralékos háztartások kezelése a Prevenciók Központ feladata, melyben eddig is szorosan együttműködött az Ingatlan gazdálkodó divízióval. A divízió jelzi a bérlő számára, hogy elmaradása van, és milyen módokon törlesztheti azt, továbbá kilakoltatás előtt értesíti a Prevenciók Központot. A jövőben olyan rendszert kívánnak kialakítani, melyben a bérlővel még közvetlenebb kapcsolattartás biztosíthatja, hogy kevésbé halmozódjanak fel az esetleges adósságok.

- A leromlott területen élő hátrányos helyzetű lakók integrált környezetbe való költözésének segítése aktív szociális munka révén

A hátrányos helyzetű háztartások problémáinak kezelése a Prevenciók Központ feladata. A költöztetések intézése az ingatlan gazdálkodási divízió feladata, mely a bérlőt a Prevenciók Központ felé irányíthatja, amennyiben problémákat észlel egy családnál. Ugyanakkor rendszerszerűen nincs szociális munka biztosítva a hátrányos helyzetű bérlők számára a beilleszkedésük előkészítésére és folyamatában való segítésére. A hátrányos helyzetű bérlő utókövetése nem biztosított.

- Együttműködés és partnerség erősítése a lakhatás biztonságának növelése érdekében

Az Ingatlan gazdálkodó divízió és a családsegítő közötti jelzések (a hátralékok behajtásának jogi útra való terelése előtt, illetve alatt) biztosíthatják azt, hogy a rászorult, adósságot felhalmozó bérlők megfelelő segítséget kapjanak és helyzetüket rendezhessék. A kilakoltatás előtti bármelyik szakaszban lehetőség van az adósság rendezésére és a bérleti viszony visszaállítására. Az adósságkezelési támogatás jogosultsági feltételeinek a szigorítása miatt kevesebben tudnak tényleges segítséget kapni.

- Hátrányos helyzetű gyerekek óvodáztatásának minél korábbi megkezdése

Az önkormányzat nagy hangsúlyt helyez arra, hogy megfelelő kapacitások álljanak rendelkezésre a kerületben élő gyerekek óvodai elhelyezésére. A kerület felkészült a 3 éves kortól való kötelező óvodáztatásra. A védőnőkkel és a gyerekjóléti szolgálat munkatársaival való szoros együttműködés eddig is biztosította, hogy a rászorultak minél korábban kezdjenek óvodába járni, illetve szükség esetén még kisebb korban már a bölcsődei ellátásba is bekerüljenek.

- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai eredményességének további javítása, a HH/HHH és SNI-s gyermekek integrált oktatásának további megteremtése és iskolai eredményességük követése

Az iskolarendszer fenntartásának és a Pedagógia Szolgálatok állami kézbe vételével az önkormányzatnak az oktatásra és az oktatási esélyegyenlőségi problémákra való ráhatása megszűnt. Új HH és HHH adatok nem állnak rendelkezésre a kerület iskoláira vonatkozóan. Az önkormányzat a közfoglalkoztatási program keretén belül tovább működteti a Tanoda programot 2 fő pedagógus és 2 fő roma asszisztens alkalmazásával.

- A leromlott területeken a koncentráltan élő hátrányos helyzetűek munkaerőpiaci integrációja

Az önkormányzat kihasználja a közfoglalkoztatási programokban felkínált lehetőségeket. Törekszik arra is, hogy minél hosszabb idejű és magasabb napi óraszámú foglalkoztatást biztosítson. A Prevenció Központ a munkaerőpiaci szempontból a leghátrányosabb helyzetűek számára nyújt szolgáltatásokat elsősorban és próbálja segíteni a munkaerőpiaci elhelyezkedést. A közfoglalkoztatottak és képzésben résztvevők számára az önkormányzat a közlekedési költség fedezéséhez járul hozzá.

Mindezek mellett a 2012-es felülvizsgálat szükségesnek tartotta, hogy a leromlott területeken a társasházak felújításának ösztönzésére, fokozott támogatására külön eszközöket alakítson ki az önkormányzat. Területi alapú közösségi és szociális program kialakítását (közösségi szociális munka) a leromlott területeken élők hatékonyabb elérése és aktivizálása érdekében, mint kívánatos beavatkozást a felülvizsgálat megjelölte.

A Roma Nemzetiségi Önkormányzattal az együttműködés a foglalkoztatási és szociális problémák terén, illetve a tanoda programban érvényesül.

9 Az antiszegregációs terv felülvizsgálata

Az antiszegregációs program célkitűzései jelenleg is relevánsak:

- a szegénység térbeli koncentrációjának enyhítése, a hátrányos helyzetűek számára jobb életlehetőségek, esélyek teremtése
- az integrált lakókörnyezetbe és jobb minőségű lakásba elköltöztetett bérlők lakhatási biztonságának megőrzése, a megfizethetőség biztosítása a hátrányos helyzetű háztartások számára

A szegénység térbeli koncentrációjának enyhítése alapvetően kétféle módon történhet. A szegényeknek az adott területről való elköltöztetésével, illetve a leromlott területre magasabb státuszúak beköltöztetésével. A XIII. kerületben mindkettőre találunk példát: a Szabolcs utcában alapvetően a leromlott épületek felszámolása történik, míg a Keleti vegyes funkciójú városrészben kisebb arányúak a bontások és a hozzájuk kapcsolódó költöztetések és inkább a magasabb státuszúaknak a városrészbe való költözése eredményezi a terület státuszának emelkedését és vegyes társadalmi összetétel kialakulását.

Lakhatás terén a legfőbb feladatnak a szanálásoknál az integrált környezetbe való **költöztetésre való felkészítés közösségi és szociális munkával**, és az elköltöztetett bérlők **nyomon követése**. Szükséges a **megfizethetőségi vizsgálat** elvégzése, vizsgálva, hogy az utóbbi években magasabb komfortfokozatú lakásba költöztetett bérlők (a leromlott területekről) hogyan képesek fizetni a lakhatásuk költségeit, mennyire képesek megtartani a lakhatásukat. Szükség esetén a lakbértámogatás formáinak lehetőségeit is mérlegelni kell. Ez utóbbi az önkormányzat szociális bérlakáspolitikájának átgondolását veti fel, gondolva arra, hogy a bérlakáspolitikai terén a gazdálkodási megfontolások mellett a szociális szempontok is kellő hangsúlyt kapjanak. Kíváncsún lennének, ha a központi kormányzat a jelenleginél hatékonyabb lakhatási támogatási rendszert vezetne be, és kormányzati szinten is erősebb szerepvállalás történne a szociális lakáspolitikai terén.

A hosszabb távon megmaradó leromlott területekre célszerű **területi alapú komplex programot** kidolgozni. A komplex program legfőbb elemei a közösségi szociális munka, az intenzív családsegítés, a foglalkoztatási (illetve a foglalkoztatásra való felkészítés, mentorálás) és nem-formális oktatási programok – civil szervezetek közreműködésével.

A programnak része kell, hogy legyen a **társasházak megújításának** segítése. A társasházaknak indokolt lehet műszaki és menedzsment oldalról szakmai támogatást adni a felújítások megszervezéséhez és kivitelezéséhez, szem előtt tartva ezen hagyományos technológiával épült lakóépületek esetében is az energia megtakarítási célú beavatkozásokat.

10 A partnerségi feladatok és az IVS eljárásrendjének monitoringja

Ahogy azt a 2008-ban elfogadott IVS, és a kétévenkénti monitoring és felülvizsgálat egyaránt hangsúlyozták, a partnerségi kapcsolatok a városfejlesztés különböző szereplői között nemcsak, hogy lényegesek, hanem sikeres városfejlesztés elképzelhetetlen nélkülük. Ezért vezetett be az IVS 2008-ban egy szigorú eljárásrendet, hogy a városfejlesztésben érintett különböző szereplők kooperáljanak egymással. A kooperáció nem csupán kerületen belül kell, hogy működjön, de a kerület határokon átvéve, a fővárossal és a többi kerülettel történő egyeztetési gyakorlat, szoros együttműködés elengedhetetlen. A 2008-ban elfogadott IVS előírta a Stratégia kétévenkénti felülvizsgálatát és monitoringját, lehetővé téve a rugalmas és adaptív tervezési technikák beemelését a kerület életébe.

Az IVS javaslata alapján alakult meg 2008-ban a partnerség és az egyeztetés egyik kiemelt fóruma a Városfejlesztési Irányító Testület (VIT), ami lehetővé teszi a szerteágazó ágazati érdekek összehangolását, az eltérő fejlesztési prioritások egyeztetését, és végső soron az egyes területek fejlesztési potenciáljának maximális kiaknázását.

A partnerségi egyeztetés fontos szereplője a lakosság. A lakossággal való partnerség elengedhetetlen a környezettudatos életmód elterjesztéséhez, a minőségi közterületek kialakításához. A lakosság bevonásának fontos hagyománya van a kerületben. Többek között az AngyalZÖLD program keretében megvalósult programok erősen építenek a lakosság aktivitására. Az évek során a Zöldhomlokzat program, a Társasház udvar program, a Zöldfelület Védnökségi Pályázat, a Községi kertprogram keretében érvényesültek a lakossági részvétel elvei. A Vizafogó lakótelep területén jelenleg a közterületi megújítási program harmadik fázisában a lakossággal közösségi tervezés keretében alakítják ki a zöldfelületi fejlesztési koncepciót.

A településrendezési eszközök döntés-előkészítését a 25/2014.(III.13.) ÖK határozattal elfogadott „partnerségi egyeztetési szabályzat” bővítette ki. A vállalkozásokkal, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara helyi csoportjával való szoros együttműködés kiemelt feladata a kerületi partnerségi stratégiának, elősegítve ezzel a munkahelyek stabilitását és a vállalkozások számának növekedését.

A civil kezdeményezésekkel való szoros együttműködés egyik kitűnő példája a Pozsonyi Piknik, amelyik 2009-ben helyi kezdeményezésként született meg, és amely élvezve az önkormányzat támogatását városszerte elismert kulturális eseménnyé nőtte ki magát.

Az önkormányzat településfejlesztési koncepcióját (2013), szabályozási terveit (2013 – 2014) széleskörű véleménykérést követően fogadta el – az önkormányzati honlap és a helyi média eszközei révén. A kerületi HIRNÖK-ben rendszeresen a képekkel is közérthetővé tett városépítési hírek, a hosszútávú koncepcióról különszám jelent meg. Az önkormányzat szakmai konferenciát tartott ez év márciusában a kerületi Hosszú távú Fejlesztési Koncepcióról a tervekészítők, a BKIK kerületi szervezete, a Magyar Urbanisztikai Társaság és egy kiemelt ingatlanfejlesztési projekt vezetőjének, valamint az IVS készítőik bevonásával, s erről a HIRNÖK-ben jelent meg ismertetés.

A lakosok és a kerületben dolgozók ismereteit, kötődését erősítik a védett építészeti értékeket, a kortárs építészet helyi alkotásait bemutató, valamint a „75 év 75 épület” címmel megjelent igényes önkormányzati kiadványok.

11 Városfejlesztési Irányító Testület működésének legfontosabb tevékenységei 2012-2014 között

Az IVS-ben foglalt javaslatnak megfelelően a kerületfejlesztéssel kapcsolatos tevékenységet ellátó szervezeti felépítés egy – az IVS által javasolt gazdasági, környezeti és társadalmi szempontokat is integráló – külön szervezeti elemmel egészült ki. Ez az úgynevezett **Városfejlesztési Irányító Testület (VIT)**, amely a meglévő önkormányzati szervezeti struktúra részeként működik, és feladata az integrált városfejlesztési szemléletet beillesztése az ágazatközi és ágazatokon túlmutató együttműködésbe. A testület havonta megtartott ülésein az éves munkatervnek megfelelő időszerű kerületfejlesztési kérdéseket vitatja meg, tájékozik az egyes akcióterületek fejlesztései előkészítésének állásáról, közvetít az illetékes hivatali egységek és az önkormányzati gazdasági szervezeti egységek között.

A VIT 2012. és 2013. években, illetve 2014 első felében az alábbi fejlesztési tématerületeket vitatta meg:

2012-ben:

- megvitatta a Rákospatak – Duna-part – Népsziget – Margitsziget ökológiai folyosók akcióterület (B6), a kerület közigazgatási határ-menti területei, és a városközponti akcióterület (B2) helyzetét;
- tájékoztatót fogadott el a Kassák Lajos utcai rehabilitációs projektekről, az Országbíró sétány akcióterület (B7) helyzetéről és a Duna-parti fejlesztések állásáról, a Pozsonyi úti kibővített akcióterület feladatainak időarányos teljesítéséről, valamint a Vágány utca menti akcióterület (B3) helyzetéről;
- tájékoztatást kapott az önkormányzat tevékenységéről az energiatudatos és „zöld” technológiák alkalmazásában;
- továbbá elfogadta a testület 2012-ben elvégzett feladatairól szóló beszámolót, valamint a 2013.évi munkatervét.

2013-ban:

- tájékoztatást adott a Rákospatak – Duna-part ökológiai folyosók akcióterület (B6), a Népsziget – Margitsziget ökológiai folyosók akcióterület (B6), a kerület közigazgatási határ-menti területek, a városközponti akcióterület (B2), a Kassák Lajos utcai rehabilitációs projektek és az Országbíró sétány akcióterület (B7) helyzetéről, valamint a Pozsonyi úti kibővített akcióterület feladatainak időarányos teljesítéséről;
- tájékoztatást kapott az önkormányzat tevékenységéről az energiatudatos és „zöld” technológiák alkalmazásában;
- véleményezte a XIII. kerület Hosszú távú Fejlesztési Koncepcióját;
- továbbá elfogadta a testület 2013-ban elvégzett feladatairól szóló beszámolót, valamint a 2014.évi munkatervét.

2014. I. felében:

- a Testület tájékoztatást kapott a kerület hosszú távú Településfejlesztési Konceptiójának végrehajtásáról, a végrehajtás 2014. évi feladatairól;
- tájékoztatott a B6 jelű fejlesztési akcióterületek (Rákos-patak, Duna-part, Népsziget), a kerület közigazgatási határ menti területek, a B2 jelű fejlesztési akcióterület (Városközpont), valamint a B4 jelű fejlesztési akcióterület (Kassák Lajos utcai rehabilitációs környezete) helyzetéről,
- illetve júniusi ülésén tárgyalta az Integrált Városfejlesztési Stratégia időarányos teljesítésének kérdéseit, és a további kapcsolódó feladatokat.

A havi rendszerességgel megtartott VIT üléseket a polgármester vezette, részt vettek az alpolgármesterek, a Pénzügyi és Építésügyi osztály vezetői, a XIII. kerületi Közzolgáltató Zrt. vezérigazgatója és a főépítész. Az ülésekről és a döntésekről emlékeztetők készültek.